

महाराष्ट्रची संक्षिप्त सांख्यिकी
२००९

**HANDBOOK OF BASIC STATISTICS
OF MAHARASHTRA STATE
2009**

अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई
DIRECTORATE OF ECONOMICS & STATISTICS,
GOVERNMENT OF MAHARASHTRA, MUMBAI

Website - <http://mahades.maharashtra.gov.in>

महाराष्ट्राची संक्षिप्त सांख्यिकी

२००९

**HANDBOOK OF BASIC STATISTICS
OF MAHARASHTRA STATE**

2009

किंमत:- ३८७/-

Price:- 387/-

अर्थ व सांख्यिकी संचालक

महाराष्ट्र शासन, मुंबई

The Director of Economics and Statistics
Government of Maharashtra, Mumbai

प्रस्तावना

‘महाराष्ट्राची संक्षिप्त सांख्यिकी’ हे प्रकाशन २००९ या संदर्भवर्षासाठी तयार करण्यात आले असून सदर प्रकाशनाच्या मालिकेतील हा ४९ वा अंक आहे. महाराष्ट्र राज्यासंबंधी विविध सामाजिक व आर्थिक विषयांवरील उपलब्ध असलेली अद्ययावत् आकडेवारी थोडक्यात सादर करणे हा या प्रकाशनाचा मुख्य उद्देश आहे. अद्ययावत् माहिती उपलब्ध करून देण्याच्या प्रयत्नांमुळे या प्रकाशनात समाविष्ट केलेली काही आकडेवारी/अंदाज अस्थायी स्वरूपाचे आहेत.

२. या प्रकाशनातील सुरुवातीच्या तक्त्यांत महाराष्ट्र राज्य व भारताची सामाजिक व आर्थिक बाबींची तुलनात्मक माहिती देण्यात आली आहे व शेवटच्या तक्त्यांत राज्याच्या सामाजिक व आर्थिक प्रगतीबाबतच्या काही निवडक निर्देशकांचे कल समाविष्ट करण्यात आले आहेत.

३. हे प्रकाशन तयार करण्याच्या कामी राज्य, केंद्र शासनाचे संबंधित विभाग, तसेच निमसरकारी संस्था यांचे जे सहकार्य मिळाले, त्याबद्दल हे संचालनालय त्यांचे आभारी आहे.

मुंबई,
दिनांक : मे, २०१२

शै.मू.अपराजित
अर्थ व सांख्यिकी संचालक,
महाराष्ट्र शासन

PREFACE

This issue of ' Handbook of Basic Statistics of Maharashtra State' for the year 2009 is the 49th issue in the series. The main objective of this publication is to present up-to-date statistical data on various socio-economic aspects of State Economy in a concise form. In an attempt to use latest available data for this publication some of the data / estimates used and included is provisional.

2. For comparison of the socio-economic aspects of the State with those of India, the relevant data for India have also been simultaneously depicted in the tables prior to the main tables. Data on the trends of some selected socio-economic indicators are presented at the end of this publication.

3. The co-operation extended by various departments of the State Government, Central Government and autonomous organisations in bringing out this publication is gratefully acknowledged.

Mumbai,
Dated :May, 2012

S.M.Aparajit
Director of Economics and Statistics,
Government Of Maharashtra

महाराष्ट्राची संक्षिप्त सांख्यिकी २००९
HANDBOOK OF BASIC STATISTICS OF MAHARASHTRA STATE
2009

(वर्ष ४९)

अनुक्रमणिका/CONTENTS

[Vol. XLVIII]

विषय	पृष्ठ PAGE	Subject
प्रस्तावना		Preface
दृष्टिक्षेपात महाराष्ट्र राज्य —		Maharashtra State at a glance —
(I) सामान्य माहिती	1	General information
(II) भारताशी तुलना	2	Comparison with India
1. हवामान		Climate
1.1. निवडक केंद्रांतील पावसाचे दिवस आणि वार्षिक पाऊस	10	Rainy days and annual rainfall at selected centres
2. क्षेत्रफळ आणि लोकसंख्या		Area and Population
2.1. पुरुष, स्त्रिया व कुटुंबे यांची जिल्हावार संख्या	12	Districtwise number of males, females and households
2.2. जिल्हावार ग्रामीण व नागरी लोकसंख्या	14	Districtwise rural and urban population
2.3. जिल्हावार क्षेत्रफळ आणि लोकसंख्येची घनता	16	Districtwise area and population density
2.4. जिल्हावार साक्षरतेचे प्रमाण (टक्के)	18	Districtwise percentage of literacy
2.5. १९०१ पासून लोकसंख्येतील दशवार्षिक बदल	20	Decadal variation in population since 1901
2.6. लोकसंख्या-गटानुसार नागरी लोकसंख्या	21	Urban population by population size
2.7. राज्यातील गावांचे लोकसंख्येनुसार वर्गीकरण	22	Classification of villages in the state by population
2.8. एक लाख किंवा अधिक लोकसंख्या असलेली शहरे/शहर संकुले	28	Cities/Urban Agglomerations with population of 1,00,000 or above
2.9. काम करणा-यांचे व न करणा-यांचे वर्गीकरण	31	Classification of workers and non-workers
2.10. काम न करणा-या व्यक्तींचे कार्यप्रकारानुसार वर्गीकरण	32	Classification of persons not at work by type of activity
2.11. अनुसूचित जाती आणि जमाती यांची लोकसंख्या	34	Population of scheduled castes and scheduled tribes
2.12. महाराष्ट्र राज्यातील अपंगांची प्रकारानुसार संख्या	36	Disabled population in Maharashtra State by type of disability
2.13. वयोगटानुसार लोकसंख्या	38	Population according to age groups
2.14. धर्मानुसार लोकसंख्या	40	Population by religion

विषय	पृष्ठ PAGE	Subject
2.15. २०२६ पर्यंतची वार्षिक अंदाजित लोकसंख्या	41	Annual estimates of population upto 2026
2.16. राज्यात स्थलांतरित झालेल्या स्त्री-पुरुषांची स्थलांतराच्या कारणानुसार संख्या	42	No. of In migrants in the state by sex and reasons for migration
2.17. पूर्वीच्या राहण्याच्या ठिकाणानुसार स्थलांतरित स्त्री-पुरुष	43	In Migrants by sex and place of last residence
2.18. कुटुंबे व त्यांतील व्यक्तींची बोलण्याच्या प्रमुख भाषेनुसार संख्या	47	Households and household population by languages mainly spoken
3. शेती		Agriculture
3.1. जमिनीचा वापर	48	Land utilisation
3.2. जिल्हावार लागवडीलायक क्षेत्र आणि लागवड केलेले क्षेत्र	49	Districtwise culturable area and cultivated area
3.3. प्रमुख पिकांखालील क्षेत्र आणि त्यांचे उत्पादन	51	Area & production of principal crops
3.4. जिल्हावार प्रमुख पिकांखालील क्षेत्र व त्यांचे उत्पादन	52	Districtwise area and production of principal crops
3.5. प्रमुख पिकांच्या उत्पादनांचे निर्देशांक	60	Index numbers of production of principal crops
3.6. मृदूसंधारण, जमीन सुधारणा इत्यादी योजनांखालील प्रगती	62	Progress under soil conservation and land development, etc.
3.7. रासायनिक खतांचे वाटप	63	Distribution of chemical fertilisers
3.8. शेतीची अवजारे	64	Agricultural implements
3.9. वीज पुरवठा केलेले शेतीपंप	65	Agricultural pumps energised
3.10. महाराष्ट्रातील एकूण वहित धारण जमिनी, त्यांचे क्षेत्र व सरासरी	67	Number, area and average size of operational holdings in Maharashtra
3.11. पूर्ण झालेले पाटबंधारे प्रकल्प, त्यांची निर्मित सिंचनक्षमता व प्रत्यक्ष सिंचित क्षेत्र	68	Irrigated projects completed, irrigation potential created and actual irrigated area
3.12. शासनाचे कार्यान्वित झालेले जलविद्युत् प्रकल्प	69	Government's hydro-electrical projects commissioned
4. पशुसंवर्धन		Animal Husbandry
4.1. पशुधन	70	Livestock population
4.2. जिल्हावार पशुधन	74	Districtwise Livestock population
4.3. पशुसंवर्धनासंबंधीची संकीर्ण माहिती	76	Miscellaneous statistics relating to animal husbandry
4.4. शासकीय व सहकारी क्षेत्रांतील दुग्ध शाळांमार्फत झालेले दुधाचे संकलन व वितरण	78	Collection and distribution of milk by dairies in Government and Co-operative sectors
4.5. दुग्धजन्य पदार्थांची उत्पादने व दूध शीतकरण केंद्रे	79	Milk products and milk chilling centres

विषय	पृष्ठ PAGE	Subject
5. मत्स्यव्यवसाय		Fisheries
5.1. विविध खारवण आवारांत झालेली माशांची आवक, खारवण्यासाठी झालेला मिठाचा वापर आणि खारवलेले मासे	80	Quantity of fish brought for curing, salt issued and fish cured
5.2. मत्स्यव्यवसायासंबंधीची संकीर्ण माहिती	81	Miscellaneous statistics relating to fisheries
5.3. मासळीच्या प्रकारानुसार सागरी मत्स्योत्पादन	82	Varietywise marine fish production
5.4. मत्स्योत्पादनाचा वापर (सागरी व भूजल)	84	Disposition of fish catch (Marine and inland)
6. वने		Forests
6.1. वनव्याप्त क्षेत्रांचे वर्गीकरण	85	Classification of forest areas
6.2. मुख्य आणि गौण वनोत्पादने	86	Major and minor forest produce
7. उद्योग आणि खाणकाम		Industry and Mining
7.1. चालू कारखान्यांचे कामगारांच्या संख्येनुसार वर्गीकरण	87	Classification of working factories according to working strength
7.2. उद्योगांच्या प्रमुख गटानुसार कारखान्यांची व त्यांतील कामगारांची दैनिक सरासरी संख्या	88	No of factories and average daily employment there in according to major groups of industries
7.3. चालू कारखाने आणि त्यांतील कामगारांची कामगारांची जिल्हावार दैनिक सरासरी संख्या	90	Districtwise working factories and average daily No. of workers
7.4. महाराष्ट्रातील उत्पादक भांडवल, उत्पादन आणि मूल्यवृद्धी	92	Productive capital, output and value added manufacture in Maharashtra
7.5. सुती कापड गिरण्यांतील सरासरी गैरहजेरी	94	Average percentage of absenteeism in the cotton textile industry
7.6. औद्योगिक विवाद	95	Industrial disputes
7.7. कापड उद्योगाची माहिती (गिरणी विभाग)	96	Working of cotton textile industry (Mill sector)
7.8. खनिज उत्पादन	97	Mineral production
8. वीज		Electricity
8.1. विजेची स्थापित क्षमता, उत्पादन आणि वापर	98	Installed capacity, generation and consumption of electricity
8.2. विद्युतीकरण झालेल्या नगरांची व खेड्यांची	99	No. of Towns and villages electrified

विषय	पृष्ठ PAGE	Subject
संख्या		Joint Stock Companies
9. संयुक्त भांडवली संस्था		
9.1. ३१ मार्च २००९ रोजी चालू असलेल्या संयुक्त भांडवली संस्था	101	Number of joint stock companies as on 31st March 2009
		Banks
10. बँका		
10.1. बँक कार्यालये असलेल्या ठिकाणांची व बँक कार्यालयांची जिल्हावार संख्या	103	Districtwise no. of places having banking offices & number of banking offices
		Co-operation
11. सहकार		
11.1. महाराष्ट्र राज्यातील सहकारी संस्थांबाबतची माहिती	105	Details of Co-operative societies in Maharashtra State
		Transport and Communications
12. परिवहन आणि दळणवळण		
12.1. रस्त्यांचे प्रकार व पृष्ठभागानुसार रस्त्यांची लांबी	106	Road length according to types of road and surface
12.2. महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळाची वाहतूकविषयक आकडेवारी	107	Operational statistics of Maharashtra State Road Transport Corporation
12.3. वापरात असलेली मोटार वाहने	108	Motor vehicles in operation
12.4. परिवहनाची व इतर वाहने	109	Transport & non-transport vehicles
12.5. वाहन चालकांचे व्यावसायिक व बिगर-व्यावसायिक परवाने	110	Professional and non-professional driving licences
12.6. लोहमार्गाची लांबी	111	Railway route length
12.7. डाक कार्यालये व तार कार्यालयांची संख्या	112	Number of post offices and telegraph offices
		Shipping
13. जहाज वाहतूक		
13.1. मुंबई बंदरात प्रवेश केलेल्या जहाजांची संख्या व वजन	113	Number and tonnage of vessels entered in Mumbai Port
13.2. मुंबई बंदरामध्ये गोद्या आणि बंदरे येथून हलविलेला माल	114	Cargo handled at the docks and Port in Mumbai Port
13.3. निवडक गौण बंदरांतून हलविलेला (आयात व निर्यात) माल	115	Cargo (imports and exports) handled at the selected minor ports
13.4. गौण बंदरांतून होणारी प्रवासी वाहतूक	116	Passenger traffic at the minor ports
		Inland Trade
14. देशांतर्गत व्यापार		
14.1. महाराष्ट्राचा देशातील इतर राज्यांशी झालेला	117	Inland Trade of Maharashtra

विषय	पृष्ठ PAGE	Subject
व्यापार		Education
15. शिक्षण	119	Institutions and enrolment by type of education
15.1. शिक्षणाच्या प्रकारानुसार संस्थांचे व विद्यार्थ्यांचे वर्गीकरण	122	Districtwise primary and secondary education
15.2. जिल्हावार प्राथमिक व माध्यमिक शिक्षण	124	Number of Government and Non-Government industrial training institutions and seats sanctioned
15.3. शासकीय व अशासकीय औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांची संख्या व प्रशिक्षणार्थींच्या मंजूर जागा	125	Results of the final examinations of Government and non-Government Industrial Training Institutes(I.T.I.s)
15.4. शासकीय व अशासकीय औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांच्या अंतिम परीक्षांचे निकाल	126	Classification of apprentice trainees
15.5. शिकाऊ उमेदवारांची वर्गवारी	127	Secondary and higher secondary technical schools and students
15.6. माध्यमिक व उच्च माध्यमिक तंत्रशिक्षण शाळा व विद्यार्थी संख्या	128	Technical and vocational institutes according to type of syllabus and their intake capacity
15.7. तांत्रिक आणि व्यवसाय अभ्यासक्रम प्रकारानुसार संस्था व त्यांतील प्रवेशक्षमता	129	Number of Government and non-Government institutions teaching certificate course and their intake capacity
15.8. प्रमाणपत्र अभ्यासक्रम शिकविणा-या शासकीय व अशासकीय संस्था व त्यांतील विद्यार्थ्यांची प्रवेशक्षमता		Vital Statistics
16. जीवनविषयक आकडेवारी	130	Districtwise number of persons using various family planning methods
16.1. निरनिराळ्या पद्धतीनुसार कुटुंबनियोजन करणा-यांची जिल्हावार संख्या	132	Birth, Death and Infant Mortality Rates by Sample Registration System
16.2. नमुना नोंदणी पद्धतीने काढलेले जन्म, मृत्यू व बालमृत्यू दर	133	Medical facilities available
16.3. उपलब्ध वैद्यकीय सुविधा		Police and Crimes
17. पोलीस आणि गुन्हे	134	Police stations and police forces
17.1. पोलीस स्टेशने आणि पोलिसांची संख्या	135	Cognizable offences (including attempts) under Indian Penal Code
17.2. भारतीय दंडसंहितेखाली झालेले दखलपात्र गुन्हे (गुन्हांचे प्रयत्न धरून)		Prisons
18. कारागृहे	136	Number of prisons and convicts

विषय	पृष्ठ PAGE	Subject
18.1. कारागृहांची व कैद्यांची संख्या		Housing
19. घरबांधणी		
19.1. घरांची वापरानुसार केलेली वर्गवारी	137	Classification of houses according to use
19.2. वापरातील खोल्यांच्या संख्येनुसार कुटुंबांचे वर्गीकरण	138	Classification of households according to rooms occupied
19.3(A) राहत्या घराच्या छप्परांसाठी वापरलेल्या प्रमुख साधनांनुसार कुटुंबांचे वर्गीकरण	140	Classification of households by predominant material of roof of house occupied
19.3(B) राहत्या घराच्या भितींसाठी वापरलेल्या प्रमुख साधनांनुसार कुटुंबांचे वर्गीकरण	140	Classification of households by predominant material of walls of house occupied
19.4. बेघर व संस्थांत राहणारे लोक	142	Houseless and institutional population
19.5. खोल्यांच्या संख्येनुसार कुटुंबांची संख्या	144	Households by number of rooms occupied
20. स्थानिक स्वराज्य संस्था		Local Self-Govt. Institution
20.1. ग्रामपंचायतींची व्याप्ती, स्वनिर्मित उत्पन्न आणि खर्च	148	Coverage, self-raised income and expenditure of Village Panchayats
20.2. नगरपरिषदांबाबत माहिती	149	Constitution of Municipal Councils
20.3. महानगरपालिकांबाबत माहिती	151	Constitution of Municipal Corporations
20.4. नगरपरिषदांचे व महानगरपालिकांचे उत्पन्न व खर्च	152	Income and expenditure of Municipal Councils and Municipal Corporations
20.5. जिल्हा परिषदांचे उत्पन्न आणि खर्च	154	Income & expenditure of Zilla Parishads
20.6. स्थानिक स्वराज्य संस्थांची प्रकरानुसार संख्या	156	Local Self-Govt. Institutions by types
21. सार्वत्रिक निवडणुका		General Elections
21.1. सार्वत्रिक निवडणुकांचे निकाल	157	Results of general elections
21.2. उमेदवारांचे पक्ष संलग्नतेनुसार वर्गीकरण	158	Candidates according to party affiliations
22. किंमत निर्देशांक		Price Indices
22.1. अखिल भारतीय घाऊक किंमतीचे निर्देशांक (नवीन मालिका)	159	All India wholesale price index numbers (New Series)
22.2. कामगारांकरिता ग्राहक किंमतीचे निर्देशांक	160	Consumer price index numbers for working class
22.3. महाराष्ट्रातील ग्रामीण भागातील निवडक जीवनावश्यक वस्तूंच्या ग्राहक किंमतीचे निर्देशांक	162	Consumer price index numbers for selected essential items for rural Maharashtra
22.4. महाराष्ट्रातील नागरी भागातील निवडक जीवनावश्यक वस्तूंच्या ग्राहक	163	Consumer price index numbers for selected essential items for urban Maharashtra

विषय	पृष्ठ PAGE	Subject
किंमतीचे निर्देशांक	164	All India consumer price index numbers for urban non-manual employees
22.5. अखिल भारतीय नागरी श्रमिकेतर कर्मचा-यांकरिता ग्राहक किंमतीचे निर्देशांक	165	Consumer price index numbers for agricultural labourers in Maharashtra
22.6. महाराष्ट्रातील शेतमजुरांकरिता ग्राहक किंमतीचे निर्देशांक		Employment
23. रोजगार	166	Industrial classification of persons at work (other than cultivators)
23.1. काम करणा-यांचे (शेतीव्यतिरिक्त) औद्योगिक गटानुसार वर्गीकरण	167	Occupational classification of persons at work other than cultivators
23.2. शेती करणा-यांव्यतिरिक्त काम करणा-यांचे व्यवसायानुसार वर्गीकरण	168	Employment and Self-employment guidance centre statistics
23.3. रोजगार व स्वयंरोजगार मार्गदर्शन केंद्रांसंबंधित माहिती	169	State Government and Semi Government employees
23.4. राज्य शासकीय व निमशासकीय कर्मचारी	171	Grade and Social groupwise State Government and Semi Government employees
23.5. श्रेणी व सामाजिक गटानुसार राज्य शासकीय व निमशासकीय कर्मचारी	172	Employment in public sector
23.6. सार्वजनिक क्षेत्रातील रोजगार	174	Employment under Shops and Commercial Establishments Act.
23.7. दुकाने व व्यापारी संस्था अधिनियमाखाली नोंदलेल्या संस्थांतील रोजगार	175	Categorywise number of works and expenditure incurred thereon under the Maharashtra rural Employment Guarantee Scheme
23.8. महाराष्ट्र ग्रामीण रोजगार हमी योजने खाली घेण्यात आलेली प्रकारानुसार कामे व यावरील खर्च		Presses and Publications
24. छापखाने व प्रकाशने	176	Printing presses, newspapers, books and periodicals
24.1. छापखाने, वर्तमानपत्रे, पुस्तके आणि नियतकालिके		Annual Plans
25. वार्षिक योजना	178	Tenth Five-Year Plan Yearwise and sub-sectorwise outlay and expenditure of Maharashtra
25.1. महाराष्ट्राची दहावी पंचवार्षिक योजना - वर्षनिहाय व उप क्षेत्र निहाय सुधारित नियतव्यय आणि खर्च		State Finance
26. राज्य वित्त	180	Revenue receipts of the State
26.1. राज्याची महसुली जमा	184	Expenditure on revenue account
26.2. महसुली लेखावरील खर्च	191	Analysis of State Government Budget

विषय	पृष्ठ Page	Subject
26.3. राज्याच्या अर्थसंकल्पाचे पृथःकरण		State Income
27. राज्य उत्पन्न	192	Net StateIncome at current and constant prices
27.1. चालू आणि स्थिर किंमतीनुसार निव्वळ राज्य उत्पन्न		Miscellaneous
28. संकीर्ण	193	Regulated markets
28.1. नियंत्रित बाजारपेठा	195	Insurance in Maharashtra
28.2. महाराष्ट्रातील विम्याची माहिती	196	Number of hotels approved by the Tourism Department
28.3. पर्यटन विभागाने मान्यता दिलेल्या हॉटेलांची संख्या	197	Foreign tourists disembarking at Mumbai by air
28.4. हवाईमार्गे मुंबईस उतरणारे परदेशी पर्यटक	198	Production of crude oil
28.5. कच्च्या कूड तेलाचे उत्पादन	199	Reserves, gross production and utilisation of natural gas
28.6. नैसर्गिक वायूचे साठे, एकूण उत्पादन व वापर	200	LPG domestic customers
28.7. द्रवीकृत पेट्रोलियम वायूचे घरगुती ग्राहक		Trends in selected indicators
29. निवडक निर्देशांकांचा कल	202	Agriculture
29.1. शेती	206	Livestock and poultry
29.2. पशुधन व कुक्कुट पालन	208	Industry and mining
29.3. उद्योग आणि खाणकाम	208	Electricity
29.4. वीज	210	Co-operation
29.5. सहकार	212	Transport and communication
29.6. परिवहन आणि दळणवळण	212	Education
29.7. शिक्षण	214	All India wholesale price index numbers
29.8. अखिल भारतीय घाऊक किंमतीचे निर्देशांक	216	Consumer price index numbers for industrial workers at selected centres
29.9. निवडक केंद्रामधील औद्योगिक कामगारांकरिता ग्राहक किंमतीचे निर्देशांक	218	Net State Domestic Product by industry of origin
29.10. औद्योगिक स्रोतांनुसार निव्वळ राज्य उत्पन्न		

दृष्टिक्षेपात महाराष्ट्र/MAHARASHTRA AT A GLANCE

(I) सामान्य माहिती/GENERAL INFORMATION

अनुक्रमांक Serial No. (1)	बाब (2)	माहिती Particulars (3)	Item (2)
1	भौगोलिक स्थान- उत्तर अक्षांश .. पूर्व रेखांश ..	15.45 to 22.0 72.45 to 80.45	Location— North latitude (degrees) East longitude (degrees)
2	महसूल विभाग ..	6	Revenue Divisions
3	जिल्हे ..	35	Districts
4	तहसील ..	353	Tahsils
5	शहरे (२००१) ..	378	Towns (2001)
5.1	शहर संकुले †	15	Urban agglomerations †
6	एक लाख लोकसंख्येपेक्षा अधिक लोकसंख्या असलेली शहरे	40	Number of cities having population more than one
7	खेडी-- (२००१) वस्ती असलेली .. वस्ती नसलेली ..	43,711 41,095 2,616	Number of Villages Inhabited Un-inhabited
8	क्षेत्रफळ (चौ.किलोमीटर)	3,07,713	Area (in Square Kilometers)
9	समुद्र किना-याची लांबी (किलोमीटर)	720	Length of the Coast-Line (Kilometres)

टीप--† शहर संकुल-ह्यात एखादे शहर व त्याच्या आसपासचा नागरी विभाग किंवा दोन किंवा अधिक जवळजवळ असलेली शहरे व त्यांना लागून असलेला आसपासचा नागरी विभाग अशा प्रकारचा संपूर्ण नागरी टापू ह्याचा समावेश आहे

Note-- † Urban agglomeration is a continuous urban spread constituting a town and the adjoining urban outgrowth or two or more physically continuous towns together with the continuous well recognised urban outgrowth, if any, of such towns

(II) भारताशी तुलना/COMPARISON WITH INDIA

अनु- क्रमांक Serial No.	बाब	परिमाण	महाराष्ट्र Maha- rashtra	भारत India	महाराष्ट्राची भारताशी तुलना (टक्के) Comparison of Maharashtra with India (Percentage)	Unit	Item
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(3)	(2)
1 लोकसंख्या (२००१ ची जनगणना)				POPULATION (2001 Census)			
1.1	(अ) ग्रामीण लोकसंख्या	.. हजारत	.. 55,778	7,42,491	7.5	Thousand	(a) Rural population
	(ब) ग्रामीण लोकसंख्येचे एकूण लोकसंख्येशी शेंकडा प्रमाण	टक्के	57.57	72.18	...	Percentage	(b) Percentage of rural population to total population
1.2	(अ) नागरी लोकसंख्या	.. हजारत	.. 41,101	2,86,120	14.3	Thousand	(a) Urban population
	(ब) नागरी लोकसंख्येचे एकूण लोकसंख्येशी शेंकडा प्रमाण	हजारत	42.43	27.82	...	Percentage	(b) Percentage of urban population to total population
1.3	(अ) एकूण कुटुंबांची संख्या	.. हजारत	.. 19,577	1,93,580	10.1	Thousand	(a) Number of households
	(१) ग्रामीण	.. "	.. 11,174	1,37,747	8.11	Do.	(i) Rural
	(२) नागरी	.. "	.. 8,403	55,833	15.05	Do.	(ii) Urban
1.4	(अ) एकूण लोकसंख्या	.. "	.. 96,879	10,28,610	9.4	Do.	(a) Total population
	(१) पुरुष	.. "	.. 50,401	5,32,157	9.5	Do.	(i) Males
	(२) स्त्रिया	.. "	.. 46,478	4,96,453	9.4	Do.	(ii) Females
1.5	अनुसूचित जाती						Scheduled castes
	(अ) एकूण लोकसंख्या	"	.. 9,882	1,66,636	5.9	Thousand	(a) Total population
	(ब) एकूण लोकसंख्येशी शेंकडा प्रमाण	टक्के	10.2	16.2	...	Percentage	(b) Percentage to total population
1.6	अनुसूचित जमाती						Scheduled tribes
	(अ) एकूण लोकसंख्या	हजारत	.. 8,577	84,326	10.2	Thousand	(a) Total population
	(ब) एकूण लोकसंख्येशी शेंकडा प्रमाण	टक्के	8.9	8.2	...	Percentage	(b) Percentage to total population
1.7	(अ) एकूण मुख्यतः काम करणारे	.. हजारांत	.. 3,4748	3,13,005	11.1	Thousand	(a) Total main workers
	(ब) एकूण मुख्यतः काम	टक्के	35.9	30.4	...	Percentage	(b) Percentage of total

1.8	(अ) सीमांतिक काम करणारे (ब) सीमांतिक काम करणा-यांचे एकूण लोकसंख्येशी शेकडा प्रमाण	.. हजारान्त टक्के	6,425 6.6	89,230 8.6	7.2 ...	Thousand Percentage	main workers to total population (a) Marginal workers (b) Percentage of marginal workers to total population
1.9	(अ) एकूण काम न करणारे (ब) एकूण काम न करणा-यांचे एकूण लोकसंख्येशी शेकडा प्रमाण	.. हजारान्त टक्के	55,705 57.5	6,26,376 60.8	8.9 ...	Thousand Percentage	(a) Total non-workers (b) Percentage of total non-workers to total population
1.10	लोकसंख्येची घनता	.. दर चौरस कि.मी. मागे लोकसंख्या	315	324	...	Persons per sq. km.	Density of population
1.11	साक्षरतेचे प्रमाण						Literacy percentage—
	(१) पुरुष	.. टक्के	85.97	75.26	...	Percentage	(i) Males
	(२) स्त्रिया	.. टक्के	67.03	53.67	...	Percentage	(ii) Females
	(३) एकूण	.. टक्के	76.88	64.84	...	Percentage	(iii) Persons
1.12	स्त्री-पुरुष प्रमाण	.. दर १,००० पुरुषांमागे स्त्रियांची संख्या	922	933	...	Females per 1,000 males	Sex ratio
1.13	१९९१-०१ मध्ये झालेली लोकसंख्येतील शेकडा वाढ	.. टक्के	22.73	21.54	...	Percentage	Percentage growth of population during 1991-01

टिप - * नैसर्गिक आपत्तीमुळे जनगणना घेणे शक्य न झालेल्या गुजरात (संपूर्ण कच्छ जिल्हा, राजकोट जिल्ह्यातील मोर्वी, मलिया-मियाना आणि वंकानेर.

तालुके, जामनगर जिल्ह्यातील जोडिया तालुका) व हिमाचल प्रदेश (किन्नोर जिल्हा) या राज्यातील आपत्तीग्रस्त प्रदेशाची अंदाजित लोकसंख्या धरून.

पाकिस्तान व चीन यांनी जम्मू व काश्मीरमधील बेकायदेशीरपणे व्याप्त केलेल्या प्रदेशाचे क्षेत्रफळ व लोकसंख्या वगळून.

+ गुजरात व हिमाचल प्रदेशातील नैसर्गिक आपत्तीग्रस्त भागातील एकूण लोकसंख्या व साक्षर लोकसंख्या वगळून.

\$ मणिपूर राज्यातील सेनापती जिल्ह्यातील मायोमारम, पाओमाटा आणि पुरूल उप विभाग वगळून.

Note- *Including the estimated population of area attacked by natural calamities of Gujarat (KuchchDistrict, Morvi, Maliya- Miyana and Wankaner talukas of Rajkot district, Jodiya taluka of Jamnagar) and Himachal Pradesh (Kinnor Taluka) where census could not be conducted.

Excluding the area and population of the territory of Jammu & Kashmir illegally occupied by Pakistan and China.

+ Excluding total population and Literates of the areas of Gujarat and Himachal Pradesh affected by natural calamities.

\$ Excluding Maomaram, Paomata and Purul Sub-division of Senapati of Manipur.

(II) भारताशी तुलना/COMPARISON WITH INDIA—contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(3)	(2)	
2 शेती							AGRICULTURE	
प्रमुख पिकांखालील क्षेत्र (२००६-०७,२००७-०८ व २००८-०९ या वर्षांची सरासरी)							Area under principal crops (Average for years 2006-07, 2007-08 and 2008-09)	
2.1	तांदूळ	.. हजार हेक्टर	1,543	44,422	3.5	Thou-hect.	Rice	
2.2	गहू	.. "	1,169	27,929	4.2	"	Wheat	
2.3	ज्वारी	.. "	4,279	7,923	54.0	"	Jowar	
2.4	बाजरी	.. "	1,200	9,277	12.9	"	Bajri	
2.5	एकूण तृणधान्ये	.. "	9,022	1,00,562	9.0	"	All cereals	
2.6	एकूण कडधान्ये	.. "	3,659	22,973	15.9	"	All pulses	
2.7	एकूण अन्नधान्ये	.. "	12,681	1,23,536	10.3	"	All foodgrains	
2.8	भुईमूग	.. "	395	6,024	6.6	"	Groundnut	
2.9	ऊस (तो)	.. "	903	4,874	18.7	"	Sugarcane (H)	
2.10	कापूस	.. ,,	3,149	9,322	33.8	"	Cotton	
प्रमुख पिकांचे उत्पादन (२००६-०७,२००७-०८ व २००८-०९ या वर्षांची सरासरी)							Outturn of principal crops (Average for years 2006-07, 2007-08 and 2008-09)	
2.11	तांदूळ	.. हजार टन	2,623	96,410	2.7	'000 tonnes	Rice	
2.12	गहू	.. "	1,919	78,352	2.4	"	Wheat	
2.13	ज्वारी	.. "	3,712	7,441	49.9	"	Jowar	
2.14	बाजरी	.. "	949	9,094	10.4	"	Bajri	
2.15	एकूण तृणधान्ये	.. "	10,859	2,13,000	5.1	"	All cereals	
2.16	एकूण कडधान्ये	.. "	2,330	14,509	16.1	"	All pulses	
2.17	एकूण अन्नधान्ये	.. "	13,189	2,27,508	5.8	"	All foodgrains	

2.18	भुईमूग	..	हजार टन	421	7,072	6.0	'000 tonnes	Groundnut
2.19	ऊस (कांड्यांत)	..	"	71,787	3,29,579	21.8	"	Sugarcane (cane)
2.20	कापूस (रुई)	..	हजार गासड्यांत	4,462	23,597	18.9	'000 bales	Cotton (lint)
3 पशुसंवर्धन								
पशुगणना, २००७ *								
3.1	एकूण पशुधन	..	हजारात	35,954	5,29,706	6.8	Thousand	Total livestock
3.2	एकूण गाई - बैल	..	"	16,184	1,99,084	8.1	"	Total cattle
3.3	गाई - बैल	..	"					Cattle—
	(१) तीन वर्षावरील बैल	..	"	6,092	53,149	11.5	"	(i) Males over 3 years
	(२) तीन वर्षावरील गाई	..	"	3,496	54,088	6.5	"	(ii) Females over 3 years
3.4	एकूण म्हशी - रेडे	..	"	6,073	1,05,343	5.8	"	Total buffaloes
3.5	म्हशी - रेडे --	..	"					Buffaloes—
	(१) तीन वर्षावरील रेडे	..	"	283	6,436	4.4	"	(i) Males over 3 years
	(२) तीन वर्षावरील म्हशी	..	"	3,486	52,820	6.6	"	(ii) Females over 3 years
3.6	एकूण मेंढरे व शेळ्या	..	"	13,300	2,12,095	6.3	"	Total sheep and goats
3.7	एकूण घोडे व शिंगरे	..	"	38	611	6.2	"	Total horses and ponies
3.8	इतर पशुधन	..	"	359	12,573	2.9	"	Other livestock
3.9	कोंबड्या, बदके वगैरे	..	"	64,756	648699	10.0	"	Total poultry
3.10	व्हील्ड ट्रॅक्टर	..	"	N.A.	N.A.	...	"	Wheeld tractors
3.11	सिंचनाकरिता वापरलेली ऑईल इंजिने	..	"	N.A.	N.A.	...	"	Oil engines for irrigation purposes
3.12	सिंचनाकरिता वापरलेले विद्युत् पंप	..	"	N.A.	N.A.	...	"	Electric pumps for irrigation
4 जंगले (२००९)								
4.1	एकूण जंगलव्याप्त क्षेत्र	..	चौ.कि.मी.	61,939	7,69,512	8.0	Sq. km.	Total forest area

N.A.— उपलब्ध नाही/Not Available * अस्थायी/Provisional

कापसाचे उत्पादन रूईमध्ये आहे व ते प्रत्येकी १७० किलो ग्रॅमच्या हजार गासड्यांत आहे/ Production of cotton is in terms of lint and in '000 bales of 170 kg. each.

(II) भारताशी तुलना/COMPARISON WITH INDIA—contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(3)	(2)
5	उद्योग आणि खाणकाम						INDUSTRY AND MINING
5.1	कारखाने * (वा.उ.पा. नुसार)						<i>Factories *(As per A.S.I.)</i>
	(अ) चालू कारखाने (२००९) ..	संख्या	34,060	N.A.	...	Number	(a) Working factories (2009)
	(आ) कामगारांची दैनिक सरासरी (२००९) ..	हजारान्त	1,500	N.A.	...	Thousand Numbers	(b) Average daily number of workers (2009)
5.2	वार्षिक उद्योग पाहणी (प्रगणना व प्रगणनेतर भाग मिळून) (२००८-०९)						<i>Annual Survey of Industries (Census plus Non Census parts) (2008-09)</i>
	(अ) उत्पादक भांडवल ..	कोटी रुपये	2,28,294	13,67,199	16.7	Crore Rs.	(a) Productive capital
	(ब) रोजगारावर असलेल्या लोकांची संख्या ..	हजारान्त	1,492	11,327	13.2	Thousand Numbers	(b) Number of persons employed
	(क) एकूण उत्पादन (एक्स- फॅक्टरी मूल्य) ..	कोटी रुपये	6,00,174	32,72,798	18.3	Crore Rs.	(c) Gross output (ex-factory value)
	(ड) उत्पादन मूल्यवृद्धी ..	"	1,12,878	5,27,766	21.4	Do.	(d) Value added by manufacture
5.3	(अ) चालू असलेल्या सुती कापड गिरण्या (मार्च, २००७)	संख्या	286	3,248	8.8	Number	(a) Working cotton textile mills (March 2007)
	(आ) या गिरण्यांतील कामगारांची संख्या (मार्च, २००७)	हजारान्त	157	934	17.8	Thousand	(b) Number of workers employed in cotton textile mills (March 2007)
	(इ) सुताचे मासिक उत्पादन (मार्च, २००७)	लाख कि. ग्रॅम	308	3312	9.3	Lakh Kg.	(c) Monthly production of spun yarn (March 2007)
	(ई) कापडाचे मासिक उत्पादन (मार्च, २००७)	दशलक्ष चौरस मीटर	20	144	13.8	Mn. sq. meters	(d) Monthly production of cloth (March, 2007)
5.4	खाणकाम (२००८-०९) *						MINING (2008-09) *
	(अ) कोळसा (उत्पादन) ..	'००० टन	38,702	4,92,945	7.9	'000 Tonnes	(a) Coal (Quantity)
	(मूल्य) ..	कोटी रुपये	3,877	39,084	9.9	Crore Rs.	(Value)

(आ) कच्चे लोखंड	(उत्पादन)	'००० टन	368	2,15,437	0.2	'000 Tonnes (b) Iron ore	(Quantity)
	(मूल्य)	कोटी रुपये	25	25,150	0.1	CroreRs	(Value)
(इ) कच्चे मँगनीज	(उत्पादन)	'००० टन	674	2,829	23.8	'000 Tonnes (c) Manganese	(Quantity)
	(मूल्य)	कोटी रुपये	726	1,730	42.0	Crore Rs. ore	(Value)
(ई) बॉक्साईट	(उत्पादन)	'००० टन	1,998	15,553	12.8	'000 Tonnes (d) Bauxite	(Quantity)
	(मूल्य)	कोटी रुपये	63	430	14.7	Crore Rs.	(Value)
6 वीज (२००८-०९)						ELECTRICITY (2008-09)	
6.1 एकूण निर्मिती		दशलक्ष कि.वॅ.तास	75,195	7,41,167	10.1	Million kwh	Total generation
6.2 एकूण वापर		हजार हेक्टर	72,994	5,27,566	13.8	Thou-hect.	Total consumption
6.3 (अ) औद्योगिक वापर		"	28,850	1,95,921	14.7	Do.	(a) Industrial consumption
(आ) औद्योगिक वापराची एकूण वापराशी टक्केवारी		टक्के	39.5	37.1	..	Percentage	(b) Percentage of industrial consumption to total consumption
7 संयुक्त भांडवली संस्था आणि बँका						JOINT STOCK COMPANIES & BANKS	
7.1 संयुक्त भांडवली कंपनी (३१ मार्च, २००९ रोजी)		संख्या	1,76,817	7,86,774	22.5	Number	Companies at work (as on 31st March 2009)
7.2 त्यांचे भरणा केलेले भांडवल		कोटी रुपये	2,22,722	9,18,943	24.2	Crore Rs.	Their paid-up capital
7.3 बँक कार्यालये - अनुसूचित वाणिज्यिक (सप्टेंबर, २००९)		संख्या	7,639	81,090	9.4	Number	Banking offices- scheduled commercial (September 2009)
7.4 दर लाख लोकसंख्येमागे बँक कार्यालयांची संख्या		"	6.9	6.9	...	Do.	Number of banking offices per lakh population
7.5 बँक कार्यालये (अनुसूचित वाणिज्यिक) असलेली शहरे व गावे (सप्टेंबर, २००९ रोजी)		संख्या	2,467	34,850	7.1	Do.	Twon & Villages having banking offices (Scheduled commercial) (September 2009)
8 सहकार (२००३-०४)						CO-OPERATION (2003-04)	
8.1 सहकारी संस्था		संख्या	1,50,855	3,87,384	38.9	Number	Co-operative Societies

* अस्थायी/Provisional

(II) भारताशी तुलना/COMPARISON WITH INDIA—cond.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(3)	(2)
8.2	सभासदांची संख्या	हजारांत	38,906	1,90,906	20.4	Thousand	Membership
8.3	सर्व सहकारी संस्थांचे खेळते भांडवल	कोटी रुपये	N.A.	N.A.	N.A.	Core Rs.	Working capital of all co-operative societies
8.4	कृषि पतसंस्थांनी दिलेले कर्ज	दशलक्ष रुपये	40,479	3,22,891	12.5	Million Rs.	Advances by agricultural credit societies
9 परिवहन आणि दळणवळण						TRANSPORT AND COMMUNICATIONS	
9.1	(अ) रेल्वे मार्गाची लांबी (३१ मार्च, २००९ रोजी)	कि. मीटर	5,983	64,755	9.2	K.m.	(a) Total railway length (as on 31st March 2009)
	(आ) प्रति १०० चौ.कि.मी. क्षेत्रफळामागे लोहमार्गाची लांबी (२००८-०९)*	कि. मीटर	1.9	2.0	...	Do.	(b) Railway routh length per 100 sq. km. of area (2008-09) *
9.2	प्रति १०० चौ.कि.मी. क्षेत्रफळामागे असणारी रस्त्यांची लांबी (३१ मार्च, २००८ रोजी)	कि. मीटर	73	97	...	Do.	Road length per 100 sq. Km. of area (as on 31st March 2008)
9.3	(अ) १०० चौरस किलो मीटर क्षेत्र- फळामागे असणारी मोटार वाहने (३१ मार्च, २००६ रोजी)	संख्या	3,565	2,830	...	Number	(a) Motor vehicles per 100 sq. Kms. of area (as on 31st March 2006)
	(आ) दर लाख लोकसंख्येमागे मोटार वाहनांची संख्या (३१ मार्च, २००६ रोजी)*	संख्या	10,528	8,089	...	Do.	(b) Motor vehicles per lakh of population (No.) (as on 31st March,2006)*
10 राज्य उत्पन्न (२००७-०८)						STATE INCOME (2007-08)	
10.1	(अ) चालू किंमतीनुसार उत्पन्न	कोटी रुपये	**5,97,542	@ 43,26,384	13.8	Core Rs.	(a) Income at current prices
	(आ) चालू किंमतीनुसार दरडोई उत्पन्न	रुपये	**54,867	@ 37,490	...	Rs.	(b) Per capita income at current prices

** प्राथमिक अंदाज/Preliminary estimates @ शीघ्र अंदाज/Quick estimates * अस्थायी/Provisional N.A.— उपलब्ध नाही/Not Available

∞

1. हवामान/CLIMATE

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 1.1

1. हवामान/CLIMATE

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 1.1

निवडक केंद्रांतील पावसाचे दिवस आणि वार्षिक पाऊस

RAINY DAYS AND ANNUAL RAINFALL AT SELECTED CENTRES

2009

(पाऊस मिलीमीटरमध्ये/Rainfall in mm)

अनुक्रमांक Serial No.	केंद्रे (2)	पाऊस/Rainfall		नेहमीचा पाऊस Normal Rainfall (5)	Centres (2)
		पावसाचे दिवस Rainy days (3)	पडलेला पाऊस Actual Rainfall (4)		
1	डहाणू (ठाणे)	45	2073.9	2055.3	Dahanu (Thane)
2	अलिबाग (रायगड)	55	2223.7	2169.7	Alibag (Raigad)
3	रत्नागिरी	74	3030.2	2971.5	Ratnagiri
4	वेंगुर्ला (सिंधुदुर्ग)	79	3135.2	3069.4	Vengurla (Sindhudurg)
5	नाशिक	29	775.9	727.2	Nashik
6	मालेगाव (नाशिक)	20	722.3	532.8	Malegaon (Nashik)
7	धुळे	23	687.4	642.6	Dhule
8	नंदुरबार	35	780.8	715.8	Nandurbar
9	जळगाव	30	852.1	774.5	Jalgaon
10	अहमदनगर	30	583.3	607.0	Ahmadnagar
11	पुणे शहर	29	757.3	658.4	Pune City
12	सातारा	47	1091.6	1023.9	Satara
13	महाबळेश्वर(सातारा)	81	2553.8	2343.9	Mahabaleshwar (Satara)
14	सोलापूर (उत्तर)	28	638.4	689.3	Solapur (North)
15	सोलापूर (दक्षिण)	28	638.4	697.2	Solapur (South)
16	औरंगाबाद	38	798.5	736.7	Aurangabad
17	जालना	27	742.2	725.5	Jalna
18	उस्मानाबाद	32	777.6	834.0	Osmanabad

तक्का क्रमांक/TABLE No. 1.1 - *contd.*

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(2)
19	परभणी	32	916.4	947.4	Parbhani
20	बीड	35	726.9	695.2	Beed
21	नांदेड	29	969.9	986.1	Nanded
22	बुलढाणा	37	887.1	843.7	Buldhana
23	अकोला	33	862.1	827.1	Akola City
24	अमरावती	30	854.9	890.1	Amravati
25	यवतमाळ	28	1071.2	1087.5	Yavatmal
26	पुसद (यवतमाळ)	35	887.9	911.1	Pusad (Yavatmal)
27	वर्धा	38	1037.5	1031.7	Wardha
28	नागपूर शहर	43	1109.2	1180.6	Nagpur City
29	गोंदिया	41	1358.1	1398.1	Gondia
30	चंद्रपूर	33	1228.9	1269.0	Chandrapur
31	ब्रम्हपुरी (चंद्रपूर)	40	1378.5	1403.7	Brahmapuri (Chandrapur)
32	सिरोंचा(गडचिरोली)	34	1246.2	1306.8	Sironcha (Gadchiroli)

कंसांतील नावे, केंद्रे ज्या जिल्ह्यात आहेत त्या जिल्ह्यांची आहेत

The names in brackets indicate the district wherein the centre is located

आधार - कृषि आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source - Commissioner of Agriculture, Government of Maharashtra, Pune

2. क्षेत्रफळ आणि लोकसंख्या/AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 2.1

पुरुष, स्त्रिया व कुटुंबे यांची जिल्हावार संख्या/DISTRICTWISE NUMBER OF MALES, FEMALES AND HOUSEHOLDS
(हजारांत/In thousand numbers)

अनुक्रमांक Serial No. (1)	जिल्हा (2)	कुटुंबे Households (3)	पुरुष Males (4)	स्त्रिया Females (5)	एकूण Total (6)	स्त्री-पुरुष प्रमाण * Sex ratio * (No.) (7)	District (2)	
1	मुंबई शहर	...	677	1,878	1,460	3,338	777	Mumbai City
2	मुंबई उपनगर	...	1,838	4,742	3,899	8,640	822	Mumbai Suburban
3	ठाणे	...	1,755	4,378	3,754	8,132	858	Thane
4	रायगड	...	479	1,118	1,090	2,208	976	Raigad
5	रत्नागिरी	...	377	794	902	1,697	1,136	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग	...	193	418	451	869	1,079	Sindhudurg
	कोकण विभाग	...	5,320	13,328	11,556	24,884	867	Konkan Division
7	नाशिक	...	915	2,591	2,403	4,994	927	Nashik
8	धुळे	...	325	878	830	1,708	944	Dhule
9	नंदुरबार	...	245	664	648	1,312	977	Nandurbar
10	जळगाव	...	733	1,905	1,777	3,683	933	Jalgaon
11	अहमदनगर	...	777	2,083	1,958	4,041	940	Ahmednagar
	नाशिक विभाग	...	2,995	8,121	7,615	15,737	938	Nashik Division
12	पुणे	...	1,517	3,769	3,463	7,233	919	Pune
13	सातारा	...	571	1,408	1,401	2,809	995	Satara
14	सांगली	...	507	1,320	1,263	2,584	957	Sangli
15	सोलापूर	...	735	1,990	1,860	3,850	935	Solapur
16	कोल्हापूर	...	712	1,807	1,716	3,523	949	Kolhapur
	पुणे विभाग	...	4,042	10,295	9,703	19,998	943	Pune Division
	उर्वरित महाराष्ट्र	...	12,356	31,744	28,875	60,619	910	Rest of Maharashtra

17	औरंगाबाद	...	550	1,505	1,392	2,897	924	Aurangabad
18	जालना	...	304	827	786	1,613	951	Jalna
19	परभणी	...	279	780	748	1,528	958	Parbhani
20	हिंगोली	...	181	505	482	987	953	Hingoli
21	बीड	...	415	1,116	1,045	2,161	936	Beed
22	नांदेड	...	528	1,481	1,395	2,876	942	Nanded
23	उस्मानाबाद	...	296	769	717	1,487	932	Osmanabad
24	लातूर	...	382	1,075	1,005	2,080	935	Latur
	औरंगाबाद विभाग	...	2,933	8,060	7,569	15,629	939	Aurangabad Division
25	बुलढाणा	...	446	1,147	1,085	2,232	946	Buldhana
26	अकोला	...	320	841	789	1,630	938	Akola
27	वाशिम	...	201	526	494	1,020	939	Washim
28	अमरावती	...	526	1,346	1,262	2,607	938	Amravati
29	यवतमाळ	...	518	1,266	1,193	2,458	942	Yavatmal
	अमरावती विभाग	...	2,011	5,126	4,822	9,948	941	Amravati Division
30	वर्धा	...	271	639	598	1,237	935	Wardha
31	नागपूर	...	839	2,105	1,962	4,068	932	Nagpur
32	भंडारा	...	245	573	563	1,136	981	Bhandara
33	गोंदिया	...	250	599	602	1,201	1,005	Gondia
34	चंद्रपूर	...	463	1,063	1,008	2,071	948	Chandrapur
35	गडचिरोली	...	210	491	479	970	976	Gadchiroli
	नागपूर विभाग	...	2,276	5,471	5,212	10,683	953	Nagpur Division
	विदर्भ विभाग	...	4,287	10,597	10,034	20,631	947	Vidharbha Division
	महाराष्ट्र राज्य	...	19,577	50,401	46,478	96,879	922	Maharashtra State
	भारत +	...	1,93,580	5,32,157	4,96,454	10,28,610	933	India +

टीप - (१) आकडे संक्षिप्तात लिहिल्यामुळे बेरजा जुळतीलच असे नाही
(२) * दर १,००० पुरुषांमागे स्त्रियांची संख्या
(३) पहिली जनगणना १८७२ मध्ये घेण्यात आली
(४) + कृपया पृष्ठ क्र.३ वरील टीप पहावी
आधार - (१) संचालक, जनगणना, महाराष्ट्र, मुंबई
(२) महानिबंधक व गणना आयुक्त, भारत सरकार, नवी दिल्ली

Note.- (i) Details may not add up to the totals due to rounding
(ii) * Females per 1,000 males
(iii) First census was conducted in 1872
(iv) + Please see the Note on page No.3.
Source— (1) Director of Census Operations, Maharashtra, Mumbai
(2) Registrar General and Census Commissioner, Govt. of India, New Delhi

2. क्षेत्रफळ आणि लोकसंख्या/AREA AND POPULATION
 तक्ता क्रमांक/TABLE No. 2.2
 जिल्हावार ग्रामीण व नागरी लोकसंख्या/DISTRICTWISE RURAL AND URBAN POPULATION
 जनगणना / Population Census, 2001 (हजारांत/In thousand)

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	लोकसंख्या Population			नागरी लोकसंख्येचे एकूण लोकसंख्येशी शेकडा प्रमाण Percentage of urban population to total population	दशवार्षिक वाढीचे प्रमाण Decennial growth rate 1991-01(%)			District
		ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total		ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(2)
1	मुंबई शहर	3,338	3,338	100.00	...	5.14	5.14	Mumbai City
2	मुंबई उपनगर...	...	8,640	8,640	100.00	...	27.99	27.99	Mumbai Sub
3	ठाणे ...	2,229	5,902	8,132	72.58	20.12	73.95	54.92	Thane
4	रायगड ...	1,673	535	2,208	24.22	11.82	62.74	20.99	Raigad
5	रत्नागिरी ...	1,505	192	1,697	11.33	7.01	39.23	9.89	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग ...	787	82	869	9.47	2.28	30.35	4.41	Sindhudurg
	कोकण विभाग...	6,194	18,690	24,884	75.11	12.08	34.96	28.43	Konkan Division
7	नाशिक ...	3,056	1,938	4,994	38.80	23.12	41.52	29.66	Nashik
8	धुळे ...	1,262	446	1,708	26.11	12.99	25.18	15.94	Dhule
9	नंदुरबार ...	1,109	203	1,312	15.45	23.38	23.86	23.45	Nandurbar
10	जळगाव ...	2,630	1,053	3,683	28.59	13.7	20.36	15.53	Jalgaon
11	अहमदनगर ...	3,237	804	4,041	19.89	14	50.65	19.8	Ahmednagar
	नाशिक विभाग...	11,294	4,443	15,737	28.23	17.03	34.74	21.54	Nashik Division
12	पुणे ...	3,032	4,201	7,233	58.08	11.24	49.65	30.73	Pune
13	सातारा ...	2,411	398	2,809	14.17	12.89	26.05	14.59	Satara
14	सांगली ...	1,950	633	2,583	24.51	14.25	26.03	16.93	Sangli
15	सोलापूर ...	2,624	1,225	3,850	31.83	14.02	31.82	19.14	Solapur
16	कोल्हापूर ...	2,473	1,050	3,523	29.81	12.27	33.46	17.85	Kolhapur
	पुणे विभाग ...	12,490	7,508	19,998	37.54	12.81	40.55	21.83	Pune Division
	उर्वरित महाराष्ट्र...	29,978	30,641	60,619	50.55	14.2	36.25	24.38	Rest of Maharashtra

17	औरंगाबाद ...	1,810	1,087	2,897	37.53	21.58	49.92	30.86	Aurangabad
18	जालना ...	1,305	308	1,613	19.09	15.12	33.43	18.22	Jalna
19	परभणी ...	1,043	485	1,528	31.76	12.21	33.28	18.14	Parbhani
20	हिंगोली ...	833	154	987	15.60	17.12	36.84	19.81	Hingoli
21	बीड ...	1,774	387	2,161	17.91	18.67	18.38	18.61	Beed
22	नांदेड ...	2,187	689	2,876	23.96	19.9	36.14	23.42	Nanded
23	उस्मानाबाद ...	1,253	233	1,487	15.69	15.79	20.31	16.47	Osmanabad
24	लातूर ...	1,590	490	2,080	23.57	19.12	43.41	24.07	Latur
	औरंगाबाद विभाग	11,795	3,834	15,629	24.53	17.96	36.86	22.1	Aurangabad Div.
25	बुलढाणा ...	1,759	473	2,232	21.20	17.43	21.9	18.35	Buldhana
26	अकोला ...	1,003	627	1,630	38.49	16.5	27.73	20.58	Akola
27	वाशिम ...	842	178	1,020	17.49	17.04	24.72	18.31	Washim
28	अमरावती ...	1,708	900	2,607	34.50	15.15	25.44	18.5	Amravati
29	यवतमाळ ...	2,001	457	2,458	18.60	16.33	28.1	18.35	Yavatmal
	अमरावती विभाग	7,312	2,636	9,948	26.50	16.42	25.73	18.75	Amravati Div.
30	वर्धा ...	912	325	1,237	26.26	16.31	14.65	15.87	Wardha
31	नागपूर ...	1,454	2,614	4,068	64.26	15.73	28.7	23.74	Nagpur
32	भंडारा ...	960	176	1,136	15.47	9.7	20.43	11.23	Bhandara
33	गोंदिया ...	1,057	143	1,201	11.95	10.57	10.35	10.54	Gondia
34	चंद्रपूर ...	1,406	665	2,071	32.11	10.26	33.86	16.88	Chandrapur
35	गडचिरोली ...	903	67	970	6.93	25.69	-1.9	23.29	Gadchiroli
	नागपूर विभाग...	6,692	3,990	10,683	37.35	14.1	26.45	18.42	Nagpur Div.
	विदर्भ विभाग...	14,005	6,626	20,631	32.12	15.3	26.16	18.58	Vidharbha Div.
	महाराष्ट्र राज्य...	55,778	41,101	96,879	42.43	15.25	34.57	22.73	Maharashtra State
	भारत *	7,42,491	2,86,120	10,28,610	27.82	18.1	31.48	21.54	India *

टीप - (१) आकडे संक्षिप्तात लिहिल्यामुळे बेरजा जुळतीलच असे नाही
(२) * कृपया पृष्ठ क्र.३ वरील टीप पहावी
आधार - (१) संचालक, जनगणना, महाराष्ट्र, मुंबई
(२) महानिबंधक व गणना आयुक्त, भारत सरकार, नवी दिल्ली

Note.—(i) Details may not add up to the totals due to rounding

(ii) * Please see the Note on page No.3

Source.—(1) Director of Census Operations, Maharashtra, Mumbai
(2) Registrar General and Census Commissioner, Government of India, New Delhi

2. क्षेत्रफळ आणि लोकसंख्या/AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 2.3

जिल्हावार क्षेत्रफळ आणि लोकसंख्येची घनता

DISTRICTWISE AREA AND POPULATION DENSITY

जनगणना / Population Census, 2001

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	क्षेत्रफळ (चौ.किमी.) Area in (sq.km.)	घनता (प्रत्येक चौ. किमी. मागे लोकसंख्या) Density (No. of persons per sq. km.)	District	
(1)	(2)	(3)	(4)	(2)	
1	मुंबई शहर	...	157	21,261	Mumbai City
2	मुंबई उपनगर	...	446	19,373	Mumbai Suburban
3	ठाणे	...	9,558	851	Thane
4	रायगड	...	7,152	309	Raigad
5	रत्नागिरी	...	8,208	207	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग	...	5,207	167	Sindhudurg
	कोकण विभाग	...	30,728	810	Konkan Division
7	नाशिक	...	15,530	322	Nashik
8	धुळे	...	7,195	212	Dhule
9	नंदुरबार	...	5,955	261	Nandurbar
10	जळगाव	...	11,765	313	Jalgaon
11	अहमदनगर	...	17,048	237	Ahmednagar
	नाशिक विभाग	...	57,440	274	Nashik Division
12	पुणे	...	15,643	262	Pune
13	सातारा	...	10,480	268	Satara
14	सांगली	...	8,572	301	Sangli
15	सोलापूर	...	14,895	258	Solapur
16	कोल्हापूर	...	7,685	458	Kolhapur
	पुणे विभाग	...	57,275	349	Pune Division
	उर्वरित महाराष्ट्र	...	1,45,443	417	Rest of Maharashtra

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 2.3.—contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(2)
17	औरंगाबाद ...	10,107	287	Aurangabad
18	जालना ...	7,718	209	Jalna
19	परभणी ...	6,517	234	Parbhani
20	हिंगोली ...	4,524	218	Hingoli
21	बीड ...	10,693	202	Beed
22	नांदेड ...	10,528	273	Nanded
23	उस्मानाबाद ...	7,569	196	Osmanabad
24	लातूर ...	7,157	291	Latur
	औरंगाबाद विभाग ...	64,813	241	Aurangabad Div.
25	बुलढाणा ...	9,661	231	Buldhana
26	अकोला ...	5,429	300	Akola
27	वाशिम ...	5,153	198	Washim
28	अमरावती ...	12,210	214	Amravati
29	यवतमाळ ...	13,582	181	Yavatmal
	अमरावती विभाग ...	46,035	216	Amravati Div.
30	वर्धा ...	6,309	196	Wardha
31	नागपूर ...	9,802	415	Nagpur
32	भंडारा ...	3,895	292	Bhandara
33	गोंदिया ...	5,425	221	Gondiya
34	चंद्रपूर ...	11,443	181	Chandrapur
35	गडचिरोली ...	14,412	67	Gadchiroli
	नागपूर विभाग ...	51,286	208	Nagpur Division
	विदर्भ विभाग ...	97,321	212	Vidharbha Div.
	महाराष्ट्र राज्य ...	3,07,577	315	Maharashtra State
	भारत *	3166285	325	India *

टीप -* कृपया पृष्ठ क्र.३ वरील टीप पहावी
आधार- भारतीय जनगणना, २००१

Note --* Please see the Note on page No.3
Source.-- Census of India, 2001

2. क्षेत्रफळ आणि लोकसंख्या/AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 2.4

जिल्हावार साक्षरतेचे प्रमाण (टक्के)

DISTRICTWISE PERCENTAGE OF LITERACY

जनगणना / Population Census, 2001

अनुक्रमांक Serial No. (1)	जिल्हा (2)	साक्षरतेचे प्रमाण (टक्केवारी) Literacy percentage			District (2)	
		पुरुष Males (3)	स्त्रिया Females (4)	एकूण Total (5)		
1	मुंबई शहर	...	90.23	81.38	86.40	Mumbai City
2	मुंबई उपनगर	...	91.56	81.12	86.89	Mumbai Suburban
3	ठाणे	...	87.06	73.10	80.66	Thane
4	रायगड	...	86.15	67.75	77.03	Raigad
5	रत्नागिरी	...	85.89	65.77	75.05	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग	...	90.26	71.23	80.30	Sindhudurg
	कोकण विभाग	...	89.10	75.75	82.93	Konkan Division
7	नाशिक	...	83.65	64.35	74.36	Nashik
8	धुळे	...	81.40	61.39	71.65	Dhule
9	नंदुरबार	...	66.16	45.18	55.78	Nandurbar
10	जळगाव	...	85.91	64.30	75.43	Jalgaon
11	अहमदनगर	...	85.70	64.35	75.30	Ahmednagar
	नाशिक विभाग	...	83.08	62.43	73.05	Nashik Division
12	पुणे	...	88.34	71.89	80.45	Pune
13	सातारा	...	88.20	68.38	78.22	Satara
14	सांगली	...	86.26	66.73	76.62	Sangli
15	सोलापूर	...	81.99	59.84	71.25	Solapur
16	कोल्हापूर	...	87.47	66.02	76.93	Kolhapur
	पुणे विभाग	...	86.69	67.38	77.27	Pune Division
	उर्वरित महाराष्ट्र	...	86.81	69.46	78.54	Rest of Maharashtra

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 2.4 - contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(2)	
17	औरंगाबाद	...	84.89	60.09	72.94	Aurangabad
18	जालना	...	79.14	49.04	64.40	Jalna
19	परभणी	...	79.63	52.02	66.07	Parbhani
20	हिंगोली	...	80.71	51.17	66.25	Hingoli
21	बीड	...	80.70	54.52	67.99	Beed
22	नांदेड	...	80.44	54.35	67.77	Nanded
23	उस्मानाबाद	...	80.42	56.89	69.02	Osmanabad
24	लातूर	...	82.94	59.40	71.54	Latur
	औरंगाबाद विभाग	...	81.44	55.36	68.77	Aurangabad Division
24	बुलढाणा	...	86.93	64.07	75.78	Buldhana
25	अकोला	...	88.91	73.43	81.41	Akola
26	वाशिम	...	85.44	60.57	73.37	Washim
27	अमरावती	...	88.91	75.73	82.54	Amravati
28	यवतमाळ	...	84.09	62.52	73.62	Yavatmal
	अमरावती विभाग	...	86.93	67.95	77.72	Amravati Division
29	वर्धा	...	87.18	72.45	80.06	Wardha
30	नागपूर	...	90.18	77.42	84.03	Nagpur
31	भंडारा	...	88.97	67.82	78.47	Bhandara
32	गोंदिया	...	89.61	67.58	78.52	Gondiya
33	चंद्रपूर	...	82.94	62.89	73.17	Chandrapur
34	गडचिरोली	...	71.86	48.07	60.10	Gadchiroli
	नागपूर विभाग	...	86.63	69.25	78.15	Nagpur Division
	विदर्भ विभाग	...	86.78	68.63	77.94	Vidharbha Division
	महाराष्ट्र राज्य-२००१...		85.97	67.03	76.88	Maharashtra State-2001
	महाराष्ट्र राज्य-१९९१...		76.56	52.32	64.87	Maharashtra State-1991
	भारत *	२००१...	75.26	53.67	64.84	India * 2001

टीप /Note -* कृपया पृष्ठ क्र.३ वरील टीप पहावी /Please see the Note on page No.3

आधार/Source.— भारतीय जनगणना, २००१/Census of India, 2001

2. क्षेत्रफळ आणि लोकसंख्या/AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 2.5

१९०१ पासून लोकसंख्येतील दशवार्षिक बदल

DECADAL VARIATION IN POPULATION SINCE 1901

दशक Decade			लोकसंख्येतील दशवार्षिक बदल (टक्केवारी) Percentage decadal variation in population
(1)			(2)
1901-11	+10.74
1911-21	-2.91
1921-31	+14.91
1931-41	+11.99
1941-51	+19.27
1951-61	+23.60
1961-71	+27.45
1971-81	+24.54
1981-91	+25.73
1991-01	+22.73

आधार - भारतीय जनगणना, २००१

Source.— Census of India, 2001

2. क्षेत्रफल आणि लोकसंख्या/AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 2.6

लोकसंख्या गटानुसार नागरी लोकसंख्या

URBAN POPULATION BY POPULATION SIZE

जनगणना / Population Census, 2001

अनुक्रमांक Serial No.	लोकसंख्येचा गट Population range	एकूण नगरे Number of towns	लोकसंख्या Population	एकूण नागरी लोकसंख्येशी शेकडा प्रमाण Percentage to total urban population	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	
1	Below 5,000 पेक्षा कमी	8	29,284	0.07
2	5,000—9,999	50	3,64,597	0.89
3	10,000—19,999	101	14,71,300	3.58
4	20,000—49,999	135	41,72,034	10.15
5	50,000—99,999	44	31,14,623	7.58
6	1,00,000 आणि त्यापेक्षा अधिक and above.	...	40	3,19,49,146	77.73
एकूण/Total ...		378	4,11,00,980	100.0	

आधार - भारतीय जनगणना, २००१

Source.— Census of India, 2001

२. क्षेत्रफळ आणि लोकसंख्या/AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 2.7

राज्यातील गावांचे लोकसंख्येनुसार वर्गीकरण/CLASSIFICATION OF VILLAGES IN THE STATE BY POPULATION
जनगणना / Population Census, 2001

अनुक्रमांक Serial No. (1)	जिल्हा (2)	२०० पेक्षा कमी/Below		200 to 499		500 to 999		District (2)	
		गावांची संख्या Villages (3)	लोकसंख्या (00) (4)	गावांची संख्या Villages (5)	लोकसंख्या (00) (6)	गावांची संख्या Villages (7)	लोकसंख्या (00) (8)		
1	मुंबई शहर	Mumbai City	
2	मुंबई उपनगर	Mumbai Suburban	
3	ठाणे	...	66	87	314	1,154	567	4,172	Thane
4	रायगड	...	149	196	546	1,941	657	4,662	Raigad
5	रत्नागिरी	...	72	86	384	1,406	550	4,017	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग	...	30	33	154	562	257	1,898	Sindhudurg
	कोकण विभाग	...	317	401	1,398	5,063	2,031	14,748	Konkan Division
7	नाशिक	...	27	39	256	962	583	4,317	Nashik
8	धुळे	...	12	17	74	271	163	1,236	Dhule
9	नंदुरबार	...	55	60	159	559	308	2,304	Nandurbar
10	जळगाव	...	44	53	189	709	419	3,094	Jalgaon
11	अहमदनगर	...	13	19	105	404	397	2,994	Ahmednagar
	नाशिक विभाग	...	151	188	783	2,904	1,870	13,946	Nashik Division
12	पुणे	...	99	105	296	1,036	469	3,432	Pune
13	सातारा	...	96	122	370	1,317	494	3,545	Satara
14	सांगली	...	1	15	38	151	134	993	Sangli
15	सोलापूर	...	9	12	66	261	194	1,487	Solapur
16	कोल्हापूर	...	22	28	131	494	287	2,092	Kolhapur
	पुणे विभाग	...	227	269	901	3,259	1,578	11,548	Pune Division
	उर्वरित महाराष्ट्र	...	695	858	3,082	11,227	5,479	40,241	Rest of Maharashtra

17	औरंगाबाद	...	78	83	211	768	404	3,004	Aurangabad
18	जालना	...	29	36	104	396	322	2,418	Jalna
19	परभणी	...	24	31	162	600	254	1,840	Parbhani
20	हिंगोली	...	34	36	103	384	216	1,589	Hingoli
21	बीड	...	36	49	230	826	457	3,358	Beed
22	नांदेड	...	43	48	202	741	476	3,499	Nanded
23	उस्मानाबाद	...	12	18	83	320	186	1,373	Osmanabad
24	लातूर	...	9	13	89	327	252	1,883	Latur
	औरंगाबाद विभाग	...	265	315	1,184	4,362	2,567	18,963	Aurangabad Division
25	बुलढाणा	...	108	98	191	677	365	2,691	Buldhana
26	अकोला	...	100	91	204	733	253	1,846	Akola
27	वाशिम	...	52	47	108	401	221	1,695	Washim
28	अमरावती	...	285	246	411	1,445	464	3,315	Amravati
29	यवतमाळ	...	167	162	394	1,426	608	4,377	Yavatmal
	अमरावती विभाग	...	712	644	1,308	4,683	1,911	13,924	Amravati Division
30	वर्धा	...	203	142	235	844	297	2,107	Wardha
31	नागपूर	...	252	219	446	1,565	534	3,828	Nagpur
32	भंडारा	...	67	72	124	428	233	1,719	Bhandara
33	गोंदिया	...	65	70	130	465	297	2,174	Gondia
34	चंद्रपूर	...	178	193	389	1,366	456	3,317	Chandrapur
35	गडचिरोली	...	505	531	469	1,547	300	2,098	Gadchiroli
	नागपूर विभाग	...	1,270	1,227	1,793	6,215	2,117	15,243	Nagpur Division
	विदर्भ विभाग	...	1,982	1,871	3,101	10,898	4,028	29,166	Vidharbha Division
	महाराष्ट्र राज्य	...	2,942	3,043	7,367	26,486	12,074	88,371	Maharashtra State

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 2.7—contd.

अनुक्रमांक Serial No. (1)	जिल्हा (2)	1000 to 1999		2000 to 4999		5000 to 9999		District (2)
		गावांची संख्या Villages (9)	लोकसंख्या (00) (10)	गावांची संख्या Villages (11)	लोकसंख्या (00) (12)	गावांची संख्या Villages (13)	लोकसंख्या (00) (14)	
1	मुंबई शहर	Mumbai City
2	मुंबई उपनगर	Mumbai Suburban
3	ठाणे	...	524	219	6,404	29	1,949	Thane
4	रायगड	...	365	124	3,613	17	1,160	Raigad
5	रत्नागिरी	...	400	126	3,463	6	392	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग	...	232	65	1,822	5	357	Sindhudurg
	कोकण विभाग	...	1,521	534	15,302	57	3,858	Konkan Division
7	नाशिक	...	624	363	10,457	53	3,376	Nashik
8	धुळे	...	225	170	4,928	27	1,876	Dhule
9	नंदुरबार	...	285	113	3,108	14	937	Nandurbar
10	जळगाव	...	482	271	7,977	70	4,703	Jalgaon
11	अहमदनगर	...	540	415	12,553	88	5,735	Ahmednagar
	नाशिक विभाग	...	2,156	1,332	39,021	252	16,627	Nashik Division
12	पुणे	...	535	358	10,813	70	4,583	Pune
13	सातारा	...	412	282	8,321	50	3,235	Satara
14	सांगली	...	232	221	6,803	73	4,931	Sangli
15	सोलापूर	...	409	373	11,277	71	4,624	Solapur
16	कोल्हापूर	...	376	284	8,652	74	4,895	Kolhapur
	पुणे विभाग	...	1,964	1,518	45,867	338	22,268	Pune Division
	उर्वरित महाराष्ट्र	...	5,641	3,384	1,00,190	647	42,753	Rest of Maharashtra

17	औरंगाबाद	...	374	5,212	194	5,701	31	2,031	Aurangabad
18	जालना	...	364	5,100	124	3,475	17	1,205	Jalna
19	परभणी	...	261	3,657	115	3,251	12	814	Parbhani
20	हिंगोली	...	230	3,229	75	1,988	11	760	Hingoli
21	बीड	...	416	5,838	187	5,234	21	1,363	Beed
22	नांदेड	...	555	7,748	229	6,430	34	2,206	Nanded
23	उस्मानाबाद	...	264	3,745	149	4,406	28	1,804	Osmanabad
24	लातूर	...	331	4,857	203	5,770	29	1,917	Latur
	औरंगाबाद विभाग	...	2,795	39,385	1,276	36,256	183	12,101	Aurangabad Division
25	बुलढाणा	...	399	5,554	193	5,415	35	2,394	Buldhana
26	अकोला	...	194	2,656	86	2,581	19	1,187	Akola
27	वाशिम	...	231	3,146	84	2,507	3	203	Washim
28	अमरावती	...	355	4,908	126	3,664	25	1,832	Amravati
29	यवतमाळ	...	494	6,901	161	4,471	26	1,689	Yavatmal
	अमरावती विभाग	...	1,673	23,164	650	18,637	108	7,306	Amravati Division
30	वर्धा	...	186	2,505	63	1,861	16	1,127	Wardha
31	नागपूर	...	269	3,710	97	2,900	24	1,632	Nagpur
32	भंडारा	...	232	3,192	109	3,136	10	681	Bhandara
33	गोंदिया	...	269	3,824	120	3,149	10	665	Gondia
34	चंद्रपूर	...	317	4,372	114	3,300	14	1,009	Chandrapur
35	गडचिरोली	...	188	2,498	49	1,431	6	371	Gadchiroli
	नागपूर विभाग	...	1,461	20,102	552	15,777	80	5,484	Nagpur Division
	विदर्भ विभाग	...	3,134	43,266	1,202	34,414	188	12,790	Vidharbha Division
	महाराष्ट्र राज्य	...	11,570	1,62,600	5,862	1,70,861	1,018	67,644	Maharashtra State

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 2.7—contd.

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	10,000 आणि त्यापेक्षा अधिक/ and above		एकूण/Total		ओसाड गावांची संख्या Number of un-inhabited Villages	District
		गावांची संख्या Number of Villages	लोकसंख्या Population (00)	गावांची संख्या Number of Villages	लोकसंख्या Population (00)		
(1)	(2)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(2)
1	मुंबई शहर	Mumbai City
2	मुंबई उपनगर	Mumbai Suburban
3	ठाणे	...	8	1,233	1,727	22,294	Thane
4	रायगड	...	1	167	1,859	16,731	Raigad
5	रत्नागिरी	...	1	124	1,539	15,046	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग	743	7,865	Sindhudurg
	कोकण विभाग	...	10	1,523	5,868	61,935	Konkan Division
7	नाशिक	...	17	2,450	1,923	30,562	Nashik
8	धुळे	...	7	1,056	678	12,621	Dhule
9	नंदुरबार	...	1	113	935	11,090	Nandurbar
10	जळगाव	...	16	3,005	1,491	26,299	Jalgaon
11	अहमदनगर	...	20	2,879	1,578	32,369	Ahmednagar
	नाशिक विभाग	...	61	9,502	6,605	1,12,942	Nashik Division
12	पुणे	...	17	2,736	1,844	30,317	Pune
13	सातारा	...	12	1,728	1,716	24,109	Satara
14	सांगली	...	22	3,274	721	19,503	Sangli
15	सोलापूर	...	16	2,624	1,138	26,243	Solapur
16	कोल्हापूर	...	22	3,171	1,196	24,728	Kolhapur
	पुणे विभाग	...	89	13,533	6,615	1,24,900	Pune Division
	उर्वरित महाराष्ट्र	...	160	24,588	19,086	2,99,777	Rest of Maharashtra

17	औरंगाबाद	...	8	1,299	1,300	18,099	44	Aurangabad
18	जालना	...	3	421	963	13,051	8	Jalna
19	परभणी	...	2	233	830	10,425	11	Parbhani
20	हिंगोली	...	3	353	672	8,331	38	Hingoli
21	बीड	...	7	1,074	1,354	17,742	11	Beed
22	नांदेड	...	7	1,201	1,546	21,872	63	Nanded
23	उस्मानाबाद	...	7	867	729	12,533	5	Osmanabad
24	लातूर	...	8	1,132	921	15,900	23	Latur
	औरंगाबाद विभाग	...	45	6,572	8,315	1,17,954	203	Aurangabad Division
25	बुलढाणा	...	6	761	1,297	17,591	136	Buldhana
26	अकोला	...	6	933	862	10,027	124	Akola
27	वाशिम	...	3	419	702	8,418	87	Washim
28	अमरावती	...	13	1,667	1,679	17,076	323	Amravati
29	यवतमाळ	...	6	985	1,856	20,011	274	Yavatmal
	अमरावती विभाग	...	34	4,765	6,396	73,123	944	Amravati Division
30	वर्धा	...	4	532	1,004	9,117	378	Wardha
31	नागपूर	...	6	684	1,628	14,539	241	Nagpur
32	भंडारा	...	3	376	778	9,604	92	Bhandara
33	गोंदिया	...	2	226	893	10,573	57	Gondia
34	चंद्रपूर	...	4	503	1,472	14,060	319	Chandrapur
35	गडचिरोली	...	4	555	1,521	9,030	158	Gadchiroli
	नागपूर विभाग	...	23	2,876	7,296	66,923	1,245	Nagpur Division
	विदर्भ विभाग	...	57	7,641	13,692	1,40,046	2,189	Vidharbha Division
	महाराष्ट्र राज्य	...	262	38,771	41,095	5,57,776	2,616	Maharashtra State

आधार - भारताची जनगणना, २००१

Source— Census of India, 2001

2. क्षेत्रफळ आणि लोकसंख्या/AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 2.8

एक लाख किंवा अधिक लोकसंख्या असलेली शहरे/शहर संकुले

CITIES/URBAN AGGLOMERATIONS (UAs) WITH POPULATION

OF 1,00,000 OR ABOVE

जनगणना / Population Census, 2001

अनुक्रमांक Serial No.	शहर/शहर संकुलाचे नाव (2)	लोकसंख्या(हजारात) Population (in thousand) (3)	Name of City/UA (2)
1.	बृहन्मुंबई शहर संकुल	16,435	Brihan Mumbai Urban Agglomeration
	(अ) बृहन्मुंबई (म.न.पा.)	11,978	(a) Brihan Mumbai (M. Corpn.)
	ठाणे जिल्ह्यात अंतर्भूत असलेले	4,457	Constituent in Thane District
	(अ) कल्याण-डोंबिवली (म.न.पा.)	1,194	(a) Kalyan-Dombivli (M. Corpn.)
	(आ) ठाणे (म.न.पा.)	1,263	(b) Thane (M. Corpn.)
	(इ) उल्हासनगर (म.न.पा.)	474	(c) Ulhasnagar (M. Corpn.)
	(ई) नवी मुंबई (म.न.पा.)	704	(d) Navi Mumbai (M. Corpn.)
	(उ) मीरा-भाईंदर (न.प.)	520	(e) Mira Bhayandar (M.)
	(ऊ) अंबरनाथ (न.प.)	204	(f) Ambernath (M.)
	(ए) बदलापूर (न.प.)	98	(g) Badlapur (M.)
2.	पुणे शहर संकुल	3,759	Pune Urban Agglomeration
	(अ) पुणे (म.न.पा.)	2,538	(a) Pune (M. Corpn.)
	(आ) पिंपरी-चिंचवड (म.न.पा.)	1,012	(b) Pimpri-Chinchwad(M. Corpn.)
	(इ) पुणे (कटक मंडळ)	80	(c) Pune (Cantonment)
	(ई) खडकी (कटक मंडळ)	77	(d) Khadki (Cantonment)
	(उ) देहू रोड (कटक मंडळ)	47	(e) Dehu Road (Cantonment)
	(ऊ) देहू (गणना शहर)	5	(f) Dehu (C.T.)
3.	नागपूर शहर संकुल	2,129	Nagpur Urban Agglomeration
	(अ) नागपूर (म.न.पा.)	2,052	(a) Nagpur (M. Corpn.)
	(आ) वाडी (गणना शहर)	40	(b) Wadi (C.T.)
	(इ) डिगडोह (गणना शहर)	37	(c) Digdoh (C.T.)
4	नाशिक शहर संकुल	1,152	Nashik Urban Agglomeration
	(अ) नाशिक (म.न.पा.)	1,077	(a) Nashik (M. Corpn.)
	(आ) देवळाली (कटक मंडळ)	51	(b) Deolali (Cantonment)
	(इ) भगूर (न.प.)	12	(c) Bhagur (M)
	(ई) एकलहरे (गणना शहर)	12	(d) Eklahare (C.T.)

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 2.8 -- *contd.*

(1)	(2)	(3)	(2)
5	सोलापूर (म.न.पा.)	873	Solapur (M. Corpn.)
6	औरंगाबाद शहर संकुल	892	Aurangabad Urban Agglomeration
	(अ) औरंगाबाद (म.न.पा.)	873	(a) Aurangabad (M. Corpn.)
	(आ) औरंगाबाद (कटक मंडळ)	19	(b) Aurangabad (Cantonment)
7.	अमरावती (म.न.पा.)	550	Amravati (M. Corpn.)
8.	कोल्हापूर शहर संकुल	505	Kolhapur Urban Agglomeration
	(अ) कोल्हापूर (म.न.पा.)	493	(a) Kolhapur (M. Corpn)
	(आ) गांधीनगर (गणना शहर)	12	(b) Gandhinagar (C.T.)
9.	भिवंडी शहर संकुल	621	Bhiwandi Urban Agglomeration
	(अ) भिवंडी (न.प.)	599	(a) Bhiwandi (M.)
	(आ) खोनी (गणना शहर)	23	(b) Khoni (C.T.)
10.	सांगली शहर संकुल	448	Sangli Urban Agglomeration
	(अ) सांगली/मिरज/कुपवाड(म.न.पा.)	437	(a) Sangli/Miraj/Kupwad(M. Corpn)
	(आ) माधवनगर (गणना शहर)	11	(b) Madhavnagar (C.T.)
11.	मालेगाव (न.प.)	409	Malegaon (M.)
12.	अकोला (न.प.)	401	Akola (M.)
13.	नांदेड-वाघाळा (म.न.पा.)	431	Nanded-Waghala (M. Corpn)
14.	धुळे (न.प.)	342	Dhule (M.)
15.	जळगाव (न.प.)	369	Jalgaon (M.)
16.	इचलकरंजी शहर संकुल	286	Ichalkaranji Urban Agglomeration
	(अ) इचलकरंजी (न.प.)	258	(a) Ichalkaranji (M.)
	(आ) कबनूर (गणना शहर)	28	(b) Kabnur (C.T.)
17.	चंद्रपूर (न.प.)	289	Chandrapur (M.)
18.	अहमदनगर शहर संकुल	348	Ahmednagar Urban Agglomeration
	(अ) अहमदनगर (न.प.)	308	(a) Ahmednagar (M.)
	(आ) अहमदनगर (कटक मंडळ)	40	(b) Ahmednagar (Cant.)
19.	लातूर (न.प.)	300	Latur (M.)
20.	परभणी (न.प.)	259	Parbhani (M.)
21.	जालना (न.प.)	236	Jalna (M.)

2. क्षेत्रफल आणि लोकसंख्या/AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 2.9

काम करणा-यांचे व न करणा-यांचे वर्गीकरण

CLASSIFICATION OF WORKERS AND NON-WORKERS

जनगणना / Population Census, 2001

(हजारत/In thousand)

अनुक्रमांक	बाब	महाराष्ट्र	
Sr. No.		Maharashtra	Item
(1)	(2)	(3)	(2)
1	शेतकरी ...	10,182	Cultivators
2	शेतमजूर ...	7,641	Agricultural labourers
3	घरगुती उद्योग ...	810	Household industry
4	इतर सेवा ...	16,115	Other Services
	एकूण-मुख्यतः काम करणारे ...	34,748	Total — main workers
	सीमांतिक कामगार ...	6,425	Marginal workers
	एकूण-काम न करणारे ...	55,705	Total — non-workers
	एकूण -काम करणारे आणि न करणारे	96,878	Total — workers and non-workers

आधार - भारतीय जनगणना, २००१

Source — Census of India, 2001

2. क्षेत्रफळ आणि लोकसंख्या/AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 2.10

काम न करणा-या व्यक्तींचे कार्यप्रकारानुसार वर्गीकरण

CLASSIFICATION OF PERSONS NOT AT WORK BY TYPE OF ACTIVITY

जनगणना / Population Census, 2001

(हजारात/In thousand)

कार्यप्रकार	ग्रामीण/Rural			नागरी/Urban			एकूण/Total			Type of activity
	पुरुष Males	स्त्रिया Females	एकूण Total	पुरुष Males	स्त्रिया Females	एकूण Total	पुरुष Males	स्त्रिया Females	एकूण Total	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(1)
पूर्ण वेळ विद्यार्थी ...	7,324	5,891	13,215	5,793	4,924	10,716	13,116	10,815	23,931	Full time students
घरकाम करणारे ...	123	3,478	3,601	121	7,675	7,796	244	11,153	11,397	Household duties
अवलंबून असणारे व बालके ...	5,041	5,697	10,738	3,042	3,468	6,510	8,083	9,165	17,248	Dependents and infants
इतर ...	622	340	962	1,483	684	2,167	2,105	1,024	3,129	Others
इतर ...	13,110	15,406	28516	10,438	16,751	27,189	23,549	32,157	55,705	... Total

आधार - भारताची जनगणना, २००१

Source— Census of India, 2001

तत्ता क्रमांक/TABLE No. 2.11

2. क्षेत्रफळ आणि लोकसंख्या/AREA AND POPULATION

तक्का क्रमांक/TABLE No. 2.11

अनुसूचित जाती आणि जमाती यांची लोकसंख्या/POPULATION OF S.C. AND S.T. 2001

(संख्या/Number)

अनु क्रमांक Serial No.	जिल्हा	अनुसूचित जाती Scheduled Castes	अनुसूचित जमाती Scheduled Tribes	एकूण लोकसंख्येशी टक्केवारी Percentage to total population		साक्षर लोकसंख्येचे एकूण लोकसंख्येशी प्रमाण Literate population percentage to total Population		District	
				अनु.जाती S.C.	अनु.जमाती S.T.	अनु.जाती S.C.	अनु.जमाती S.T.		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)	
1	मुंबई शहर	...	1,83,469	20,666	5.50	0.62	81.97	80.81	Mumbai City
2	मुंबई उपनगर	...	4,01,569	70,454	4.65	0.82	78.78	76.83	Mumbai Suburban
3	ठाणे	...	3,39,720	11,99,290	4.18	14.75	78.59	46.91	Thane
4	रायगड	...	53,667	2,69,124	2.43	12.19	79.61	45.05	Raigad
5	रत्नागिरी	...	24,515	20,102	1.44	1.18	76.39	51.26	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग	...	38,536	4,952	4.44	0.57	72.11	73.94	Sindhudurg
	कोकण विभाग	...	10,41,476	15,84,588	4.19	6.37	79.03	48.64	Konkan Division
7	नाशिक	...	4,26,516	11,94,271	8.54	23.92	73.53	50.68	Nashik
8	धुळे	...	1,09,102	4,43,564	6.39	25.97	71.24	45.88	Dhule
9	नंदुरबार	...	41,412	8,59,574	3.16	65.93	70.24	42.34	Nandurbar
10	जळगाव	...	2,86,777	4,35,951	7.79	11.84	67.75	52.23	Jalgaon
11	अहमदनगर	...	4,84,685	3,03,255	12.00	7.51	71.16	53.87	Ahmedna
	नाशिक विभाग	...	13,48,492	32,36,615	8.57	20.57	71.16	48.32	Nashik Division
12	पुणे	...	7,61,857	2,61,722	10.53	3.62	72.52	62.21	Pune
13	सातारा	...	2,46,110	21,896	8.76	0.78	72.27	65.05	Satara
14	सांगली	...	3,13,474	17,855	12.13	0.69	71.19	73.86	Sangli
15	सोलापूर	...	5,78,123	68,989	15.02	1.79	65.04	63.79	Solapur

16	कोल्हापूर	4,49,641	21,387	12.76	0.61	70.90	75.05	Kolhapur
	पुणे विभाग	23,49,205	3,91,849	11.75	1.96	70.18	63.91	Pune Division
	उर्वरित महाराष्ट्र	47,39,173	52,13,052	7.82	8.60	72.42	49.62	Rest of Maharashtra
17	औरंगाबाद	3,76,181	1,00,416	12.99	3.47	67.90	54.24	Aurangabad
18	जालना	1,81,017	32,103	11.22	1.99	57.10	55.55	Jalna
19	परभणी	1,52,463	35,210	9.98	2.30	60.17	58.83	Parbhani
20	हिंगोली	1,00,697	86,898	10.20	8.80	63.59	56.64	Hingoli
21	बीड	2,81,240	24,193	13.01	1.12	62.86	60.12	Beed
22	नांदेड	4,98,196	2,53,596	17.32	8.82	64.17	59.86	Nanded
23	उस्मानाबाद	2,45,790	27,857	16.53	1.87	62.16	58.35	Osmanabad
24	लातूर	4,04,251	47,836	19.43	2.30	65.25	65.32	Latur
	औरंगाबाद विभाग	22,39,835	6,08,109	14.33	3.89	63.74	58.58	Aurangabad Division
25	बुलढाणा	2,41,623	1,15,156	10.82	5.16	68.49	57.42	Buldhana
26	अकोला	1,68,447	1,00,088	10.33	6.14	73.50	70.49	Akola
27	वाशिम	1,62,663	70,987	15.94	6.96	68.58	60.10	Washim
28	अमरावती	4,46,623	3,56,533	17.13	13.68	78.55	64.07	Amravati
29	यवतमाळ	2,52,802	4,73,370	10.28	19.26	73.78	62.15	Yavatmal
	अमरावती विभाग	12,72,158	11,16,134	12.79	11.22	73.80	62.91	Amravati Division
30	वर्धा	1,58,630	1,54,415	12.83	12.49	78.78	69.16	Wardha
31	नागपूर	6,96,461	4,44,441	17.12	10.93	82.94	75.99	Nagpur
32	भंडारा	2,01,949	97,718	17.77	8.60	80.73	73.25	Bhandara
33	गोंदिया	1,67,699	1,96,455	13.97	16.36	81.42	69.77	Gondiya
34	चंद्रपूर	2,96,927	3,75,256	14.34	18.12	75.44	64.41	Chandrapur
35	गडचिरोली	1,08,824	3,71,696	11.22	38.31	66.97	48.98	Gadchiroli
	नागपूर विभाग	16,30,490	16,39,981	15.26	15.35	79.69	65.85	Nagpur Division
	विदर्भ विभाग	29,02,648	27,56,115	14.07	13.36	77.14	64.68	Vidharbha Division
	महाराष्ट्र राज्य ...	98,81,656	85,77,276	10.20	8.85	71.90	55.21	Maharashtra State
	भारत + ...	16,66,35,700	8,43,26,240	16.20	8.20	India +

35

टीप -- (१) + कृपया पृष्ठ क्र.३ वरील टीप पहावी

Note-- (1) +Please see the Note on page No.3

आधार - भारतीय जनगणना, २००१ प्राथमिक जनगणना सारांश (अंतिम) Source.—Census of India 2001 Primary Census Abstract (Final)

2. क्षेत्रफळ आणि लोकसंख्या/AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 2.12

महाराष्ट्र राज्यातील अपंगांची प्रकारानुसार संख्या/DISABLED POPULATION IN MAHARASHTRA STATE BY TYPE OF DISABILITY
जनगणना / Population Census, 2001

अनुक्रमांक Serial No. (1)	जिल्हा (2)	अंध Blind (3)	पांगळे Crippled (4)	मूक Speech (5)	कर्णबधीर Hearing (6)	मनोरुग्ण Mental (7)	एकूण Total (8)	एकूण लोकसंख्येशी % % to total population (9)	District (2)
1	मुंबई शहर	28,928	12,020	3,706	1,696	7,617	53,967	1.62	Mumbai City
2	मुंबई उपनगर	58,714	28,326	8,146	3,571	17,053	1,15,810	1.34	Mumbai Suburban
3	ठाणे	18,348	28,115	6,349	3,911	13,684	70,407	0.87	Thane
4	रायगड	8,890	10,792	2,438	1,851	3,824	27,795	1.26	Raigad
5	रत्नागिरी	9,556	8,794	2,166	2,487	4,225	27,228	1.60	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग	3,932	4,094	1,328	785	2,669	12,808	1.47	Sindhudurg
	कोकण विभाग	1,28,368	92,141	24,133	14,301	49,072	3,08,015	1.24	Konkan Division
7	नाशिक	23,316	28,512	4,795	4,394	9,103	70,120	1.40	Nashik
8	धुळे	9,834	11,717	1,960	1,623	3,195	28,329	1.66	Dhule
9	नंदुरबार	13,174	6,344	1,209	909	1,952	23,588	1.80	Nandurbar
10	जळगाव	15,945	26,496	4,175	3,692	6,956	57,264	1.55	Jalgaon
11	अहमदनगर	35,509	27,841	5,537	4,630	10,043	83,560	2.07	Ahmednagar
	नाशिक विभाग	97,778	1,00,910	17,676	15,248	31,249	2,62,861	1.67	Nashik Division
12	पुणे	26,853	36,091	7,160	4,920	16,258	91,282	1.26	Pune
13	सातारा	9,386	15,874	3,310	2,252	6,635	37,457	1.33	Satara
14	सांगली	8,735	13,208	3,394	1,448	6,157	32,942	1.28	Sangli
15	सोलापूर	21,436	26,234	5,733	3,236	9,445	66,084	1.72	Solapur
16	कोल्हापूर	13,512	17,083	4,180	1,595	7,456	43,826	1.24	Kolhapur
	पुणे विभाग	79,922	1,08,490	23,777	13,451	45,951	2,71,591	1.36	Pune Division

	उर्वरित महाराष्ट्र	...	3,06,068	301541	65,586	43,000	1,26,272	8,42,467	1.39	Rest of Maharashtra
17	औरंगाबाद	...	23,181	21,712	3,718	3,366	6,603	58,580	2.02	Aurangabad
18	जालना	...	16,702	13,428	2,283	2,417	3,966	38,796	2.41	Jalna
19	परभणी	...	11,186	13,837	2,313	2,520	3,411	33,267	2.18	Parbhani
20	हिंगोली	...	7,947	8,259	1,351	1,779	2,205	21,541	2.18	Hingoli
21	बीड	...	12,223	17,913	2,810	2,416	4,880	40,242	1.86	Beed
22	नांदेड	...	40,967	20,929	4,744	3,817	6,872	77,329	2.69	Nanded
23	उस्मानाबाद	...	12,911	13,648	2,267	2,079	4,152	35,057	2.36	Osmanabad
24	लातूर	...	14,656	18,652	3,211	2,927	5,372	44,818	2.15	Latur
	औरंगाबाद विभाग		1,39,773	1,28,378	22,697	21,321	37,461	3,49,630	2.24	Aurangabad Division
25	बुलढाणा	...	11,596	18,178	2,697	3,993	5,310	41,774	1.87	Buldhana
26	अकोला	...	9,346	11,633	1,992	2,459	3,712	29,142	1.79	Akola
27	वाशिम	...	5,275	7,917	1,295	1,709	2,015	18,211	1.79	Washim
28	अमरावती	...	27,921	18,805	3,863	3,802	7,070	61,461	2.36	Amravati
29	यवतमाळ	...	14,826	15,644	3,180	3,063	5,264	41,977	1.71	Yavatmal
	अमरावती विभाग		68,964	72,177	13,027	15,026	23,371	1,92,565	1.94	Amravati Division
30	वर्धा	...	7,677	7,963	1,401	1,899	3,252	22,192	1.79	Wardha
31	नागपूर	...	19,234	24,329	4,262	3,463	11,185	62,473	1.54	Nagpur
32	भंडारा	...	6,261	8,277	1,135	1,494	2,644	19,811	1.74	Bhandara
33	गोंदिया	...	11,832	9,118	1,149	1,809	2,822	26,730	2.23	Gondia
34	चंद्रपूर	...	16,892	12,767	2,556	2,836	4,463	39,514	1.91	Chandrapur
35	गडचिरोली	...	4,229	5,395	1,230	1,542	1,804	14,200	1.46	Gadchiroli
	नागपूर विभाग		66,125	67,849	11,733	13,043	26,170	1,84,920	1.73	Nagpur Division
	विदर्भ विभाग		1,35,089	1,40,026	24,760	28,069	49,541	3,77,485	1.83	Vidharbha Division
	महाराष्ट्र राज्य		5,80,930	5,69,945	1,13,043	92,390	2,13,274	15,69,582	1.62	Maharashtra State

आधार - भारतीय जनगणना, २००१ Source.— Census of India, 2001

2. क्षेत्रफळ आणि लोकसंख्या/AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 2.13

वयोगटानुसार लोकसंख्या/POPULATION ACCORDING TO AGE GROUPS

जनगणना / Population Census, 2001

(हजारत/In thousand)

एकूण/ग्रामीण/नागरी Total/Rural/Urban (1)	एकूण लोकसंख्या/Total population				संचयी टक्केवारी Cumulative percentage (6)	
	वय-गट Age-group (2)	पुरुष Males (3)	स्त्रिया Females (4)	एकूण Total (5)		
एकूण/Total	...	0—9	10,286	9,477	19,763	20.40
		10—14	5,946	5,392	11,338	32.10
		15—19	5,263	4,308	9,571	41.98
		20—24	4,781	4,075	8,856	51.12
		25—29	4,187	4,031	8,218	59.61
		30—34	3,801	3,592	7,393	67.24
		35—39	3,540	3,418	6,958	74.42
		40—44	3,010	2,536	5,546	80.14
		45—49	2,404	2,139	4,543	84.83
		50—54	1,863	1,583	3,446	88.39
		55—59	1,320	1,353	2,673	91.15
		60—64	1,204	1,527	2,731	93.97
		65—69	1,230	1,403	2,633	96.69
		70—74	814	815	1,629	98.37
		75—79	334	349	683	99.07
		80+	351	428	779	99.88
वय माहीत नसलेले/Age not known			66	52	118	100.00
एकूण/Total	...		50,401	46,478	96,879

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 2.13- contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	
ग्रामीण/Rural	...	0—9	6,284	5,818	12,102	21.70
		10—14	3,591	3,279	6,870	34.01
		15—19	2,940	2,431	5,371	43.64
		20—24	2,402	2,172	4,574	51.84
		25—29	2,082	2,158	4,240	59.45
		30—34	1,945	1,999	3,944	66.52
		35—39	1,880	1,922	3,802	73.33
		40—44	1,605	1,445	3,050	78.80
		45—49	1,300	1,214	2,514	83.31
		50—54	1,003	913	1,916	86.75
		55—59	754	849	1,603	89.62
		60—64	748	1,041	1,789	92.83
		65—69	861	980	1,841	96.13
		70—74	566	552	1,118	98.13
		75—79	217	226	443	98.92
		80+	236	284	520	99.86
वय माहीत नसलेले/Age not known			44	36	80	100.00
एकूण/Total	...		28,459	27,319	55,778
नागरी/Urban	...	0—9	4,002	3,659	7,661	18.64
		10—14	2,355	2,112	4,467	29.51
		15—19	2,323	1,877	4,200	39.73
		20—24	2,379	1,903	4,282	50.14
		25—29	2,105	1,873	3,978	59.82
		30—34	1,856	1,593	3,449	68.21
		35—39	1,660	1,496	3,156	75.89
		40—44	1,405	1,090	2,496	81.97
		45—49	1,105	925	2,029	86.90
		50—54	860	670	1,530	90.63
		55—59	566	504	1,070	93.23
		60—64	456	486	942	95.52
		65—69	368	424	792	97.45
		70—74	248	264	512	98.69
		75—79	117	123	240	99.28
		80+	116	144	260	99.91
वय माहीत नसलेले/Age not known			22	16	38	100.00
एकूण/Total	21,942	19,159	41,101

आधार - भारतीय जनगणना, २००१

Source — Census of India, 2001

2. क्षेत्रफळ आणि लोकसंख्या/AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 2.14

धर्मानुसार लोकसंख्या

POPULATION BY RELIGION

जनगणना / Population Census, 2001

अनुक्रमांक Serial No.	धर्म			लोकसंख्या Population	Religion
(1)	(2)			(3)	(2)
1	बौद्ध	58,38,710	Buddhist
2	ख्रिश्चन	10,58,313	Christian
3	हिंदू	..		7,78,59,385	Hindu
4	जेन	..		13,01,843	Jain
5	मुस्लिम	..		1,02,70,485	Muslim
6	शीख	2,15,337	Sikh
7	धर्म न सांगितलेले	97,713	Religion not stated
8	इतर	2,36,841	Others
	एकूण	..		9,68,78,627	Total

आधार — भारतीय जनगणना, २००१

Source — Census of India, 2001

2. क्षेत्रफळ आणि लोकसंख्या/AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 2.15

२०२६ पर्यंतची वार्षिक अंदाजित लोकसंख्या

ANNUAL ESTIMATES OF POPULATION UP TO 2026

(आकडे हजारात/Figures in thousand)

वर्ष Year (1)	भारत/India *	महाराष्ट्र/Maharashtra
	१ऑक्टोबर 1st October (2)	१ ऑक्टोबर 1st October (3)
2001	10,37,952	97,786
2002	10,55,051	99,201
2003	10,72,580	1,00,670
2004	10,89,915	1,02,099
2005	11,07,064	1,03,513
2006	11,23,993	1,04,923
2007	11,40,715	1,06,316
2008	11,57,245	1,07,688
2009	11,73,458	1,09,035
2010	11,89,793	1,10,383
2011	12,05,874	1,11,710
2012	12,21,839	1,13,023
2013	12,37,638	1,14,321
2014	12,53,748	1,15,638
2015	12,68,576	1,16,866
2016	12,84,216	1,18,149
2017	12,98,982	1,19,380
2018	13,13,035	1,20,570
2019	13,27,318	1,21,766
2020	13,41,255	1,22,930
2021	13,54,852	1,24,063
2022	13,68,132	1,25,170
2023	13,81,090	1,26,248
2024	13,93,667	1,27,291
2025	14,05,833	1,28,290
2026	14,17,888	1,29,273

टीप -* कृपया पृष्ठ क्र.३ वरील टीप पहावी

Note-- * Please see the Note on page No.3.

आधार— भारताचे महानिबंधक यांचे कार्यालय, भारत

Source — Office of the Registrar-General, India

2. क्षेत्रफळ आणि लोकसंख्या/AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 2.16

राज्यात स्थलांतरित झालेल्या स्त्री-पुरुषांची स्थलांतराच्या कारणानुसार संख्या

NO. OF IN MIGRANTS IN THE STATE BY SEX AND REASONS FOR MIGRATION

जनगणना / Population Census, 2001

(हजारत/In thousand)

स्थलांतराचे कारण	पुरुष, स्त्रिया, एकूण	महाराष्ट्र/Maharashtra			Male, Female, Total	Reasons for migration
		ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(2)	(1)
1. रोजगार	पुरुष	1,413	4,820	6232	M	Employment
	स्त्रिया	377	296	673	F	
	एकूण	1,790	5,115	6905	T	
2. व्यवसाय	पुरुष	26	141	167	M	Business
	स्त्रिया	12	13	25	F	
	एकूण	38	155	193	T	
3. शिक्षण	पुरुष	148	293	441	M	Education
	स्त्रिया	64	99	163	F	
	एकूण	212	392	604	T	
4. विवाह	पुरुष	80	34	114	M	Marriage
	स्त्रिया	10,611	4,143	14,754	F	
	एकूण	10,691	4,177	14,868	T	
5. जन्मानंतर स्थलांतर	पुरुष	1,935	1,174	3,109	M	Moved after birth
	स्त्रिया	1,170	830	2,000	F	
	एकूण	3,105	2,004	5,109	T	
6. कुटुंबासह स्थलांतर	पुरुष	1,108	1,866	2,974	M	Moved with household
	स्त्रिया	1,496	2,718	4,214	F	
	एकूण	2,603	4,585	7,188	T	
7. इतर	पुरुष	2,113	1,613	3,726	M	Others
	स्त्रिया	1,898	1,224	3,126	F	
	एकूण	4,011	2,837	6,848	T	
एकूण	पुरुष	6,822	9,942	16,764	M	Total
	स्त्रिया	15,628	9,323	24,952	F	
	एकूण	22,450	19,265	41,716	T	

आधार — भारताची जनगणना २००१

Source — Census of India 2001

2. क्षेत्रफळ आणि लोकसंख्या/AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 2.17

पूर्वीच्या राहण्याच्या ठिकाणानुसार स्थलांतरित स्त्री-पुरुष

IN MIGRANTS BY SEX AND PLACE OF LAST RESIDENCE

जनगणना / Population Census, 2001

(हजारत/In thousand)

पूर्वीचे राहण्याचे ठिकाण (1)	एकूण ग्रामीण नागरी (2)	एकूण स्थलांतरित Total Migrants			Total Rural Urban (2)	Last residence (1)
		पुरुष Males (3)	स्त्रिया Females (4)	एकूण Total (5)		
I. गणनाराज्यात						
<i>Within State of Enumeration—</i>						
गणनाजिल्ह्यात इतरत्र ..	एकूण	7,237	14,901	22,138	Total	Elsewhere in district of enumeration
	ग्रामीण	4,891	12,154	17,045	Rural	
	नागरी	2,346	2,747	5,093	Urban	
राज्यातील इतर जिल्ह्यात	एकूण	5,249	6,838	12,087	Total	In other Districts of State
	ग्रामीण	1,389	2,832	4,221	Rural	
	नागरी	3,860	4,006	7,866	Urban	
एकूण (I) ..	एकूण	12,486	21,739	34,225	Total	Total (I)
	ग्रामीण	6,280	14,986	21,266	Rural	
	नागरी	6,206	6,753	12,959	Urban	
II. गणनाराज्याच्या						
<i>State in India</i>						
बाहेरील भारतातील राज्य						<i>Beyond State of Enumeration</i>
आंध्र प्रदेश ..	एकूण	206	226	432	Total	Andhra Pradesh
	ग्रामीण	37	61	99	Rural	
	नागरी	168	165	333	Urban	
आसाम ..	एकूण	10	7	7	Total	Assam
	ग्रामीण	1	0	2	Rural	
	नागरी	9	6	15	Urban	

*५०० पेक्षा कमी /Less than 500

स्तंभ २ मधील 'एकूण' ह्यात पूर्वीचे राहण्याचे ठिकाण ग्रामीण आहे की नागरी ह्याचा उल्लेख नसलेल्यांचाही समावेश आहे./
 "Total" in col. 2 includes unspecified, whether rural or urban status of last residence.

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 2.17- *contd.*

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(2)	(1)
अरुणाचल प्रदेश	एकूण	*	*	1	Total	Arunachal Pradesh
	ग्रामीण	*	*	*	Rural	
	नागरी	*	*	1	Urban	
बिहार	एकूण	272	89	361	Total	Bihar
	ग्रामीण	31	8	39	Rural	
	नागरी	242	81	322	Urban	
झारखंड	एकूण	42	16	58	Total	Jharkhand
	ग्रामीण	7	2	9	Rural	
	नागरी	35	14	50	Urban	
गुजरात	एकूण	412	437	849	Total	Gujarat
	ग्रामीण	31	51	83	Rural	
	नागरी	380	386	766	Urban	
गोवा	एकूण	25	35	60	Total	Goa
	ग्रामीण	4	9	13	Rural	
	नागरी	21	27	48	Urban	
दिल्ली	एकूण	36	34	69	Total	Delhi
	ग्रामीण	2	1	3	Rural	
	नागरी	34	32	66	Urban	
हरियाणा	एकूण	22	18	40	Total	Haryana
	ग्रामीण	2	1	3	Rural	
	नागरी	20	17	37	Urban	
हिमाचल प्रदेश	एकूण	8	5	14	Total	Himachal Pradesh
	ग्रामीण	1	*	1	Rural	
	नागरी	7	5	12	Urban	
जम्मू व काश्मीर	एकूण	9	6	16	Total	Jammu and Kashmir.
	ग्रामीण	1	*	2	Rural	
	नागरी	8	6	14	Urban	
कर्नाटक	एकूण	536	629	1,165	Total	Karnataka
	ग्रामीण	133	227	359	Rural	
	नागरी	404	402	806	Urban	
केरळ	एकूण	146	112	259	Total	Kerala
	ग्रामीण	9	4	13	Rural	
	नागरी	137	108	246	Urban	

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 2.17- contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(2)	(1)
मध्य प्रदेश	.. एकूण	258	332	590	Total	Madhya Pradesh
	ग्रामीण	99	159	258	Rural	
	नागरी	159	173	332	Urban	
छत्तीसगड	.. एकूण	98	107	205	Total	Chattisgad
	ग्रामीण	52	57	109	Rural	
	नागरी	46	50	96	Urban	
मणिपूर	.. एकूण	1	1	2	Total	Manipur
	ग्रामीण	*	*	*	Rural	
	नागरी	1	1	2	Urban	
मेघालय	.. एकूण	1	1	2	Total	Meghalaya
	ग्रामीण	*	*	*	Rural	
	नागरी	1	1	1	Urban	
मिझोरम	.. एकूण	*	*	1	Total	Mizoram
	ग्रामीण	*	*	*	Rural	
	नागरी	*	*	1	Urban	
नागालँड	.. एकूण	1	*	1	Total	Nagaland
	ग्रामीण	*	*	*	Rural	
	नागरी	*	*	1	Urban	
ओरिसा	.. एकूण	62	30	91	Total	Orissa
	ग्रामीण	12	5	17	Rural	
	नागरी	50	24	74	Urban	
पंजाब	.. एकूण	37	31	68	Total	Punjab
	ग्रामीण	3	1	5	Rural	
	नागरी	34	30	63	Urban	
राजस्थान	.. एकूण	262	169	431	Total	Rajasthan
	ग्रामीण	20	10	30	Rural	
	नागरी	243	159	402	Urban	
सिक्कीम	.. एकूण	*	*	1	Total	Sikkim
	ग्रामीण	*	*	*	Rural	
	नागरी	*	*	1	Urban	

* ५०० पेक्षा कमी/Less than 500

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 2.17 - *contd.*

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(2)	(1)
तामिळनाडू	.. एकूण	139	111	250	Total	Tamil Nadu
	ग्रामीण	5	3	8	Rural	
	नागरी	134	107	242	Urban	
त्रिपुरा	.. एकूण	1	1	2	Total	Tripura
	ग्रामीण	*	*	*	Rural	
	नागरी	1	*	1	Urban	
उत्तर प्रदेश	.. एकूण	1,426	646	2,072	Total	Uttar Pradesh
	ग्रामीण	66	27	94	Rural	
	नागरी	1,360	619	1,979	Urban	
उत्तरांचल	.. एकूण	22	14	36	Total	Uttaranchal
	ग्रामीण	1	1	2	Rural	
	नागरी	20	13	34	Urban	
पश्चिम बंगाल	.. एकूण	139	70	209	Total	West Bengal
	ग्रामीण	11	4	15	Rural	
	नागरी	127	67	194	Urban	
केंद्रशासित प्रदेश	.. एकूण	6	6	12	Total	Union Territories
	ग्रामीण	1	1	2	Rural	
	नागरी	5	5	11	Urban	
एकूण (II)	.. एकूण	4,179	3,134	7,313	Total	Total (II)
	ग्रामीण	531	635	1,165	Rural	
	नागरी	3,648	2,500	6,148	Urban	
पूर्वीचे राहण्याचे ठिकाण . . भारतात इतरत्र	एकूण	99	78	177	Total	Last residence outside India
	ग्रामीण	12	8	19	Rural	
	नागरी	88	71	158	Urban	(I +II)
III. आशियातील भारताबाहेरचे देश		93	72	164		Countries in Asia Beyond India
IV. इतर देश	..	7	7	13		Other countries
एकूण	..	16,764	24,952	41,716	Total	

आधार - भारताची जनगणना २००१

Source -- Census of India 2001

2. क्षेत्रफळ आणि लोकसंख्या/AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 2.18

कुटुंबे व त्यातील व्यक्तींची बोलण्याच्या प्रमुख भाषेनुसार संख्या

HOUSEHOLDS AND HOUSEHOLD POPULATION BY LANGUAGES MAINLY SPOKEN

जनगणना / Population Census, 2001

(संख्या/Number)

भाषा	कुटुंबे	व्यक्ती	Languages
(1)	Households (2)	Persons (3)	(1)
आसामी ..	N.A.	2,516	Assamese
बंगाली ..	N.A.	3,10,137	Bengali
गुजराथी ..	N.A.	23,15,409	Gujarati
हिंदी ..	N.A.	1,06,81,641	Hindi
कन्नड ..	N.A.	12,54,519	Kannada
काश्मिरी ..	N.A.	5,344	Kashmiri
मल्याळम् ..	N.A.	4,06,358	Malayalam
मराठी ..	N.A.	6,66,43,942	Marathi
उडिया ..	N.A.	93,900	Oriya
पंजाबी ..	N.A.	2,69,309	Punjabi
संस्कृत ..	N.A.	408	Sanskrit
सिंधी ..	N.A.	7,09,224	Sindhi
तामिळ ..	N.A.	5,27,995	Tamil
तेलगू ..	N.A.	14,05,958	Telgu
उर्दू ..	N.A.	68,95,501	Urdu
इतर ..	N.A.	7,63,499	Others
एकूण ..	N.A.	9,22,85,750	Total

आधार - भारताची जनगणना १९८१, १९८७ चा पेपर एक, महाराष्ट्र मालिका १२

Source — Census of India 1981, Paper I of 1987, Maharashtra series 12

3. शेती/AGRICULTURE

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 3.1

जमिनीचा वापर/LAND UTILISATION

(हजार हेक्टरात/In thousand hectares)

अनुक्रमांक Serial No. (1)	बाब (2)	2007-08 (3)	2008-09 (4)	Item (2)
1	एकूण भौगोलिक क्षेत्र	.. 30,758	30,758	Total geographical area
2	वनाखालील क्षेत्र	.. 5,213	5,213	Area under forests
3	नापीक व मशागतीस अयोग्य जमीन	.. 1,718	1,718	Barren and uncultivable land
4	बिगर-शेती वापराखाली आणलेली जमीन	.. 1,427	1,433	Land put to non-agricultural uses
5	मशागतयोग्य पडीत जमीन	.. 916	918	Culturable waste land
6	कायमची कुरणे व चराऊ कुरणे	.. 1,248	1,246	Permanent pastures and grazing land
7	किरकोळ झाडे, झुडुपे यांच्या समूहा खालील क्षेत्र	.. 248	248	Land under miscellaneous trees crops & groves
8	चालू पड	.. 1,327	1,372	Current fallows
9	इतर पड	.. 1,188	1,188	Other fallows
10	निव्वळ पेरणी क्षेत्र	.. 17,473	17,422	Net area sown
11	दुसोटा/तिसोटा क्षेत्र	.. 5,182	5,032	Area sown more than once
12	पिकांखालील स्थूल क्षेत्र	.. 22,655	22,454	Gross cropped area

आधार - कृषि आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source.—Commissioner of Agriculture, Government of Maharashtra, Pune

3. शेती/AGRICULTURE

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 3.2

जिल्हावार लागवडीलायक क्षेत्र आणि लागवड केलेले क्षेत्र

DISTRICTWISE CULTURABLE AREA AND CULTIVATED AREA

2008-09*

(हजार हेक्टरांत/In thousand hectares)

अनु क्रमांक Serial No. (1)	जिल्हा (2)	एकूण भौगोलिक क्षेत्र Total geographical area (3)	लागवडीलायक क्षेत्र Culturable area (4)	कसलेले निव्वळ क्षेत्र Net area sown (5)	लागवड केलेले एकूण क्षेत्र Gross cropped area (6)	District (2)
1	बृहन्मुंबई	.. 38	0	0	0	Greater Mumbai
2	ठाणे	.. 934	332	245	250	Thane
3	रायगड	.. 687	310	189	215	Raigad
4	रत्नागिरी	.. 816	549	244	256	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	.. 504	349	140	159	Sindhudurg
	कोकण विभाग	.. 2,979	1,540	818	880	Konkan Division
6	नाशिक	.. 1,563	1,017	882	1,002	Nashik
7	धुळे	.. 733	455	434	508	Dhule
8	नंदुरबार	.. 705	306	296	354	Nandurbar
9	जळगाव	.. 1,164	873	850	1,265	Jalgaon
10	अहमदनगर	.. 1,702	1,355	1,105	1,485	Ahmadnagar
	नाशिक विभाग	.. 5,867	4,006	3,567	4,614	Nashik Division
11	पुणे	.. 1,562	1,049	934	1,194	Pune
12	सातारा	.. 1,058	682	544	645	Satara
13	सांगली	.. 861	718	592	706	Sangli
14	सोलापूर	.. 1,488	1,327	1,031	1,150	Solapur
15	कोल्हापूर	.. 776	506	429	722	Kolhapur
	पुणे विभाग	.. 5,745	4,282	3,530	4,417	Pune Division
	उर्वरित महाराष्ट्र	.. 14,591	9,828	7,915	9,911	Rest of Maharashtra

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 3.2 - contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(2)
16	औरंगाबाद ..	1,008	819	690	1,109	Aurangabad
17	जालना ..	772	715	571	736	Jalna
18	परभणी ..	631	575	483	863	Parbhani
19	हिंगोली ..	466	401	331	527	Hingoli
20	बीड ..	1,069	942	749	911	Beed
21	नांदेड ..	1,033	842	703	831	Nanded
22	उस्मानाबाद ..	748	699	479	729	Osmanabad
23	लातूर ..	716	651	521	741	Latur
	औरंगाबाद विभाग..	6,443	5,645	4,527	6,447	Aurangabad Division
24	बुलढाणा ..	967	740	669	805	Buldhana
25	अकोला ..	543	454	434	525	Akola
26	वाशिम ..	513	410	378	542	Washim
27	अमरावती ..	1,222	814	752	1,112	Amravati
28	यवतमाळ ..	1,352	944	846	976	Yavatmal
	अमरावती विभाग..	4,597	3,362	3,079	3,960	Amravati Division
29	वर्धा ..	629	473	365	388	Wardha
30	नागपूर ..	986	636	546	591	Nagpur
31	भंडारा ..	342	205	178	219	Bhandara
32	गोंदिया ..	586	217	183	206	Gondia
33	चंद्रपूर ..	1,092	530	456	551	Chandrapur
34	गडचिरोली ..	1,492	253	172	182	Gadchiroli
	नागपूर विभाग ..	5,127	2,314	1,900	2,137	Nagpur Division
	विदर्भ विभाग ..	9,724	5,676	4,979	6,097	Vidarbha Division
	महाराष्ट्र राज्य	30,758	21,149	17,422	22,454	Maharashtra State

* अस्थायी / Provisional

टीप -- (१) लागवडीलायक क्षेत्र — यात (१) लागवडीलायक पडीक, (२) झाडे झुडुपांखालील जमीन, (३) चालू पड (४) इतर पड आणि (५) कसलेले निव्वळ क्षेत्र यांचा अंतर्भाव होतो

(२) आकडे संक्षिप्ततात लिहिल्यामुळे बेरजा जुळतीलच असे नाही

Note —1) Culturable area includes—(1) culturable waste, (2) land under miscellaneous tree crops etc., (3) current fallows, (4) other fallows and (5) net area sown

2) Details may not add to the totals due to rounding

आधार — कृषि आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source — Commissioner of Agriculture, Government of Maharashtra, Pune

3. शेती/AGRICULTURE

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 3.3

प्रमुख पिकांखालील क्षेत्र आणि त्यांचे उत्पादन
AREA AND PRODUCTION OF PRINCIPAL CROPS

(क्षेत्र हजार हेक्टरांत व उत्पादन हजार मेट्रिक टनांत)

(Area in thousand hectares and outturn in thousand M. tonne)

अनु- क्रमांक Sr. No.	पीक	2006-07		2007-08		2008-09		Crops
		क्षेत्र Area	उत्पादन Productio	क्षेत्र Area	उत्पादन Productio	क्षेत्र Area	उत्पादन Production	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)
1	तांदूळ	1,529	2,570	1,575	2,996	1,522	2,288	Rice
2	गहू	1,231	1,871	1,253	2,371	1,022	1,516	Wheat
3	ज्वारी	4,618	3,782	4,148	4,003	4,071	3,352	Jowar
4	बाजरी	1,452	1,059	1,283	1,127	865	662	Bajri
5	एकूण तृणधान्ये (इतर धान्ये धरून)	9,616	10,589	9,149	12,460	8,320	9,523	Total cereals (including other cereals)
6	एकूण कडधान्ये	3,828	2,305	4,057	3,024	3,092	1,654	Total pulses
7	ऊस @	849	66,277	1,093	88,437	768	60,648	Sugarcane @
8	कापूस *	3,107	4,618	3,195	7,015	3,146	4,729	Cotton*
9	भुईमूग (एकूण)	448	412	404	472	317	352	Groundnut (Total)
10	तंबाखू	6	7	6	7	5	7	Tobacco

टीप -- @ उसाचे उत्पादन कांड्यामध्ये आहे व ते तोडणी झालेल्या क्षेत्रावर आधारित आहे.

* कापसाचे उत्पादन रुईमधील आहे व ते प्रत्येकी १७० किलोग्रॅमच्या हजार गासड्यांमध्ये आहे.

Note—@ The production of sugarcane is in terms of cane and is worked out on the basis of harvested area.

* The production of cotton is in terms of lint and in ' 000 bales of 170 Kg. each

आधार—कृषि आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source —Commissioner of Agriculture, Government of Maharashtra, Pune.

3. शेती/

तक्ता क्रमांक/

जिल्हावार प्रमुख पिकांखालील क्षेत्र व त्यांचे उत्पादन/

(क्षेत्र हजार हेक्टरांत व उत्पादन हजार टनांत/

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा (2)	तांदूळ/Rice		गहू/Wheat	
		क्षेत्र Area (3)	उत्पादन Production (4)	क्षेत्र Area (5)	उत्पादन Production (6)
1	बृहन्मुंबई
2	ठाणे	...	141	303	*
3	रायगड	...	132	360	...
4	रत्नागिरी	...	78	201	...
5	सिंधुदुर्ग	...	79	216	...
	कोकण विभाग	...	429	1,080	*
6	नाशिक	...	51	66	72
7	धुळे	...	5	3	21
8	नंदुरबार	...	20	22	9
9	जळगाव	32
10	अहमदनगर	...	9	9	138
	नाशिक विभाग	...	86	100	272
11	पुणे	...	61	76	61
12	सातारा	...	50	109	40
13	सांगली	...	19	39	25
14	सोलापूर	...	*	*	63
15	कोल्हापूर	...	114	287	10
	पुणे विभाग	...	244	511	198
	उर्वरित महाराष्ट्र	...	759	1,691	470

AGRICULTURE

TABLE No. 3.4

DISTRICTWISE AREA AND PRODUCTION OF PRINCIPAL CROPS 2008-09

Area in '000 hectares and Production in '000 tonnes)

ज्वारी/Jowar		बाजरी/Bajri		एकूण तृणधान्ये/All cereals		District
क्षेत्र Area	उत्पादन Production	क्षेत्र Area	उत्पादन Production	क्षेत्र Area	उत्पादन Production	
(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(2)
...	Brihan Mumbai
...	167	322	Thane
...	147	371	Raigad
...	102	228	Ratnagiri
...	83	221	Sindhudurg
...	498	1,142	Konkan Division
10	7	198	191	482	716	Nashik
29	24	125	50	219	161	Dhule
54	80	15	21	135	202	Nandurbar
45	69	33	34	185	358	Jalgaon
507	328	128	92	822	753	Ahmednagar
646	507	499	388	1,844	2,189	Nashik Division
431	278	35	27	612	545	Pune
210	214	6	3	329	428	Satara
213	127	13	1	297	276	Sangli
688	406	2	1	780	545	Solapur
21	38	182	405	Kolhapur
1,563	1,063	55	32	2,200	2,199	Pune Division
2,209	1,570	554	420	4,542	5,530	Rest of Maharashtra

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	
16	औरंगाबाद	45	78
17	जालना	18	30
18	परभणी	...	6	2	35	56
19	हिंगोली	...	1	*	20	28
20	बीड	...	1	*	65	80
21	नांदेड	...	8	4	20	27
22	उस्मानाबाद	...	5	2	40	43
23	लातूर	...	4	1	29	34
	औरंगाबाद विभाग	...	24	10	271	375
24	बुलढाणा	47	70
25	अकोला	34	52
26	वाशिम	...	*	*	16	19
27	अमरावती	...	5	2	45	63
28	यवतमाळ	...	1	*	38	41
	अमरावती विभाग	...	5	2	181	245
29	वर्धा	19	25
30	नागपूर	...	58	55	41	46
31	भंडारा	...	177	131	7	6
32	गोंदिया	...	187	134	2	2
33	चंद्रपूर	...	159	136	30	28
34	गडचिरोली	...	153	129	1	1
	नागपूर विभाग	...	733	585	100	106
	विदर्भ विभाग	...	738	587	281	352
	महाराष्ट्र राज्य	...	1,522	2,288	1,022	1,516

टीप - (१) आकडे अस्थायी आहेत.

(२) आकडे संक्षिप्तात लिहिल्यामुळे बेरजा जुळतीलच असे नाही.

(३) *आकडे ५०० हेक्टर/टनांपेक्षा कमी आहेत.

TABLE No. 3.4 —*contd.*

(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(2)
182	168	109	104	451	665	Aurangabad
163	156	32	22	274	305	Jalna
234	220	6	5	284	286	Parbhani
53	63	*	*	76	93	Hingoli
311	251	135	98	525	443	Beed
139	128	*	*	169	161	Nanded
339	263	17	8	417	329	Osmanabad
153	151	5	2	198	195	Latur
1,573	1,399	305	238	2,393	2,473	Aurangabad Division
63	104	4	2	171	344	Buldhana
47	103	1	1	85	162	Akola
30	45	*	*	47	65	Washim
40	37	*	*	98	110	Amravati
74	72	2	1	115	116	Yavatmal
255	361	7	4	515	797	Amravati Division
5	2	24	27	Wardha
19	15	118	117	Nagpur
...	184	137	Bhandara
...	189	136	Gondia
6	3	195	167	Chandrapur
4	2	161	136	Gadchiroli
34	22	871	719	Nagpur Division
289	383	7	4	1,386	1,516	Vidharbha Division
4,071	3,352	865	662	8,320	9,523	Maharashtra State

Note.— (1) Figures are provisional.

(2) Details may not add up to total due to rounding.

(3) * Figures are below 500 hectares/tonnes.

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा (2)	एकूण कडधान्ये/All pulses		ऊस/Sugarcane	
		क्षेत्र Area (13)	उत्पादन Production (14)	क्षेत्र Area (15)	उत्पादन (कांड्यांत) Production (Cane) (16)
1	बृहन्मुंबई
2	ठाणे	...	19	12	...
3	रायगड	...	14	7	...
4	रत्नागिरी	...	8	4	...
5	सिंधुदुर्ग	...	6	3	...
	कोकण विभाग	...	48	25	...
6	नाशिक	...	84	49	38
7	धुळे	...	53	19	8
8	नंदुरबार	...	70	43	11
9	जळगाव	...	129	74	12
10	अहमदनगर	...	101	69	78
	नाशिक विभाग	...	436	255	146
11	पुणे	...	69	44	86
12	सातारा	...	62	35	50
13	सांगली	...	45	24	55
14	सोलापूर	...	48	32	118
15	कोल्हापूर	...	25	13	103
	पुणे विभाग	...	247	147	411
	उर्वरित महाराष्ट्र	...	731	427	558
					46,273

TABLE No. 3.4 —contd.

कापूस/Cotton		भुईमूग/Groundnut		District
क्षेत्र Area (17)	उत्पादन Production (18)	क्षेत्र Area (19)	उत्पादन Production (20)	
...	Brihan Mumbai
...	...	1	1	Thane
...	...	*	1	Raigad
...	...	*	*	Ratnagiri
...	...	6	8	Sindhudurg
...	...	7	10	Konkan Division
28	36	30	28	Nashik
111	73	25	11	Dhule
57	108	12	16	Nandurbar
435	780	5	6	Jalgaon
59	93	8	12	Ahmednagar
690	1,090	80	72	Nashik Division
*	*	35	36	Pune
1	2	50	74	Satara
2	2	21	15	Sangli
*	*	8	11	Solapur
*	*	61	90	Kolhapur
3	4	174	227	Pune Division
693	1,094	261	308	Rest of Maharashtra

(1)	(2)	(13)	(14)	(15)	(16)	
16	औरंगाबाद	...	92	67	18	1,316
17	जालना	...	80	36	20	1,452
18	परभणी	...	182	88	12	939
19	हिंगोली	...	81	44	8	303
20	बीड	...	107	56	44	4,065
21	नांदेड	...	173	85	19	1,114
22	उस्मानाबाद	...	201	111	36	2,355
23	लातूर	...	175	118	38	2,075
	औरंगाबाद विभाग	...	1,092	604	196	13,619
24	बुलढाणा	...	203	89	2	123
25	अकोला	...	163	33	*	9
26	वाशिम	...	171	79	*	7
27	अमरावती	...	225	144	1	44
28	यवतमाळ	...	161	90	6	357
	अमरावती विभाग	...	923	434	10	540
29	वर्धा	...	81	50	2	72
30	नागपूर	...	129	72	*	12
31	भंडारा	...	24	13	3	115
32	गोंदिया	...	17	8	*	18
33	चंद्रपूर	...	82	41
34	गडचिरोली	...	14	7
	नागपूर विभाग	...	347	189	5	217
	विदर्भ विभाग	...	1,270	623	15	756
	महाराष्ट्र राज्य	...	3,093	1,654	768	60,648

टीप - (१) आकडे अस्थायी आहेत.

(२) आकडे संक्षिप्तात लिहिल्यामुळे बेरजा जुळतीलच असे नाही.

(३) * आकडे ५०० हेक्टर/टनांपेक्षा कमी आहेत.

(४) कापसाचे उत्पादन रूईमध्ये आहे व ते प्रत्येकी १७० किलो ग्रॅमच्या हजार गासड्यांत आहे.

आधार - कृषि आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, पुणे

TABLE No. 3.4 —*contd.*

(17)	(18)	(19)	(20)	(2)
252	404	4	3	Aurangabad
286	418	1	1	Jalna
204	361	4	5	Parbhani
106	185	1	1	Hingoli
205	185	9	6	Beed
269	191	5	5	Nanded
2	3	12	7	Osmanabad
3	5	4	2	Latur
1,327	1,752	39	29	Aurangabad Division
248	422	2	2	Buldhana
168	289	2	3	Akola
52	45	*	*	Washim
116	185	2	1	Amravati
379	712	3	3	Yavatmal
964	1,653	9	8	Amravati Division
69	84	1	1	Wardha
44	64	6	5	Nagpur
...	...	*	*	Bhandara
...	Gondia
49	81	*	*	Chandrapur
1	1	Gadchiroli
162	230	8	6	Nagpur Division
1,126	1,883	17	14	Vidharbha Division
3,146	4,729	317	352	Maharashtra State

Note — (1) Figures are provisional.

(2) Details may not add up to total due to rounding.

(3) * Figures are below 500 hectares/tonnes.

(4) Production of cotton is in terms of lint and in '000 bales of 170 kg. each.

Source — Commissioner of Agriculture, Government of Maharashtra, Pune

3. शेती/AGRICULTURE

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 3.5

प्रमुख पिकांच्या उत्पादनांचे निर्देशांक

INDEX NUMBERS OF PRODUCTION OF PRINCIPAL CROPS

[पाया:त्रैवार्षिक सरासरी १९७९-८२ = १००]

[Base : Triennial Average 1979-82 =100]

अनुक्रमांक Serial No.	बाब (1)	2006-07 (3)	2007-08 (4)	2008-09 (5)	Item (2)
1	अन्नधान्ये-				<i>Foodgrains</i>
	(अ) तृणधान्ये-				(a) Cereals—
(1)	तांदूळ ...	116.36	136.37	103.42	Rice
(2)	गहू ...	193.26	244.91	156.59	Wheat
(3)	ज्वारी ...	77.21	81.73	68.43	Jowar
(4)	बाजरी ...	146.55	155.99	91.65	Bajri
(5)	बाली ...	13.21	15.09	13.21	Barley
(6)	मका ...	963.69	1499.75	1307.27	Maize
(7)	नाचणी ...	58.14	58.42	59.56	Ragi
(8)	कोद्रा ...	27.70	25.93	22.99	Kodra
(9)	इतर धान्ये ...	45.36	48.63	59.66	Other cereals
	एकूण तृणधान्ये	116.38	137.04	103.55	Total Cereals
	(ब) कडधान्ये-				(b) Pulses—
(1)	हरभरा ...	562.60	678.51	470.71	Gram
(2)	तूर ...	204.74	270.37	152.06	Tur
(3)	इतर कडधान्ये ...	135.44	199.46	67.59	Other pulses
	एकूण कडधान्ये	231.76	303.93	168.45	Total Pulses
	एकूण अन्नधान्ये	139.26	170.13	116.42	Total Foodgrains

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 3.5 —contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(2)
2	अन्नधान्येतर -				<i>Non-Foodgrains</i>
	(अ) गळिताची धान्ये -				(a) Oilseeds—
(1)	भुईमूग ...	65.54	82.10	71.75	Groundnut
(2)	तीळ ...	77.13	88.03	44.16	Seasamum
(3)	मोहरी, राई व जवस	35.36	39.42	16.75	Rape, Mustard and Linseed
(4)	एरंडी ...	333.33	366.67	250.00	Castor seed
(5)	सूर्यफूल ...	397.46	412.13	311.06	Sunflower
	एकूण - गळिताची धान्ये...	84.64	99.68	80.43	Total Oilseeds
	(ब) तंतू पिके -				(b) Fibres—
(1)	कापूस ...	316.56	480.92	325.78	Cotton
(2)	मेस्टा ...	30.62	27.70	24.50	Mesta
	एकूण - तंतू पिके ...	315.41	479.10	324.57	Total Fibres
	(क) संकीर्ण -				(c) Miscellaneous
(1)	ऊस ...	249.87	333.41	228.65	Sugarcane
(2)	तंबाखू ...	106.94	109.91	103.97	Tobacco
(3)	बटाटा ...	125.45	126.12	115.02	Potato
(4)	मिरची ...	63.32	59.68	61.30	Chillies
	एकूण - संकीर्ण पिके	235.51	312.09	215.77	Total-Miscellaneous
	एकूण - अन्नधान्येतर पिके	223.08	306.02	212.41	Total-Non-foodgrains
	सर्व पिके	178.94	234.46	161.86	All Commodities

आधार - कृषि आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source.— Commissioner of Agriculture, Government of Maharashtra, Pune

3. शेती/AGRICULTURE

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 3.6

मृदुसंधारण, जमीन सुधारणा इत्यादी योजनांखालील प्रगती

PROGRESS UNDER SOIL CONSERVATION AND LAND DEVELOPMENT ETC.

अनुक्रमांक Serial. No.	योजना	२००८-०९	Scheme
		मधील साध्य Achievements during 2008-09	
(1)	(2)	(3)	(2)
1	समतल सलग चर (हेक्टर)	10,155	Continuous contour trencher (in hectares)
2	मजगी केलेली जमीन (हेक्टरांत)	11,257	Area terraced (in hectares)
3	जैविक बांधासह समपातळी/ ढाळीचे बांध (हेक्टर)	2,21,499	Contour / Graded bunding with vegetative bunds (in hectares)
4	कॅम्पार्टमेंट बँडिंग (हेक्टरांत)	1,59,312	Compartment Bunding (in hectares)

आधार - कृषि आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source — Commissioner of Agriculture, Government of Maharashtra, Pune

3 शेती/AGRICULTURE

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 3.7

रासायनिक खतांचे वाटप/DISTRIBUTION OF CHEMICAL FERTILIZERS
2008-09 *

(टनात/Tonnes)

बाब (1)	राज्यास वाटप करण्यात आलेले खत Fertilizers distributed to the State (2)	Item (3)
नत्रयुक्त--		Nitrogenous—
अमोनियम सल्फेट (२०.६ टक्के N)	24,910	Ammonium Sulphate (20.6 per cent N).
युरिया (४६ टक्के N)	21,16,890	Urea (46 per cent N)
अमोनियम सल्फेट नायट्रेट (२६ टक्के N)	...	Ammonium Sulphate Nitrate (26 per cent N).
कॅल्शियम अमोनियम नायट्रेट (२५ टक्के N)	15,990	Calcium Ammonium Nitrate (25 per cent N).
अमोनियम क्लोराईड (२५ टक्के N)	...	Ammonium Chloride (25 per cent N).
फॉस्फेट --		Phosphates—
सिंगल सुपरफॉस्फेट (१६ टक्के P ₂ O ₅)	5,63,830	Single superphosphate (16 per cent P ₂ O ₅).
ट्रिपल सुपरफॉस्फेट	44,800	Triple superphosphate
मिश्र --		Complex—
१२-३२-१६	85,600	12-32-16
१७-१७-१७	...	17-17-17
१८-४६-०	9,26,430	18-46-0
२०-२०-०	1,29,700	20-20-0
२३-२३-०	49,490	23-23-0
१४-३५-१४	3,220	14-35-14
१५-१५-१५	2,12,400	15-15-15
१०-२६-२६	5,03,020	10-26-26
१९-१९-१९	14,540	19-19-19
एम ए पी	37,270	M A P
पोटॅसिक --		Potassic—
म्युरिएट ऑफ पोटॅश (६० टक्के K ₂ O)	4,93,870	Muriate of potash (60 per cent K ₂ O)
सल्फेट ऑफ पोटॅश (६० टक्के K ₂ O)	3,250	Sulphate of potash (60 per cent K ₂ O)

आधार - भारतीय खत संघ, पश्चिम विभाग, मुंबई

* अस्थायी/provisional

Source - Fertilizer Association of India, Western Region, Mumbai

3. शेती/AGRICULTURE

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 3.8

शेतीची अवजारे/AGRICULTURAL IMPLEMENTS

पशुधन गणना / Livestock Census, 2003

अनु क्रमांक Serial No.	बाब	परिमाण	माहिती Particulars	Unit	Item
(1)	(2)	(3)	(4)	(3)	(2)
1	नांगर				Ploughs
	(i) लाकडी	हजारात	1,616	'000 No.	Wooden
	(ii) लोखंडी	हजारात	744	'000 No.	Iron
2	गाड्या	हजारात	1,207	'000 No.	Carts
3	उसाचे चरक				Sugarcane crushers
	(i) शक्तीवर चालणारे	संख्या	5,104	Number	Worked by power
	(ii) बैलाच्या सहाय्याने चालणारे	संख्या	23,330	Number	Worked by bullocks
4	सिंचनाकरिता वापरली जाणारी				Used for Irrigation purpose
	(i) डिझेल इंजिने	संख्या	1,68,228	Number	Diesel engines
	(ii) विजेवर चालणारे पंप	संख्या	10,05,437	Number	Electric pumps
5	घाणी	संख्या	22,438	Number	Ghanis

आधार - १७ वी पंचवार्षिक पशुधन गणना, २००३

Source— Quinquennial 17th Livestock Census, 2003

3. शेती/AGRICULTURE

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 3.9

वीज पुरवठा केलेले शेती पंप /Agricultural Pumps Energised

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	वीज पुरवठा केलेले शेतीचे पंप No. of agricultural Pumps energised		District		
		३१ मार्च, २००८ रोजी As on 31st March 2008	३१ मार्च, २००९ रोजी As on 31st March 2009			
(1)	(2)	(3)	(4)	(2)		
1	बृहन्मुंबई	Brihan Mumbai		
2	ठाणे	...	24,710	25,282 Thane		
3	रायगड	...	13,047	13,660 Raigad		
4	रत्नागिरी	...	13,117	13,545 Ratnagiri		
5	सिंधुदुर्ग	...	15,541	15,947 Sindhudurg		
	कोकण विभाग	...	66,415	68,434 Konkan Division		
6	नाशिक	...	2,56,993	2,68,087 Nashik		
7	धुळे	}	...	1,16,792	}	Dhule
8	नंदुरबार					
9	जळगाव	...	1,67,248	1,72,830 Jalgaon		
10	अहमदनगर	...	2,76,915	2,82,166 Ahmednagar		
	नाशिक विभाग	...	8,17,948	8,42,833 Nashik Division		
11	पुणे	...	1,86,932	1,92,550 Pune		
12	सातारा	...	1,10,729	1,14,559 Satara		
13	सांगली	...	1,41,961	1,48,682 Sangli		
14	सोलापूर	...	2,15,499	2,25,370 Solapur		
15	कोल्हापूर	...	87,464	90,072 Kolhapur		
	पुणे विभाग	...	7,42,585	7,71,233 Pune Division		
	उर्वरित महाराष्ट्र	...	16,26,948	16,82,500 Rest of Maharashtra		

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 3.9 — contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(2)
16	औरंगाबाद ...	1,48,248	1,55,393	Aurangabad
17	जालना ...	77,003	79,442	Jalna
18	परभणी } ...	1,02,095	1,06,845	{ Parbhani Hingoli
19	हिंगोली } ...			
20	बीड ...	1,17,064	1,20,781	Beed
21	नांदेड ...	80,072	83,483	Nanded
22	उस्मानाबाद ...	85,372	89,337	Osmanabad
23	लातूर ...	81,323	86,546	Latur
	औरंगाबाद विभाग ...	6,91,177	7,21,827	Aurangabad Division
24	बुलढाणा ...	1,10,126	1,14,967	Buldhana
25	अकोला } ...	75,053	79,370	{ Akola Washim
26	वाशिम } ...			
27	अमरावती ...	96,283	99,677	Amravati
28	यवतमाळ ...	74,670	79,892	Yavatmal
	अमरावती विभाग ...	3,56,132	3,73,906	Amravati Division
29	वर्धा ...	55,386	58,104	Wardha
30	नागपूर ...	86,774	90,288	Nagpur
31	भंडारा } ...	43,328	46,322	{ Bhandara Gondia
32	गोंदिया } ...			
33	चंद्रपूर ...	28,906	31,260	Chandrapur
34	गडचिरोली ...	8,504	8,976	Gadchiroli
	नागपूर विभाग ...	2,22,898	2,34,950	Nagpur Division
	विदर्भ विभाग ...	5,79,030	6,08,856	Vidharbha Division
	महाराष्ट्र राज्य ...	28,97,155	30,13,183	Maharashtra State

आधार - महाराष्ट्र राज्य विद्युत वितरण कंपनी मर्यादित, मुंबई

Source.— Maharashtra State Electricity Distribution Company Limited, Mumbai

3. शेती/AGRICULTURE

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 3.10

महाराष्ट्रातील एकूण वहित धारण जमिनी, त्यांचे क्षेत्र व सरासरी

NUMBER, AREA AND AVERAGE SIZE OF OPERATIONAL HOLDINGS IN MAHARASHTRA

कृषि गणना/Agricultural Census 2005-06 *

अनुक्रमांक Serial No.	आकार वर्ग (हेक्टर) Size class (Hectare)	वहित धारण जमिनीची संख्या (००) Number of operational holdings (00)	वहित धारण जमिनीचे एकूण क्षेत्र (०० हेक्टर) Area of operational holdings (00 hectare)	धारण जमिनीचे सरासरी क्षेत्र (हेक्टर) Average size of operational holdings (Hectare)
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
1	Below 0.5 पेक्षा कमी.	... 31,65,857	7,74,017	0.24
2	0.5 - 1.0 29,52,538	20,27,384	0.69
3	1.0 - 2.0 41,50,276	52,47,542	1.26
4	2.0 - 3.0 17,02,023	37,54,225	2.21
5	3.0 - 4.0 7,49,559	23,75,605	3.17
6	4.0 - 5.0 4,03,718	16,71,689	4.14
7	5.0 - 7.5 3,90,631	21,84,103	5.59
8	7.5 - 10.0 1,30,740	10,29,419	7.87
9	10.0 - 20.0 62,215	6,77,635	10.89
10	20.0 व त्यापेक्षा अधिक/ and above.	... 8,079	2,63,384	32.60
एकूण/Total		1,37,15,636	2,00,05,006	1.46

* अंदाजित/Estimated

आधार — कृषि गणनेचे सांख्यिकीय तक्ते, कृषि विभाग, महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source — Statistical Tables on Agricultural Census, Department of Agriculture,
Government of Maharashtra, Pune

3. शेती/AGRICULTURE

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 3.11

पूर्ण झालेले पाटबंधारे प्रकल्प, त्यांची निर्मित सिंचनक्षमता व प्रत्यक्ष सिंचित क्षेत्र
 IRRIGATION PROJECTS COMPLETED, IRRIGATION POTENTIAL CREATED
 AND ACTUAL IRRIGATED AREA
 (३० जून, २००९ रोजी)

(हजार हेक्टरांत/In thousand hectares)

जल सिंचन प्रकल्प	पूर्ण झालेल्या प्रकल्पांची संख्या No. of completed projects	पूर्ण झालेल्या प्रकल्पांची निर्मित सिंचनक्षमता Irrigation potential created through the completed projects	प्रत्यक्ष सिंचित क्षेत्र Actual irrigated area	Irrigation Projects
(1)	(2)	(3)	(4)	(1)
1. मोठे	32	1260.48	1,270.82	Major
2. मध्यम	184	606.21	308.10	Medium
3. लघु व उपसा				Minor & Lift
अ)राज्य क्षेत्र	2,727	1,085.80	437.43	State Sector
ब)स्थानिक क्षेत्र	Local Sector
एकूण	2,943	2,952.49	2,016.35	Total

आधार — पाटबंधारे विभाग, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source — Irrigation Department, Government of Maharashtra, Mumbai

3. शेती/AGRICULTURE

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 3.12

शासनाचे कार्यान्वित झालेले जलविद्युत प्रकल्प
 GOVERNMENT HYDRO ELECTRIC PROJECTS COMMISSIONED

प्रकल्प	मार्च, २००८ पर्यंत कार्यान्वित झालेले Commissioned till March 2008		एप्रिल, २००८ ते मार्च, २००९ मध्ये कार्यान्वित झालेले Commissioned during April 2008 to March 2009		Project
	संख्या Number	क्षमता (मेगॅवॅट) Capacity (M.W.)	संख्या Number	क्षमता (मेगॅवॅट) Capacity (M.W.)	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(1)
मोठे	10	2638.50	- -	0.00	Major
लहान	22	192.325	- -	0.00	Minor

आधार — पाटबंधारे विभाग, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source — Irrigation Department, Government of Maharashtra, Mumbai

4. पशुसंवर्धन/ANIMAL HUSBANDRY

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 4.1

पशुधन/LIVESTOCK POPULATION

(पशुधन गणना/LIVESTOCK Census 2007) *

(हजारत/In thousand numbers)

अनुक्रमांक Serial No.	बाब	माहिती Particulars	Item
(1)	(2)	(3)	(2)
1	गायवर्ग		<i>Cattle</i>
(१)	तीन वर्षांवरील बैल		(1) Males over three years
	(अ) केवळ पैदाशीसाठी वापरलेले	160	(a) Used for breeding only
	(ब) शेतीसाठी वापरलेले	5,669	(b) Used for Agriculture work
	(क) बैलगाडीसाठी वापरलेले	444	(c) Used for Bullockcart only
	(ड) इतर	126	(d) Others
	एकूण-	6,398	Total
(२)	तीन वर्षांवरील गाई		(2) Females over three years
	(अ) पैदाशीसाठी किंवा दुधासाठी ठेवलेल्या		(a) Use for breeding or milk
	(१) दुभत्या	3,082	(i) Milch
	(२) भाकड व एकदाही न व्यालेल्या	2,062	(ii) Dry not calved even once
	(ब) इतर	195	(b) Others
	एकूण	5,339	Total
(३)	वासरे	4,522	(3) Young Stock
	एकूण-गाई-बैल	16,260	Total—Cattle
अ-१	विदेशी व संकरित गायवर्ग		Exotic & Crossbreed cattle
(१)	अडीच वर्षांवरील संकरित बैल		(1) Two and half years cross-breed males
	(अ) केवळ पैदाशीसाठी वापरलेले	22	(a) Used for breeding only
	(ब) शेतीसाठी वापरलेले	169	(b) Used for Agriculture work
	(क) बैलगाडीसाठी वापरलेले	26	(c) Used for Bullockcart only
	(ड) इतर	37	(d) Others
	एकूण	254	Total

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 4.1—contd .

(1)	(2)	(3)	(2)
(२)अडीच वर्षांवरील संकरित गाई			(2)Adult crossbreed cows above two and half years
(अ) पैदाशीसाठी किंवा दुधासाठी ठेवलेल्या			(a) Used for breeding or milch
(१) दुभत्या	1,139		(i) Milch
(२) भाकड व एकदाही न व्यालेल्या	527		(ii) Dry and not calved even once
(ब) इतर	41		(b) Others
एकूण . .	1,706	.. Total	
(३)वासरे (अडीच वर्षांखालील)	1,177		(3)Young Stock(below two and half years)
एकूण - विदेशी व संकरित गाय वर्ग . .	3,138	.. Total - Exotic & Cross breed cattle	
अ-२ देशी गायवर्ग			Deshi Cattle
(१)तीन वर्षांवरील देशी बैल			(1)Above 3 years Deshi male
(अ) केवळ पैदाशीसाठी वापरलेले	137		(a) Used for breeding only
(ब) शेतीसाठी वापरलेले	5,500		(b) Used for Agriculture work
(क) बैलगाडीसाठी वापरलेले	418		(c) Used for Bullockcart only
(ड) इतर	89		(d) Others
एकूण . .	6,144	.. Total	
(२)तीन वर्षांवरील देशी गाई			(1)Above 3 years deshi cows
(अ) पैदाशीसाठी किंवा दुधासाठी ठेवलेल्या			(a) Used for breeding or milch
(१) दुभत्या	1,943		(i) Milch
(२) भाकड व एकदाही न व्यालेल्या	1,535		(ii) Dry and not calved even once
(ब) इतर	154		(b) Others
एकूण . .	3,633	.. Total	
(३) वासरे(तीन वर्षे व त्याखालील)	3,345		(3) Young Stock(Three years and below)
एकूण - देशी गाय वर्ग . .	13,122	.. Total—Deshi cattle	

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 4.1—contd.

(1)	(2)	(3)	(2)
2	म्हशी-रेडे		Buffaloes
(१)	तीन वर्षांवरील रेडे		(1) Males over three years
	(अ) केवळ पैदाशीसाठी वापरलेले	68	(a) Used for breeding only
	(ब) शेतीसाठी वापरलेले	156	(b) Used for Agriculture work
	(क) बैलगाडीसाठी वापरलेले	17	(c) Used for Bullockcart only
	(ड) इतर	12	(d) Others
	एकूण	252	Total
(२)	तीन वर्षांवरील म्हशी		(2) Females over three years
	(अ) पैदाशीसाठी किंवा दुधासाठी ठेवलेल्या		(a) Used for breeding or milch
	(१) दुभत्या	2,339	(i) Milch
	(२) भाकड व एकदाही न व्यालेल्या	1,190	(ii) Dry and not calved even once
	(ब) इतर	102	(b) Others
	एकूण	3,632	Total
(३)	रेडके (तीन वर्षे व त्याखालील)	2,235	(3) Young Stock (three years and below)
	एकूण--म्हशी-रेडे	6,120	Total—Buffaloes
3	मेंढरे	2,970	Sheep
4	शेंळया	10,402	Goats
5	घोडे-शिंगरे	38	Horses and ponies
6	इतर जनावरे #	387	Others livertock #
	एकूण --पशुधन	36,176	Total—Livestock
	(कुत्री वगळून)		(Excluding dogs)
7	कोंबड्या, बदके वगैरे	22,081	Poultry

* अस्थायी / Provisional

(१) आकडे संक्षिप्तात लिहिल्यामुळे बेरजा जुळतीलच असे नाही.

(२) # इतर जनावरांत डुकरे, गाढवे, खेचरे, उंट, व ससे यांचा समावेश आहे.

(i) Details may not add up to the totals due to rounding.

(ii) # Other Livestock includes pigs, donkeys, mules, camels and rabbits.

आधार - १८ वी पंचवार्षिक पशुधन गणना, २००७

Source.— Quinquennial 18th Livestock Census, 2007

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 4.2

4. पशुसंवर्धन/ANIMAL HUSBANDRY

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 4.2

जिल्हावार पशुधन/DISTRICTWISE LIVESTOCK POPULATION

(पशुधन गणना/LIVESTOCK Census 2007) *

(हजारत/In thousand)

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	विदेशी /संकरित गाय वर्ग Exotic Cross- Breed Cattle	देशी गाय वर्ग Deshi Cattle	गाई-बैल Cattle	म्हशी-रेडे Buffa- loes	मेंढरे Sheep	शळ्या Goats	इतर जनावरे Other † Livestock	एकूण जनावरे Total Livestock	कुत्रे Dogs	कोंबड्या, बदके वगैरे Total Poultry	District
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(2)
1	बृहन्मुंबई	1	1	2	23	0	7	1	33	31	36	Brihan Mumbai
2	ठाणे	21	434	455	185	1	189	6	836	83	1,717	Thane
3	रायगड	8	324	332	85	1	100	6	524	55	957	Raigad
4	रत्नागिरी	15	388	403	50	0	36	1	489	22	1,026	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	10	167	177	81	0	31	2	291	38	516	Sindhudurg
	कोकण विभाग	55	1,314	1,369	424	3	361	16	2,173	229	4,252	Konkan Div.
6	नाशिक	177	798	975	246	354	645	30	2,250	126	1,120	Nashik
7	धुळे	47	316	363	104	328	291	27	1,113	14	374	Dhule
8	नंदुरबार	43	405	447	96	16	317	13	889	10	660	Nandurbar
9	जळगाव	68	484	552	299	30	420	23	1,324	22	254	Jalgaon
10	अहमदनगर	796	551	1,347	232	346	912	17	2,855	223	1,702	Ahmednagar
	नाशिक विभाग	1,131	2,554	3,684	976	1,075	2,585	110	8,431	396	4,110	Nashik Div.
11	पुणे	411	372	782	304	367	533	19	2,005	158	2,546	Pune
12	सातारा	160	200	360	350	314	396	10	1,430	98	1,515	Satara
13	सांगली	103	191	294	535	190	399	8	1,426	88	943	Sangli
14	सोलापूर	277	409	687	410	216	850	22	2,183	158	1,496	Solapur
15	कोल्हापूर	129	125	253	646	166	191	8	1,264	56	868	Kolhapur
	पुणे विभाग	1,079	1,297	2,376	2,244	1,253	2,369	66	8,308	558	7,368	Pune Div.
	उर्वरित महाराष्ट्र	2,265	5,165	7,429	3,644	2,330	5,315	192	18,912	1,184	15,730	Rest of Maharashtra

16 औरंगाबाद	115	414	529	99	97	354	14	1,092	69	276	Aurangabad
17 जालना	35	372	407	88	27	225	6	753	30	170	Jalna
18 परभणी	8	386	394	143	24	215	5	782	30	185	Parbhani
19 हिंगोली	13	268	281	83	6	156	4	530	31	148	Hingoli
20 बीड	174	494	668	258	88	391	12	1,417	103	646	Beed
21 नांदेड	17	642	659	249	53	380	17	1,358	54	431	Nanded
22 उस्मानाबाद	121	253	374	168	38	218	15	813	75	239	Osmanabad
23 लातूर	26	342	368	257	39	165	14	842	57	160	Latur
औरंगाबाद विभाग	509	3,170	3,679	1,344	372	2,105	88	7,588	448	2,255	Aurangabad Div.
24 बुलढाणा	55	478	534	148	101	324	14	1,122	35	227	Buldhana
25 अकोला	16	282	297	65	7	173	9	551	21	107	Akola
26 वाशिम	8	295	303	80	11	175	12	581	30	138	Washim
27 अमरावती	28	479	508	123	59	310	9	1,009	30	197	Amravati
28 यवतमाळ	21	707	728	132	21	458	6	1,345	61	571	Yavatmal
अमरावती विभाग	128	2,241	2,369	549	199	1,441	51	4,608	178	1,241	Amravati Div.
29 वर्धा	55	296	351	62	2	191	3	611	33	136	Wardha
30 नागपूर	88	450	538	102	9	335	10	994	71	415	Nagpur
31 भंडारा	52	209	261	95	1	201	1	559	12	293	Bhandara
32 गोंदिया	14	386	400	104	0	202	1	708	22	442	Gondiya
33 चंद्रपूर	21	551	571	99	34	311	10	1,026	36	791	Chandrapur
34 गडचिरोली	6	654	660	119	23	300	68	1,171	38	778	Gadchiroli
नागपूर विभाग	236	2,546	2,781	583	69	1,541	95	5,069	213	2,855	Nagpur Division
विदर्भ विभाग	364	4,787	5,150	1,132	268	2,982	146	9,677	391	4,096	Vidharbha Div.
महाराष्ट्र राज्य	3,138	13,122	16,260	6,120	2,970	10,402	425	36,176	2,022	22,081	Maharashtra State

† डुकरे, घोडे, गाढव, उंट, खेचरे ,ससे धरुन/Includes pigs, horses, donkey, camel, mules,rabbit

आकडे संक्षिप्तता लिहिल्यामुळे बेरजा जुळतीलच असे नाही/ Details may not add up to totals due to rounding * अस्थायी / Provisional

आधार - १८ वी पंचवार्षिक पशुधन गणना, २००७

Source —Quinquennial 18th Livestock Census, 2007

4. पशुसंवर्धन/ANIMAL HUSBANDRY

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 4.3

पशुसंवर्धनासंबंधीची संकीर्ण माहिती

MISCELLANEOUS STATISTICS RELATING TO ANIMAL HUSBANDRY

अनुक्रमांक Serial No.	बाब	३१ मार्च, २००९रोजी As on 31st March 2009	Item
(1)	(2)	(3)	(2)
1	पशु पैदास केंद्रे	7	Cattle breeding farms
2	वळू माता संगोपन केंद्रे	..	Bull mother farms
3	वळू संगोपन केंद्रे	..	Bull rearing farms
4	बकरे पैदास केंद्रे	1	Goat breeding farms
5	मेष पैदास केंद्रे	9	Sheep breeding farms
6	कुक्कुट पैदास केंद्रे व अंडी उबविण्याची केंद्रे	4	Poultry breeding farms and central hatcherie
7	सधन कुक्कुट विकास गट	16	Intensive poultry development blocks
8	अतिशीत वळू बीज निर्माती प्रयोगशाळा	..	Frozen semen laboratory
9	जिल्हा कृत्रिम रेतन केंद्रे	27	District artificial insemination centres
10	पशुवैद्यकीय दवाखाने श्रेणी -I (राज्य क्षेत्र)	1,489	Veterinary dispensaries Grade -I (State sector)
11	पशुवैद्यकीय दवाखाने श्रेणी -II (राज्य क्षेत्र)	2,309	Veterinary dispensaries Grade -II (State sector)
12	पशुवैद्यकीय संस्था--		Veterinary institutions
	(i) पशुवैद्यकीय बहुचिकित्सालये	32 †	Veterinary Polyclinics
	(ii) पशुवैद्यकीय रुग्णालये/दवाखाने श्रेणी -I (राज्य क्षेत्र)	83	Veterinary hospitals/ dispensaries Grade -I (State sector)

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 4.3—contd.

(1)	(2)	(3)	(2)
(iii)	पशुवैद्यकीय दवाखाने श्रेणी -II (स्थानिक क्षेत्र)	587	Veterinary dispensaries Grade -II (Local sector)
(iv)	फिरते पशुवैद्यकीय दवाखाने (स्थानिक क्षेत्र)	65	Mobile Veterinary clinics (Local sector)
(v)	पशुवैद्यकीय सहाय्यक केंद्रे	#	Veterinary aid centres
(vi)	फिरती विस्तारित व प्रात्यक्षिक केंद्रे	- -	Mobile extension <i>cum</i> demonstration centres
(vii)	तालुका पशुवैद्यकीय लघु सर्व चिकित्सालये	171	Taluka veterinary all mini polyclinic
(viii)	तपासणी चौक्या	13	Check post

टीप/Note — (१) † दापोली, परभणी व नागपूर येथील कृषि विद्यापीठांखालील प्रत्येकी एक धरुन.

(1) † Including one each under Agricultural Universities at Dapoli, Parbhani and Nagpur.

(२) बकरे पैदास केंद्र व मेष पैदास केंद्र ह्या संस्था मेष विकास महामंडळाकडे हस्तांतरित करण्यात आलेल्या आहेत.

(2) The institutions Goat development center and Sheep development centre have been transferred to Sheep Development Corporation.

(३) # अनुक्रमांक ९ व १० (iii) मध्ये समाविष्ट आहे.

(3) # Included in Sr.No. 9 & 10 (iii).

आधार — पशुसंवर्धन आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source — Commissioner of Animal Husbandry, Government of Maharashtra, Pune

4. पशुसंवर्धन/ANIMAL HUSBANDRY

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 4.4

शासकीय व सहकारी क्षेत्रातील दुग्धशाळांमार्फत झालेले दुधाचे संकलन व वितरण
COLLECTION AND DISTRIBUTION OF MILK BY DAIRIES IN GOVERNMENT
AND CO-OPERATIVE SECTORS

2008-09

(लाख लिटरमध्ये/In lakh litres)

अनुक्रमांक Serial No.	विभाग (2)	प्रतिदिनी सरासरी गाई व म्हशींचे दूध संकलन Daily average collection of cows & buffaloe's milk (3)	...	Division (2)
1	मुंबई ..	0.12	...	Mumbai
2	नाशिक ..	10.52	...	Nashik
3	पुणे ..	22.75	...	Pune
4	औरंगाबाद ..	4.22	...	Aurangabad
5	अमरावती ..	0.30	...	Amravati
6	नागपूर ..	1.26	...	Nagpur
एकूण		39.17	...	Total

दुधाचे प्रतिदिन सरासरी वितरण/Average distribution of milk per day

1.	बृहन्मुंबई दूध योजना/ Brihan Mumbai milk scheme	2.35	लाख लिटर/lakh litres
2.	स्थानिक ग्रामीण दूध विक्री/ Local rural sale of milk	0.98	लाख लिटर/lakh litres
3.	महानंद दुग्धशाळेचे वितरण/ Distribution of Mahananda dairy	4.45	लाख लिटर/lakh litres

आधार — आयुक्त, दुग्धव्यवसाय विकास, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source — Comissioner of Dairy Development, Government of Maharashtra, Mumbai

4. पशुसंवर्धन/ANIMAL HUSBANDRY

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 4.5

दुग्धजन्य पदार्थांची उत्पादने व दूध शीतकरण केंद्रे
MILK PRODUCTS AND MILK CHILLING CENTRES
2008-09

अनु क्रमांक Serial No. (1)	उत्पादनाचे नाव (2)	परिमाण (3)	उत्पादन Production (4)	Unit (3)	Name of production (2)
1	तूप	मे. टन	75.009	M. tonne	Ghee
2	मसाला दूध	संख्या	3,49,830	No.	Masala milk
3	एनर्जी	"	52,73,940	,,	Energy
4	मलईविरहित दूध भुकटी	मे. टन	3,726.65	M. tonne	Skimmed milk powder
5	सफेद लोणी	"	2,105.68	,,	White butter
6	लस्सी	संख्या	31,45,312	No.	Lassi
7	टिकाऊ गाइचे दूध	"	2,09,468	,,	Long life cow Milk

(एक) शासकीय व सहकारी क्षेत्रातील दुग्धशाळांच्या दूध शीतकरण केंद्रांची संख्या व त्याची क्षमता		(I) No. and capacity of milk chilling centres in milk processing plants in Government and Co-operative sector
(अ) एकूण दूध शीतकरण केंद्रे	125	(a) Total milk chilling centres
क्षमता (लाख लिटरमध्ये)	22.96	Capacity (in lakh litres)
(ब) शासकीय दूध शीतकरण केंद्रे	68	(b) Government milk chilling centres
क्षमता (लाख लिटरमध्ये)	6.42	Capacity (in lakh litres)
(क) सहकारी दूध शीतकरण केंद्रे	57	(c) Co-operative milk chilling centres
क्षमता (लाख लिटरमध्ये)	16.54	Capacity (in lakh litres)
(दोन) सहकारी क्षेत्रातील दुग्धशाळा दूध प्रक्रिया यंत्राची संख्या	41	(II) Co-operative Dairies Number of milk processing plants
क्षमता (लाख लिटरमध्ये)	47.32	Capacity (in lakh litres)
(तीन) शासकीय दुग्धशाळा	31	(III) Government Dairies
क्षमता (लाख लिटरमध्ये)	29.30	Capacity (in lakh litres)

आधार — आयुक्त, दुग्धव्यवसाय विकास, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source — Comissioner of Dairy Development, Government of Maharashtra, Mumbai

5. मत्स्यव्यवसाय/FISHERIES

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 5.1

विविध खारवण आवारांत झालेली माशांची आवक,

खारवण्यासाठी झालेला मिठाचा वापर आणि खारवलेले मासे

QUANTITY OF FISH BROUGHT FOR CURING, SALT ISSUED AND FISH CURED
2008-09

(मेट्रिक टन/in M. tonne)

अनुक्रमांक Serial of fish brought	आवार of salt issued	खारवण्यासाठी आणलेले मासे Quantity of cured fish for curing	मिठाचा वापर Quantity the yard	खारवलेल्या माशांचे वजन Weight translate	Name of No.
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(2)
1	जयगड	बंद	Jaigad
2	वरवडे	बंद	Warwade
3	मिरकर वाडा	2,570	694	1,928	Mirkar wada
4	देवगड	672	181	504	Devgad
5	हर्णो	बंद	Harnai
6	दाभोळ	बंद	Dabhol
7	विजयदुर्ग	बंद	Vijaydurg
8	तारा मुंब्री	बंद	Tara mumbri
9	पाज	बंद	Phaj
10	वेलदूर नवानगर	बंद	Velduer navanager
11	मालवण	961	235	654	Malwan
12	वेंगुर्ला	273	75	205	Vengurla
एकूण ..		4,476	1,185	3,291	

आधार — आयुक्त, मत्स्यव्यवसाय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source — Comissioner of Fisheries, Government of Maharashtra, Mumbai

5. मत्स्यव्यवसाय/FISHERIES

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 5.2

मत्स्यव्यवसायासंबंधीची संकीर्ण माहिती

MISCELLANEOUS STATISTICS RELATING TO FISHERIES

2008-09

अनुक्रमांक Serial No. (1)	बाब (2)	परिमाण (3)	माहिती Particulars (4)	Unit (3)	Item (2)
1	एकूण समुद्र किनारा	कि.मीटर	720	K.m.	Total coastline of State
2	सागरी मत्स्यव्यवसाय करणारी खेडी/गावठाणे	संख्या	414	No.	Marine fishing villages/hamlets
3	सागरी मत्स्यव्यवसायासाठी वापरातील होड्या	"	13,937	No.	Boats utilised in fishing
4	प्रत्येकी एक मे. टनापेक्षा जास्त वजनाच्या होड्या	"	N.A.	No.	Boats above one M.ton
5	यांत्रिकीकृत होड्या-- (अ) विभागाद्वारे (ब) अस्तित्वात असलेल्या (इतर संस्थांच्या धरून)	"	11,858	No.	<i>Mechanised Boats—</i> (a) Departmentally (b) Existing (including mechanised by other agencies)
6	एकूण मत्स्योत्पादन-- (अ) सागरी (ब) गोड्या पाण्याचे	हजार मे. टन "	3.96 1.36	Th.MT. ,,	<i>Fish Production—</i> (a) Marine (b) Inland
7	मत्स्यव्यवसायातील सहकारी संस्था	संख्या	3,129	No.	Co-operative societies in fisheries
8	त्यांच्या सभासदांची संख्या	लाख	6,340	Lakh	Their members
9	राज्यातील गोडे पाणी व्याप्त क्षेत्र	हेक्टर	119.50	Ht.	Total inland water spread area
10	मत्स्य बीज साठा (अ) बाहेरून आणलेले (ब) स्थानिक रित्या पैदास केलेले (क) सायप्रिनस	लाख हजारात हजारात हजारात	12,350 N.A. N.A. N.A.	Lakh Th. Do. Do.	<i>Carp fry stocked--</i> (a) Imported (b) Induced breeding (c) Cyprinus
11	मासळी खारवण्याची आवार केंद्रे	संख्या	12	No.	Fish curing yards
12	मत्स्यव्यवसाय शिक्षण संस्था	संख्या	9	No.	Fishery education institute
13	सहकारी होड्या बांधणारी केंद्रे	संख्या	N.A.	No	Co-operative boat building yards

आधार — आयुक्त, मत्स्यव्यवसाय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source — Comissioner of Fisheries, Government of Maharashtra, Mumbai

5. मत्स्यव्यवसाय/FISHERIES

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 5.3

मासळीच्या प्रकारानुसार सागरी मत्स्योत्पादन

VARIETYWISE MARINE FISH PRODUCTION

2008-09

(मे.टनात/In M.tonnes)

अनुक्रमांक Serial No.	प्रकार	ठाणे Thane	बृहन्मुंबई Brihan Mumbai	रायगड Raigad	रत्नागिरी Ratn- agiri	सिंधुदुर्ग Sindh- udurg	एकूण Total	Variety
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)
1	मुशी, पाकट, वागळी	2,668	3,054	442	956	116	7,236	Elasmobranches
2	वाम	387	1,401	57	40	21	1,906	Eels
3	शिगाडा, शिंगटी	3,713	3,681	922	3,914	451	12,681	Catfishes
4	कर्ली, दाताळी	1,558	619	193	403	184	2,957	Chirocentrus
5	पेडवा, पेडी, मिलाजी, तारली	60	2,575	5,172	12,679	1,725	22,211	Sardines
6	भिग पाला	673	541	125	38	1	1,378	Hilsa-Llisha
7	मांदेली	8,321	8,413	1,595	1,514	0	19,843	Anchoviella
8	काटी	3,683	1,505	160	244	0	5,592	Thrissoles
9	खवली, पातुर्डी	0	0	4	710	432	1,146	Other clupeida
10	बॉबील	48,568	13,897	524	125	49	63,163	Harpodon Neherus
11	करकरा, खजुरा	49	101	10	82	0	242	Perchaes
12	तांब	1	628	3	35	7	874	Red snapper
13	दाढा, रावस	182	709	79	56	5	1,031	Polynomids
14	घोळ, कोय	2,158	3,407	150	107	5	5,627	Sciaenids
15	बळा, वाकटी	1,677	6,499	1,026	4,459	1,286	14,947	Ribbon fish
16	ढोमा, घोडी ..	2,704	16,115	789	9,425	3,303	32,336	Otolithes
17	खरबा बांगडा ..	506	3,695	458	5,318	398	10,375	Caranx

तक्का क्रमांक/ TABLE No. 5.3 —contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)
18	सरंगा	4,664	856	487	610	108	6,725	Pomfrets
19	हलवा	356	949	181	358	50	1,894	Black Pomfrets
20	बांगडा	253	1,827	392	8,295	2,412	13,179	Mackeral
21	सुरमई, डागोळ, फलई	2,780	2,813	900	1,015	472	7,980	Seer fish
22	गेदर, कुपा	164	3,211	174	291	124	3,964	Tunnies
23	तेडली	0	69	395	12	0	476	Bregamceros Macellendi
24	लेप	8	1,219	351	1,678	334	3,590	Soles
25	खाप	0	0	0	423	463	886	Leiognathus
26	कोकरी, टोकी	0	2,124	43	1,015	558	3,740	Carangids small
27	चिराटी, राणी, बामणे	0	7,835	0	2,450	429	10,714	Upenaides sp.
28	कोळंबी	5,490	32,484	2,205	3,903	1,239	45,321	Penaeid Prawns
29	जवळा, करंदी	15,867	27,854	14,293	426	0	58,440	Non-Penaeid Prawns
30	शेवंड	97	175	56	137	6	441	Lobsters
31	सौंदाळा	0	305	52	1,603	809	2,769	Lactarius
32	म्हाकूळ	131	7,688	53	2,302	327	10,501	Cephalopoda.
33	इतर	2,298	6,432	1,982	7,695	3,361	21,768	Miscellaneous
एकूण		1,09,016	1,62,681	33,273	72,318	18,675	3,95,963	Total

आधार - आयुक्त, मत्स्यव्यवसाय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Soure - Commissioner of Fisheries, Government of Maharashtra, Mumbai

5. मत्स्यव्यवसाय/FISHERIES

तक्का क्रमांक/TABLE No. 5.4

मत्स्योत्पादनाचा वापर (सागरी व भूजल)

DISPOSITION OF FISH CATCH (MARINE AND INLAND)

2008-09

(मे.टनात/In M.Tonnes)

अनुक्रमांक Serial No. (1)	वापराचा प्रकार (2)	मत्स्योत्पादन Fish product (3)	Types of disposition (1)
1	विक्रीसाठी ताजे मासे ...	4,16,703	Fresh Fish for marketing
2	गोठविण्याकरिता ...	N.A.	Freezing
3	वाळविण्याकरिता ...	98,374	Sun-dried
4	खारविण्याकरिता ...	4,476	Salted
5	डबा बंद मासे ...	N.A.	Canning
6	खताकरिता ...	11,927	Reduction
7	इतर ...	N.A.	Miscellaneous purpose
	एकूण ...	5,31,480	Total

N.A. = उपलब्ध नाही/Not available

आधार - आयुक्त, मत्स्यव्यवसाय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source — Commissioner of Fisheries, Government of Maharashtra, Mumbai

6. वने/FORESTS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 6.1

वनव्याप्त क्षेत्रांचे वर्गीकरण/CLASSIFICATION OF FOREST AREA

(क्षेत्र चौ.कि.मीटरमध्ये/Area in Sq. Kilometers)

अनुक्रमांक Serial No.	प्रकार		2007-08	2008-09 *	Type of Forest
(1)	(2)		(3)	(4)	(2)
1	राखीव	...	49,226	49,226	Reserved
2	संरक्षित	...	8,195	8,195	Protected
3	अवर्गीकृत	...	4,518	4,518	Unclassified
एकूण		...	61,939	61,939	Total

* अस्थायी / Provisional

टीप - वरील वनव्याप्त क्षेत्र शासकीय व्यवस्थापनाखाली आहे.

Note —The above forest area is under administrative control of the State.

आधार - मुख्य वन संरक्षक, महाराष्ट्र शासन, नागपूर

Source — Chief Conservator of Forests, Government of Maharashtra, Nagpur

6. वने/FORESTS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 6.2

मुख्य आणि गौण वनोत्पादने
MAJOR AND MINOR FOREST PRODUCE

अनुक्रमांक Serial No.	बाब	2008-09 *	Item
(1)	(2)	(3)	(2)
1	इमारतीचे लाकूड -		<i>Timber—</i>
	(अ) उत्पादन (हजार घन मीटर)	109	(a) Quantity (thousand cubic metres)
	(ब) मूल्य (हजार रुपयांत) ...	17,39,719	(b) Value (Rs. in thousand)
2	जळाऊ लाकूड--		<i>Firewood—</i>
	(अ) उत्पादन (हजार घन मीटर)	186	(a) Quantity (thousand cubic metres)
	(ब) मूल्य (हजार रुपयांत) ...	2,65,236	(b) Value (Rs. in thousand)
3	गौण वनोत्पादन--		<i>Minor forest Produces—</i>
	मूल्य (हजार रुपयांत)		Value (Rs. in thousand)
	(अ) बांबू ...	72,152	(a) Bamboo
	(ब) गवत इत्यादी ...	1,525	(b) Grass and grazing
	(क) विडी पाने ...	4,53,231	(c) Bidi leaves
	(ड) इतर उत्पादन ...	58,005	(b) Other product

आधार -- मुख्य वन संरक्षक, महाराष्ट्र शासन, नागपूर

Source — Chief Conservator of Forests, Government of Maharashtra, Nagpur

7. उद्योग आणि खाणकाम/INDUSTRY AND MINING

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 7.1

चालू कारखान्यांचे कामगारांच्या संख्येनुसार वर्गीकरण
 CLASSIFICATION OF WORKING FACTORIES ACCORDING TO WORKING STRENGTH
 2008

अनुक्रमांक Serial No.	कामगारांच्या दैनिक सरासरीचा गट Class of average daily employment	चालू कारखाने (संख्या) Working factories (No.)	त्यातील एकूण कामगारांची दैनिक सरासरी (संख्या) Average daily number of workers (No.)
(1)	(2)	(3)	(4)
1	Less than 10/पेक्षा कमी	11,194	57,076
2	10 to 19	8,613	1,17,033
3	20 to 49	8,111	2,30,231
4	50 to 99	2,374	1,53,483
5	100 to 499	2,064	4,17,989
6	500 to 999	254	1,73,971
7	1,000 to 4,999	100	1,79,851
8	5,000 व त्याहून अधिक/ and above	8	63,130
	एकूण/Total ...	32,718	13,92,764

आधार - औद्योगिक सुरक्षा व आरोग्य संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source — Directorate of Industrial Safety and Health, Government of Maharashtra, Mumbai

7. उद्योग आणि खाणकाम/INDUSTRY AND MINING

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 7.2

उद्योगांच्या प्रमुख गटानुसार कारखान्यांची व त्यांतील कामगारांची दैनिक सरासरी संख्या
 NO OF FACTORIES AND AVERAGE DAILY EMPLOYMENT THERE IN ACCORDING
 TO MAJOR GROUPS OF INDUSTRIES 2008

अनु क्रमांक Serial No. (1)	कारखान्यांचे प्रमुख गट (2)	चालू कारखान्यांची संख्या No. of working factories (3)	त्यांतील कामगारांची दैनिक सरासरी संख्या Average daily No. of workers (4)	Major Group (2)
1	कृषि, शिकार व संबंधित सेवा	871	26,099	Agriculture, hunting and related service activities
2	वन संवर्धन, ऑडके पाडणे व संबंधित सेवा	1	5	Forestry, logging and related service activities
3	कोळसा, दगडी कोळसा यांचे खाणकाम व वनस्पतीजन्य खनिजांचे उत्खनन	4	264	Mining of coal & lignite, extraction of peat
4	खाणकाम व दगड खाणकाम पेट्रोलियम, नैसर्गिक वायु, युरेनियम, कच्चे धातू इ.वगळून	3	52	Other mining and Quarrying excluding petroleum, natural gas, uranium, metal ores etc.
5	कच्च्या धातूचे खाणकाम	1	34	Mining of metal ores
6	खाणकाम व दगड खाणकाम	24	958	Other mining and Quarrying
7	खाद्य उत्पादने व पेये	3,355	1,69,009	Food products and beverages
8	तंबाखू उत्पादने	29	2,724	Tobacco Products
9	वस्त्रोद्योग	4,790	1,13,615	Textiles
10	परिधान करण्याची वस्त्रे	945	27,607	Wearing apparels
11	कातडी कमावणे व चामड्याची उत्पादने	140	2,522	Tanning & dressing of leather
12	लाकूड व लाकडाची उत्पादने	3,100	17,554	Wood and wood products
13	कागद आणि कागदाची उत्पादने	690	22,028	Paper and Paper products
14	प्रकाशन आणि मुद्रण	1,084	37,371	Publishing and printing
15	कोळसा, शुद्ध पेट्रोलियम उत्पादने व अणु इंधने	181	15,264	Coke, refined petroleum products and nuclear fuel
16	रसायने व रासायनिक उत्पादने	3,172	1,50,534	Chemicals & chemical products
17	खर आणि प्लॅस्टिक उत्पादने	1,613	62,235	Rubber and plastic products
18	इतर अधातू खनिज उत्पादने	866	36,265	Other non-metallic mineral products
19	मूलभूत धातू	1,223	81,379	Basic metals
20	धातूच्या तयार वस्तू	3,501	1,38,279	Fabricated metal products
21	यंत्रे व यंत्रसामग्री	1,563	1,09,284	Machinery and equipment
22	कार्यालयीन, लेखांकन व संगणना यंत्रसामग्री	61	4,325	Office, accounting and computing machinery
23	विद्युत् यंत्रसामग्री व उपकरणे	924	57,520	Electrical machinery & apparatus
24	रेडिओ, दूरदर्शन, दळणवळण सामग्री आणि उपकरणे	270	24,738	Radio, T.V. communication equipments & apparatus

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 7.2—contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(2)
25	वैद्यकीय अचूक मोजमापनाची आणि ऑप्टिकल साधने	190	6,501	Medical precision and optical instruments
26	मोटर वाहने, ट्रेलर्स	562	82,523	Motor vehicles, trailers
27	इतर परिवहन सामग्री	154	44,482	Other transport equipments
28	फर्निचर (इतरत्र वर्गीकरण न केलेले)	1,108	50,872	Furniture (not elsewhere classified)
29	टक्कळ वस्तू प्रक्रिया करून उपयोगी बनविणे	3	115	Recycling
30	वीज, वायू, वाफ आणि गरम पाणी पुरवठा	100	19,678	Electricity, gas, steam and hot water supply
31	पाण्याचे संचयन, शुद्धीकरण आणि वितरण	131	4,201	Collection, purification and distribution of water
32	बांधकाम	21	657	Construction
33	मोटर वाहनांची विक्री व दुरुस्ती	1,642	54,635	Sale & repair of motor vehicles
34	घाऊक व्यापार व कमिशन व्यापार	69	9,350	Wholesale trade and commission trade
35	किरकोळ व्यापार, वैयक्तिक व घरगुती वस्तूंची दुरुस्ती	82	3,416	Retail trade, repair of personal and household goods
36	उपहार गृह	1	18	Hotel & Restuarant
37	जल वाहतूक	1	20	Water transport
38	हवाई वाहतूक	4	230	Air transport
39	परिवहन सहाय्यकारी कार्ये	97	11,362	Supporting and auxiliary transport activities
40	डाक व दूरसंचारण	2	272	Post and telecommunication
41	चालकाशिवाय यंत्रे व यंत्रसामग्री आणि वैयक्तिक व घरगुती वस्तू भाड्याने देणे	1	16	Renting of machinery and equipments without operator and personal and household goods
42	संगणक व संबंधित कार्ये	11	802	Computer & related activities
43	संशोधन व विकास	11	583	Research and development
44	इतर व्यापारधंदे	12	664	Other business activities
45	लोक प्रशासन आणि संरक्षण	5	272	Public administration & defence
46	शिक्षण	3	90	Education
47	आरोग्य व सामाजिक कार्ये	2	175	Health and social work
48	मल व केरकचरा विल्हेवाट आणि स्वच्छता	44	913	Sewage and refuse disposal sanitation services
49	मनोरंजन आणि क्रीडा	17	446	Recreation and sporting
50	इतर सेवा कार्ये	28	619	Other service activities
51	अवर्गीकृत सेवा	6	187	Undifferentiated service
एकूण . . .		32,718	13,92,764	Total

आधार - औद्योगिक सुरक्षा व आरोग्य संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई
Source — Directorate of Industrial Safety and Health, Government of Maharashtra, Mumbai

7. उद्योग आणि खाणकाम/INDUSTRY AND MINING

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 7.3

चालू कारखाने आणि त्यांतील कामगारांची जिल्हावार दैनिक सरासरी संख्या
DISTRICTWISE WORKING FACTORIES AND AVERAGE DAILY NO. OF WORKERS
2008

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा (2)	चालू कारखान्यांची संख्या Working factories (No.)	कामगारांची दैनिक सरासरी संख्या Average daily workers (No.)	District (2)
(1)	(2)	(4)	(6)	(2)
1	बृहन्मुंबई	6,791	2,74,867	Brihan Mumbai
2	ठाणे	6,174	2,26,022	Thane
3	रायगड	1,153	76,730	Raigad
4	रत्नागिरी	310	15,714	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	109	2,272	Sindhudurg
	कोकण विभाग	14,537	5,95,605	Konkan Division
6	नाशिक	1,682	85,334	Nashik
7	धुळे	408	13,883	Dhule
8	नंदुरबार	Nandurbar
9	जळगाव	733	28,401	Jalgaon
10	अहमदनगर	607	28,365	Ahmednagar
	नाशिक विभाग	3,430	1,55,983	Nashik Division
11	पुणे	3,377	2,79,701	Pune
12	सातारा	429	28,251	Satara
13	सांगली	794	26,667	Sangli
14	सोलापूर	3,023	34,977	Solapur
15	कोल्हापूर	1,469	59,638	Kolhapur
	पुणे विभाग	9,092	4,29,234	Pune Division
	उर्वरित महाराष्ट्र	27,059	11,80,822	Rest of Maharashtra

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 7.3—contd.

(1)	(2)	(4)	(6)	(2)
16	औरंगाबाद	867	55,487	Aurangabad
17	जालना	231	8,536	Jalna
18	परभणी	141	3,811	Parbhani
19	हिंगोली	86	3,162	Hingoli
20	बीड	112	7,225	Beed
21	नांदेड	308	7,057	Nanded
22	उस्मानाबाद	46	4,586	Osmanabad
23	लातूर	174	5,922	Latur
	औरंगाबाद विभाग	1,965	95,786	Aurangabad Division
24	बुलढाणा	403	6,950	Buldhana
25	अकोला	492	9,000	Akola
26	वाशिम	118	1,433	Washim
27	अमरावती	335	3,264	Amravati
28	यवतमाळ	290	8,550	Yavatmal
	अमरावती विभाग	1,638	29,197	Amravati Division
29	वर्धा	143	8,383	Wardha
30	नागपूर	1,440	55,964	Nagpur
31	भंडारा	123	4,518	Bhandara
32	गोंदिया	112	1,424	Gondia
33	चंद्रपूर	194	15,534	Chandrapur
34	गडचिरोली	44	1,136	Gadchiroli
	नागपूर विभाग	2,056	86,959	Nagpur Division
	विदर्भ विभाग	3,694	1,16,156	Vidharbha Division
	महाराष्ट्र राज्य	32,718	13,92,764	Maharashtra State

आधार — औद्योगिक सुरक्षा व आरोग्य संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source — Directorate of Industrial Safety and Health, Government of Maharashtra,

7. उद्योगआणि खाणकाम/INDUSTRY AND MINING

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 7.4

महाराष्ट्रातील उत्पादक भांडवल, उत्पादन आणि मूल्यवृद्धी

PRODUCTIVE CAPITAL, OUTPUT AND VALUE ADDED MANUFACTURE IN MAHARASHTRA 2007-08

(रुपये लाखात/Rs. in Lakh)

अनुक्रमांक Serial No. (1)	उद्योग गट (2)	उत्पादक भांडवल Productive Capital (3)	एकूण उत्पादन Total output (4)	मूल्य वृद्धी Value added (5)	Industry Group (2)
1	सूत काढणे, वटणी, सफाई इत्यादी	50,638	2,49,980	10,358	Cotton ginning, cleaning etc.
2	मिठाचे उत्पादन	591	678	394	Extraction of salt
3	खाद्य उत्पादने व पेये	13,72,852	50,61,802	5,63,108	Food products and beverages
4	तंबाखू उत्पादने	37,825	1,12,785	39,007	Tobacco products
5	वस्त्रोद्योग	11,80,430	20,63,023	2,05,544	Textiles
6	परिधान करण्याची वस्त्रे	91,564	3,09,109	50,119	Wearing apparels
7	कातडी कमावणे व चामड्याची उत्पादने	14,100	57,378	7,842	Tanning and dressing of leather
8	लाकूड व लाकडाची उत्पादने	42,640	80,755	13,740	Wood and wood products
9	कागद आणि कागदाची उत्पादने	2,80,061	4,94,447	85,861	Paper and Paper products
10	प्रकाशन आणि मुद्रण	2,92,257	5,69,103	1,28,783	Publishing and printing
11	कोळसा, शुद्ध पेट्रोलियम यांची उत्पादने इ.	11,00,534	92,25,380	34,02,628	Coal, refined petroleum products etc.
12	रबर आणि प्लॅस्टिक उत्पादने	6,83,112	12,92,055	2,31,426	Rubber and plastic products
13	रसायने व रासायनिक उत्पादने	32,87,642	55,28,296	11,61,058	Chemicals and chemical products
14	इतर अधातू खनिज उत्पादने	5,69,431	8,84,868	2,89,939	Other non-metallic min products

तक्का क्रमांक/TABLE NO. 7.4—contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(2)
15	मूलभूत धातू	25,99,011	66,92,938	13,21,624	Basic metals
16	धातूच्या तयार वस्तू	7,97,490	21,09,605	3,89,089	Fabricated metal products
17	यंत्रे व यंत्रसामग्री	13,58,983	41,12,728	7,75,423	Machinery and equipments
18	कार्यालयीन, लेखांकन व संगणना यंत्रसामग्री	32,162	1,40,686	12,774	Office, accounting and computing machinery
19	विद्युत् यंत्रसामग्री व उपकरणे	7,00,657	18,87,784	4,27,929	Electrical machinery and apparatus
20	रेडिओ, दूरदर्शन, दळणवळण सामग्री आणि उपकरणे	5,27,983	9,88,374	1,77,332	Radio, T.V., communication equipments & apparatus
21	वैद्यकीय अचूक मोजमापनाची आणि ऑप्टिकल साधने इ.	1,08,059	2,79,613	95,955	Medical precision and optical Instruments etc.
22	मोटर वाहने, ट्रेलर्स	11,51,315	45,61,230	9,05,978	Motor vehicles, trailers
23	इतर परिवहन सामग्री	2,87,242	14,34,155	3,50,165	Other transport equipments
24	फर्निचर (इतरत्र वर्गीकरण न केलेले)	6,91,529	25,58,339	2,84,045	Furniture (not elsewhere classified)
25	विद्युत्, वायू आणि वाफ यांचा पुरवठा तसेच पाणि साठवणे, शुद्धीकरण करणे व वितरण करणे	9,40,277	1,83,228	25,729	Electricity, gas & steam supply also water collection, purification & distribution
26	मोटर वाहने व मोटर सायकलीची दुरुस्ती	1,65,219	10,50,417	74,586	Repairs of motor vehicles & motor cycles
27	वैयक्तिक आणि गृहोपयोगी वस्तू यांची दुरुस्ती	435	2,595	318	Repairs of personal and household goods
28	शीतगृहे आणि गोदामे	13,550	5,058	2,387	Storages and warehousing
29	मनोरंजन आणि क्रीडा	29,066	35,470	12,721	Recreation and sporting
30	संगणक व संबंधित कार्ये	1,141	3,245	2,441	Computer and related activities
31	इतर सेवा कार्ये	14,616	18,809	5,459	Other service activities
एकूण		1,84,22,682	5,19,93,933	1,10,53,762	Total

आधार - केंद्रीय सांख्यिकी संघटना, कोलकाता

Source.— Central Statistical Organisation, Kolkatta

7. उद्योग आणि खाणकाम/INDUSTRY AND MINING

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 7.5

सुती कापड गिरण्यांतील सरासरी गैरहजेरी

AVERAGE PERCENTAGE OF ABSENTEEISM IN THE COTTON TEXTILE INDUSTRY
2009

अनुक्रमांक Serial No.	केंद्रे	सरासरी गैरहजेरी (शेकडेवारीत) Average percentage of absenteeism	Centres
(1)	(2)	(3)	(2)
1	मुंबई ...	19.45	Mumbai
2	सोलापूर ...	23.98	Solapur
3	नागपूर	Nagpur
4	जळगाव	Jalgaon
5	नांदेड ...	14.38	Nanded
6	ओरंगाबाद	Aurangabad
7	इतर केंद्रे ...	47.20	Other centres
	एकूण केंद्रे ...	29.32	All centres

आधार — कामगार आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source—Commissioner of Labour, Government of Maharashtra, Mumbai

7. उद्योग आणि खणकाम/INDUSTRY AND MINING

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 7.6

औद्योगिक विवाद/INDUSTRIAL DISPUTES

2009

अनुक्रमांक Sr.No.	बाब	माहिती Particulars	Item
(1)	(2)	(3)	(2)
1	कापड गिरण्या--		<i>Textiles—</i>
(अ)	तंट्यांची संख्या	6	(a) Number of disputes
(ब)	प्रत्यक्ष भाग घेतलेल्या कामगारांची संख्या	2,679	(b) Number of workers involved Directly
(क)	वाया गेलेले एकूण मनुष्यदिवस	5,27,725	(c) Number of persondays lost
2	यंत्रोत्पादक कारखाने--		<i>Engineering—</i>
(अ)	तंट्यांची संख्या	12	(a) Number of disputes.
(ब)	प्रत्यक्ष भाग घेतलेल्या कामगारांची संख्या	18,862	(b) Number of workers involved Directly
(क)	वाया गेलेले एकूण मनुष्यदिवस	9,29,912	(c) Number of persondays lost
3	संकीर्ण व रसायन--		<i>Miscellaneous and Chemical—</i>
(अ)	तंट्यांची संख्या	14	(a) Number of disputes
(ब)	प्रत्यक्ष भाग घेतलेल्या कामगारांची संख्या	4,882	(b) Number of workers involved Directly
(क)	वाया गेलेले एकूण मनुष्यदिवस	12,98,853	(c) Number of persondays lost
4	एकूण--		<i>Total—</i>
(अ)	तंट्यांची संख्या	32	(a) Number of disputes
(ब)	प्रत्यक्ष भाग घेतलेल्या कामगारांची संख्या	26,423	(b) Number of workers involved Directly
(क)	वाया गेलेले एकूण मनुष्यदिवस	27,56,490	(c) Number of persondays lost

आधार — कामगार आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source — Commissioner of Labour, Government of Maharashtra, Mumbai

7. उद्योग आणि खणकाम/INDUSTRY AND MINING

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 7.7

कापड उद्योगाची माहिती (गिरणी विभाग)/WORKING OF COTTON TEXTILE INDUSTRY (MILL SECTOR)

		माहे अखेर at the end of month									
अनुक्रमांक Serial No.	विभाग	गिरण्यांची संख्या Number of mills		पटावरील कामगारांची संख्या Number of employees on roll		स्थापित चात्या (हजारात) Spindles installed (Thousand)		माग (हजारात) Looms (Thousand)		Region	
		मार्च March 2008	मार्च March 2009	मार्च March 2008	मार्च March 2009	मार्च March 2008	मार्च March 2009	मार्च March 2008	मार्च March 2009		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(2)	
1	महाराष्ट्र	..	186	190	1,12,239	1,14,615	3,559	4,140	13	13	Maharashtra
(a)	मुंबई शहर	..	27	27	27,087	27,181	935	938	9	9	Mumbai City
(b)	उर्वरित महाराष्ट्र	..	159	163	85,152	87,434	3,024	3,202	4	4	Rest of Maharashtra

आधार — वस्त्रनिर्माण आयुक्त, भारत सरकार, मुंबई

Source — Textile Commissioner, Government of India, Mumbai

7. उद्योग आणि खाणकाम/INDUSTRY AND MINING

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 7.8

खनिज उत्पादन/MINERAL PRODUCTION

2008-09*

अनुक्रमांक Serial No.	खनिज पदार्थ	उत्पादन (हजार टनांत) Production (In thousand tonnes)	मूल्य (लाख रुपयांत) Value (In lakh Rs.)	Minerals
(1)	(2)	(3)	(4)	(2)
1	क्रोमाईट	Chromite
2	कोळसा ...	37,663	4,48,438	Coal
3	कच्चे लोखंड ...	410	985	Iron Ore
4	चुनखडी ...	8,722	53,213	Lime stone
5	कच्चे मँगनीज ...	739	29,929	Manganese Ore
6	कओलिन (नैसर्गिक)	Kaolin (Natural)
7	बॉक्साईट ...	1,831	5,465	Bauxite
8	मीठ \$...	189	...	Salt \$
9	डोलोमाईट ...	130	203	Dolomite
10	सिलिका सॅंड ...	322	628	Silica sand
11	फ्लोराईट (ग्रेडेड) ...	3	18	Flourite (Graded)
12	लॅटेराईट ...	162	130	Laterite
13	कायनाईट ...	1	4	Kyanite
14	इतर + ...	2,787	5,342	Other +

* अस्थायी / Provisional

टीप-(१) + कोरंडम,क्ले, पायरोफायलाईट, स्फटिक, वाळू(इतर), सिलीमानाईट आणि शेल हे इतर खनिजांमध्ये अंतर्भूत आहेत.

+ Others include minerals like Corandum, Clay, Pyrophyllite, Quartz, Sand (others), Sillimanite and Shale.

(२) \$ सहायक मीठ आयुक्त, मुंबई यांनी कळविल्यानुसार./As reported by the Assistant Salt Commissioner, Mumbai

आधार — भारतीय खाण केंद्र, नागपूर

Source — Indian Bureau of Mines, Nagpur

8. वीज/ELECTRICITY

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 8.1

विजेची स्थापित क्षमता, उत्पादन आणि वापर

INSTALLED CAPACITY, GENERATION AND CONSUMPTION OF ELECTRICITY
2008-09

अनुक्रमांक Serial No.	बाब	माहिती Particulars	Item
(1)	(2)	(3)	(2)
1	स्थापित क्षमता (मेगॅवॉटमध्ये)		Installed Copacity (in mw.)
(1)	औष्णिक	.. 8,825	Thermal
(2)	जलजन्य	.. 2,791	Hydro
(3)	नैसर्गिक व वायुजन्य	.. 1,772	Natural Gas
(4)	बंदिस्त विद्युत	908	Captive Power
(5)	अक्षय उर्जा	2,593	Renewable Energy
	एकूण	.. 16,889	.. Total
2	निर्मिती (दशलक्ष किलोवॉट तास)		Generation (Million Kwh.)
(1)	औष्णिक	.. 55,325	Thermal
(2)	जलजन्य	.. 5,057	Hydro
(3)	नैसर्गिक व वायुजन्य	.. 10,649	Natural Gas
(4)	बंदिस्त विद्युत	253	Captive Power
(5)	अक्षय उर्जा	3,911	Renewable Energy
	एकूण	.. 75,195	.. Total
3	वापर (दशलक्ष किलोवॉट तास)		Consumption (Million Kwh.)
(1)	घरगुती वापर	.. 16,878	Domestic
(2)	वाणिज्यिक वापर	9,102	Commercial
(3)	औद्योगिक वापर	.. 28,850	Industrial
(4)	सार्वजनिक दिवाबत्ती	.. 781	Public lighting
(5)	रेल्वे	.. 2,110	Railway
(6)	कृषि	.. 12,733	Agriculture
(7)	सार्वजनिक पाणी पुरवठा	.. 1,779	Public water works
(8)	संकीर्ण	.. 761	Miscellaneous
	एकूण	.. 72,994	.. Total

आधार - (१) महाराष्ट्र राज्य विद्युत् वितरण कंपनी मर्यादित, मुंबई

(२) महाराष्ट्र राज्य विद्युत् निर्मिती कंपनी मर्यादित, मुंबई.

Source- (1) Maharashtra State Electricity Distribution Company Limited, Mumbai
(2) Maharashtra State Electricity Generation Company Ltd., Mumbai.

8. वीज/ELECTRICITY

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 8.2

विद्युतीकरण झालेल्या नगरांची व खेड्यांची संख्या/NO. OF TOWNS AND VILLAGES ELECTRIFIED
(३१ मार्च, २००९ रोजी/As on 31st March 2009)

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	विद्युत पुरवठा झालेल्या शहरांची व खेड्यांची संख्या No. of towns and villages electrified	District	
(1)	(2)	(3)	(2)	
1	बृहन्मुंबई	...	1	Brihan Mumbai
2	ठाणे	...	1,764	Thane
3	रायगड	...	1,585	Raigad
4	रत्नागिरी	...	1,190	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	...	599	Sindhudurg
	कोकण विभाग	...	5,139	Konkan Division
6	नाशिक	...	1,504	Nashik
7	धुळे	...	680	Dhule
8	नंदुरबार	...	581	Nandurbar
9	जळगाव	...	1,458	Jalgaon
10	अहमदनगर	...	1,219	Ahmednagar
	नाशिक विभाग	...	5,442	Nashik Division
11	पुणे	...	1,825	Pune
12	सातारा	...	1,729	Satara
13	सांगली	...	729	Sangli
14	सोलापूर	...	1,148	Solapur
15	कोल्हापूर	...	1,211	Kolhapur
	पुणे विभाग	...	6,642	Pune Division
	उर्वरित महाराष्ट्र	...	17,223	Rest of Maharashtra
16	औरंगाबाद	...	1,211	Aurangabad
17	जालना	...	840	Jalna
18	परभणी	...	803	Parbhani
19	हिंगोली	...	638	Hingoli
20	बीड	...	1,083	Beed
21	नांदेड	...	1,557	Nanded
22	उस्मानाबाद	...	717	Osmanabad
23	लातूर	...	926	Latur
	औरंगाबाद विभाग	...	7,775	Aurangabad Division

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 8.2—*contd.*

(1)	(2)	(3)	(2)
24	बुलढाणा ...	1,025	Buldhana
25	अकोला ...	857	Akola
26	वाशिम ...	659	Washim
27	अमरावती ...	1,466	Amravati
28	यवतमाळ ...	1,607	Yavatmal
	अमरावती विभाग ...	5,614	Amravati Division
29	वर्धा ...	993	Wardha
30	नागपूर ...	1,498	Nagpur
31	भंडारा ...	743	Bhandara
32	गोंदिया ...	894	Gondia
33	चंद्रपूर ...	1,184	Chandrapur
34	गडचिरोली ...	792	Gadchiroli
	नागपूर विभाग ...	6,104	Nagpur Division
	विदर्भ विभाग ...	11,718	Vidharbha Division
	महाराष्ट्र राज्य ...	36,716	Maharashtra State

आधार - महाराष्ट्र राज्य विद्युत वितरण कंपनी मर्यादित, मुंबई

Source.—Maharashtra State Electricity Distribution Company Limited, Mumbai

9. संयुक्त भांडवली संस्था/JOINT STOCK COMPANIES

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 9.1

३१ मार्च, २००९ रोजी चालू असलेल्या संयुक्त भांडवली संस्था

NUMBER OF JOINT STOCK COMPANIES AS ON 31ST MARCH 2009

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	शेअर भांडवल असलेल्या कंपन्या Companies limited by shares		हमीने मर्यादित असलेल्या व काम नफ्यासाठी न करणा-या कंपन्या Companies limited by guarantee and associations not for profit		एकूण Total	District
		सार्वजनिक Public	खाजगी Private	सार्वजनिक Public	खाजगी Private		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(2)
1	बृहन्मुंबई ...	1,873	23,889	43	102	25,907	Brihan Mumbai
2	ठाणे ...	480	7,005	24	27	7,536	Thane
3	रायगड ...	51	541	...	1	593	Raigad
4	रत्नागिरी ...	6	125	...	2	133	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग ...	4	58	...	1	63	Sindhudurg
	कोकण विभाग	2,414	31,618	67	133	34,232	Konkan Division
6	नाशिक ...	82	1,538	6	11	1,637	Nashik
7	धुळे ...	14	218	...	1	233	Dhule
8	नंदुरबार	6	6	Nandurbar
9	जळगाव ...	52	428	1	2	483	Jalgaon
10	अहमदनगर ...	13	112	125	Ahmednagar
	नाशिक विभाग	161	2,302	7	14	2,484	Nashik Division
11	पुणे ...	481	11,640	45	69	12,235	Pune
12	सातारा ...	34	494	5	2	535	Satara
13	सांगली ...	41	461	8	9	519	Sangli
14	सोलापूर ...	39	367	7	4	417	Solapur
15	कोल्हापूर ...	79	917	10	8	1,014	Kolhapur
	पुणे विभाग ...	674	13,879	75	92	14,720	Pune Division
	उर्वरित महाराष्ट्र	3,249	47,799	149	239	51,436	Rest of Maharashtra

तक्का क्रमांक/TABLE No. 9.1—Contd .

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(2)
16	औरंगाबाद ...	13	346	...	4	363	Aurangabad
17	जालना ...	3	130	1	...	134	Jalna
18	परभणी ...	14	29	43	Parbhani
19	हिंगोली ...	1	1	Hingoli
20	बीड ...	4	20	24	Beed
21	नांदेड ...	11	154	1	...	166	Nanded
22	उस्मानाबाद ...	8	23	31	Osmanabad
23	लातूर ...	12	108	120	Latur
	औरंगाबाद विभाग	66	810	2	4	882	Aurangabad Div.
24	बुलढाणा ...	1	19	20	Buldhana
25	अकोला ...	5	42	47	Akola
26	वाशिम	4	4	Washim
27	अमरावती	42	42	Amravati
28	यवतमाळ ...	16	147	1	1	165	Yavatmal
	अमरावती विभाग	22	254	1	1	278	Amravati Div.
29	वर्धा ...	19	72	1	3	95	Wardha
30	नागपूर ...	330	2,719	20	20	3,089	Nagpur
31	भंडारा ...	34	431	1	3	469	Bhandara
32	गोंदिया ...	1	8	9	Gondia
33	चंद्रपूर ...	4	29	33	Chandrapur
34	गडचिरोली ...	6	5	11	Gadchiroli
	नागपूर विभाग	394	3,264	22	26	3,706	Nagpur Division
	विदर्भ विभाग	416	3,518	23	27	3,984	Vidharbha Div.
	महाराष्ट्र राज्य	3,731	52,127	174	270	56,302	Maharashtra State

आधार - कंपनी व्यवहार खाते, उद्योग मंत्रालय,
भारत सरकार, नवी दिल्ली

Source.—Department of Company Affairs,
Ministry of industry, Government
of India, New Delhi

10. बँका/BANKS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 10.1

बँक कार्यालये असलेल्या ठिकाणांची व बँक कार्यालयांची जिल्हावार संख्या

DISTRICTWISE NUMBER OF PLACES HAVING BANKING OFFICES AND NUMBER OF BANKING OFFICES

(३१ मार्च, २००९ रोजी/As on 31st March, 2009)

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	बँक कार्यालये असलेल्या ठिकाणांची संख्या No. of places having banking offices	एकूण बँक कार्यालयांची संख्या Total No. of banking offices	District
(1)	(2)	(3)	(4)	(2)
1	मुंबई	...	974	Mumbai
2	मुंबई उपनगर	...	1,028	Mumbai Suburban
3	ठाणे	102	704	Thane
4	रायगड	97	197	Raigad
5	रत्नागिरी	94	154	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग	59	92	Sindhudurg
	कोकण विभाग	353	3,149	Konkan Division
7	नाशिक	113	308	Nashik
8	धुळे	46	83	Dhule
9	नंदुरबार	34	51	Nandurbar
10	जळगाव	102	196	Jalgaon
11	अहमदनगर	136	238	Ahmednagar
	नाशिक विभाग	431	876	Nashik Division
12	पुणे	149	807	Pune
13	सातारा	100	178	Satara
14	सांगली	98	195	Sangli
15	सोलापूर	111	236	Solapur
16	कोल्हापूर	111	263	Kolhapur
	पुणे विभाग	569	1,679	Pune Division
	उर्वरित महाराष्ट्र	1,353	5,704	Rest of Maharashtra

तत्का क्रमांक/TABLE No. 10.1-- *Contd.*

(1)	(2)	(3)	(4)	(2)
17	औरंगाबाद ...	67	203	Aurangabad
18	जालना ...	42	84	Jalna
19	परभणी ...	44	82	Parbhani
20	हिंगोली ...	25	41	Hingoli
21	बीड ...	66	109	Beed
22	नांदेड ...	77	147	Nanded
23	उस्मानाबाद ...	50	77	Osmanabad
24	लातूर ...	60	111	Latur
	औरंगाबाद विभाग ...	431	854	Aurangabad Division
25	बुलढाणा ...	69	114	Buldhana
26	अकोला ...	55	122	Akola
27	वाशिम ...	33	53	Washim
28	अमरावती ...	86	166	Amravati
29	यवतमाळ ...	75	131	Yavatmal
	अमरावती विभाग ...	318	586	Amravati Division
30	वर्धा ...	53	89	Wardha
31	नागपूर ...	93	394	Nagpur
32	भंडारा ...	43	68	Bhandara
33	गोंदिया ...	40	68	Gondia
34	चंद्रपूर ...	93	164	Chandrapur
35	गडचिरोली ...	31	46	Gadchiroli
	नागपूर विभाग ...	353	829	Nagpur Division
	विदर्भ विभाग ...	671	1,415	Vidharbha Division
	महाराष्ट्र राज्य ...	2,455	7,973	Maharashtra State

11. सहकार/CO-OPERATIONS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 11.1

महाराष्ट्र राज्यातील सहकारी संस्थांबाबतची माहिती
 DETAILS OF CO-OP. SOCIETIES IN MAHARASHTRA STATE
 2008-09

अनु- क्र. Sr. No.	सहकारी संस्थेचा प्रकार	सहकारी संस्थांची संख्या No. of co- Societies	सभासदांची संख्या (हजारात) No. of Members (Th..)	खेळत भांडवल (₹कोटी) Working Capital (₹crore)	स्थूल कर्ज (₹कोटी) Gross loan (₹crore)	येणे कज (₹कोटी) Out- standing loan (₹crore)	उलाढाल- तयार मालाच्या विक्रीचे मूल्य (₹कोटी) Turnover- Value of produced goods sold (₹crore)	Type of Society
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)
1	शिखर व मध्यवर्ती कृषि वि बगर-कृषि पतसंस्था	35	229	79,211	24,700	32,738	...	Appex & central- Agricultural & non- Agricultural credit societies
2	प्राथमिक कृषि पतसंस्था	21,285	14,806	14,526	5,286	10,298	414	Agricultural credit societies
3	बिगर-कृषि पतसंस्था	24,167	22,276	1,14,329	52,184	48,726	49	Non-agricultural credit societies
4	पणन संस्था	1,712	1,320	3,429	10	144	1,373	Marketing societies
5	शेतमाल प्रक्रिया उपक्रम	46,744	6,767	16,071	179	249	7,999	Agro-processing enterprises
6	सामाजिक सेवा व इतर सहकारी संस्था	1,18,401	6,331	9,005	187	809	2,957	Social services & other co-op. societies
एकूण		2,12,344	51,729	2,36,571	82,556	92,934	12,792	Total

आधार - सहकार आयुक्त आणि निबंधक, सहकारी संस्था, महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source.—Commissioner for Co-operation and Registrar of co-operative Societies,
 Government of Maharashtra, Pune

12. परिवहन व दळणवळण/TRANSPORT AND COMMUNICATIONS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 12.1

रस्त्यांचे प्रकार व पृष्ठभागानुसार रस्ते लांबी

ROAD LENGTH ACCORDING TO TYPE OF ROAD AND SURFACE *

(किमी/KM)

अ.क्र. Sr. No.	रस्त्याचा प्रकार	३१ मार्च रोजी/ As on 31st March	पृष्ठांकित/Surfaced		एकूण Total	अपृष्ठांकित Unsur- faced	एकूण Total	Type of road
			सिमेंट कोंक्रीट/ डांबरी Cement Concrete/ Black topped	खडीचे Water Bound Meca- dam				
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)
1	राष्ट्रीय महामार्ग	2008	4,354	13	4,367	0	4,367	National highways
		2009	4,354	13	4,367	0	4,367	
2	राज्य महामार्ग	2008	33,323	365	33,688	112	33,800	State highways
		2009	33,489	277	33,766	167	33,933	
3	प्रमुख जिल्हा मार्ग	2008	38,647	9,151	47,798	1,595	49,393	Major district roads
		2009	39,885	8,173	48,058	1,563	49,621	
4	इतर जिल्हा मार्ग	2008	25,225	16,468	41,693	4,193	45,886	Other district roads
		2009	26,564	15,520	42,084	4,059	46,143	
5	ग्राम मार्ग	2008	27,454	58,095	85,549	16,600	1,02,149	Village roads
		2009	32,974	53,752	86,726	16,878	1,03,604	
एकूण		2008	1,29,003	84,092	2,13,095	22,500	2,35,595	Total
		2009	1,37,266	77,735	2,15,001	22,667	2,37,668	

* सार्वजनिक बांधकाम विभाग, महाराष्ट्र शासन व जिल्हा परिषदेच्या ताब्यातील रस्ते
Roads belonging to PWD, Govt. of Maharashtra & Z.P.

आधार - सार्वजनिक बांधकाम विभाग, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source—Public Works Department, Government of Maharashtra, Mumbai

12. परिवहन व दळणवळण/TRANSPORT AND COMMUNICATIONS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 12.2

महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळाची वाहतूकविषयक आकडेवारी
OPERATIONAL STATISTICS OF MAHARASHTRA STATE ROAD

TRANSPORT CORPORATION

2008-09

अनु- क्रमांक Sr. No.	विभाग	मार्गाची	मार्गाची	मार्गावर	अस्तित्वात	प्रवाशांची	Division
		संख्या	एकूण	वाहतूक	असलेल्या	दैनिक	
		३१ मार्च, २००९ रोजी	लांबी (कि.मी.) ३१ मार्च, २००९ रोजी	करणा-या वाहनांची दैनिक सरासरी संख्या	वाहनांची सरासरी संख्या	सरासरी संख्या (लाखात)	
		No. of routes as on 31st Mar 2009	Total routes distance (in k.m.) as on 31st Mar 2009	Average No. of vehicles on road per day	Average No. of vehicles held during	Average No. of passengers travelled daily (In lakhs)	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
1	अमरावती	1,731	1,23,570	1,559	1,636	6.48	Amravati
2	औरंगाबाद	2,314	2,41,386	2,464	2,641	10.08	Aurangabad
3	मुंबई	3,374	2,24,993	2,601	2,801	12.78	Mumbai
4	नागपूर	1,206	1,26,178	1,556	1,633	6.26	Nagpur
5	नाशिक	3,368	2,21,355	2,752	2,899	12.26	Nashik
6	पुणे	4,528	3,17,267	3,865	4,085	17.86	Pune
	एकूण	16,521	12,54,749	14,797	15,695	65.72	Total

आधार — महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळ, मुंबई

Source— Maharashtra State Road Transport Corporation, Mumbai

12. परिवहन व दळणवळण/TRANSPORT AND COMMUNICATIONS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 12.3

वापरात असलेली मोटार वाहने

MOTOR VEHICLES IN OPERATION

(३१ मार्च, २००९ रोजी / As on 31st March 2009)

अनुक्रमांक Serial No.	वाहनांचा प्रकार (2)	वाहनांची संख्या Number of Motor Vehicles (3)	Class of vehicles (2)
1	दुचाकी स्वयंचलित वाहने ..	1,02,12,360	Two wheelers Auto Vehicles
2	मोटारी, जीप, वाघीणी ..	19,79,191	Motor cars, Jeeps, Station Wagons
3	टॅक्सी कॅब्ज ..	1,57,916	Taxi cabs
4	स्वयंचलित रिक्शा ..	5,98,013	Auto rickshaws
5	स्टेज कॅरेजेस ..	30,570	Stage carriages
6	कंत्राटी वाहने ..	26,783	Contract carriages
7	ट्रक्स व मालमोटारी ..	8,45,617	Trucks and Lorries including Delivery van
8	रुग्णवाहिका ..	8,260	Ambulances
9	शाळेच्या बसेस ..	4,698	School buses
10	खाजगी सेवा वाहने ..	8,762	Private service vehicles
11	जोड वाहने (ट्रेलर) ..	2,52,409	Trailers
12	ट्रॅक्टर्स ..	3,02,249	Tractors
13	इतर ..	24,080	Others
	एकूण	1,44,50,908	Total

आधार — परिवहन आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source —Transport Commissioner, Government of Maharashtra, Mumbai

12. परिवहन व दळणवळण/TRANSPORT AND COMMUNICATIONS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 12.4

परिवहनाची व इतर वाहने

TRANSPORT AND NON-TRANSPORT VEHICLES

(३१ मार्च, २००९/As on 31st March 2009)

अनुक्रमांक Serial No.	विभाग (2)	वापरातील वाहनांची संख्या No. of vehicles in operation			Region (2)
		बिगर-परिवहनाची Non- Transport (3)	परिवहनाची Transport (4)	एकूण Total (5)	
1	मुंबई (मध्य)	... 4,98,405	73,691	5,72,096	Mumbai (Central)
2	मुंबई (पश्चिम)	... 6,54,126	1,05,704	7,59,830	Mumbai (West)
3	मुंबई (पूर्व)	... 2,77,986	64,454	3,42,440	Mumbai (East)
4	ठाणे	... 18,20,940	5,16,665	23,37,605	Thane
5	नाशिक	... 13,50,988	1,19,338	14,70,326	Nashik
6	धुळे	... 5,92,250	70,271	6,62,521	Dhule
7	पुणे	... 27,02,801	2,65,604	29,68,405	Pune
8	कोल्हापूर	... 12,26,686	1,02,403	13,29,089	Kolhapur
9	औरंगाबाद	... 7,02,516	87,719	7,90,235	Aurangabad
10	लातूर	... 2,39,269	40,519	2,79,788	Latur
11	नांदेड	... 2,71,903	45,795	3,17,698	Nanded
12	अमरावती	... 8,18,130	90,967	9,09,097	Amravati
13	नागपूर (शहर)	... 10,75,142	60,699	11,35,841	Nagpur (City)
14	नागपूर (ग्रामीण)	... 5,39,147	36,790	5,75,937	Nagpur (Rural)
		एकूण ...1,27,70,289	16,80,619	1,44,50,908	Total

आधार— परिवहन आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source—Transport Commissioner, Government of Maharashtra, Mumbai

12. परिवहन व दळणवळण/TRANSPORT AND COMMUNICATIONS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 12.5

वाहनचालकांचे व्यावसायिक व बिगर व्यावसायिक परवाने

PROFESSIONAL AND NON-PROFESSIONAL DRIVING LICENCES

(३१ मार्च, २००९/As on 31st March 2009)

अनुक्रमांक Serial No. (1)	विभाग (2)	चालकांचे परवाने/Driving Licences			Region (2)
		व्यावसायिक Professional (3)	बिगर-व्यावसायिक Non- Professional (4)	एकूण Total (5)	
1	मुंबई (मध्य)	... 12,77,573	10,92,098	23,69,671	Mumbai (Central)
2	मुंबई (पश्चिम)	... 9,40,443	12,96,385	22,36,828	Mumbai (West)
3	मुंबई (पूर्व)	... 5,73,295	4,97,531	10,70,826	Mumbai (East)
	बृहन्मुंबई (उप-वेरीज १ ते ३)	... 27,91,311	28,86,014	56,77,325	Mumbai (Sub-total 1 to 3)
4	ठाणे	... 8,56,052	1,37,41,82	22,30,234	Thane
5	नाशिक	... 2,51,310	9,23,858	11,75,168	Nashik
6	धुळे	... 1,16,793	3,70,932	4,87,725	Dhule
7	पुणे	... 10,39,568	21,98,212	32,37,780	Pune
8	कोल्हापूर	... 3,22,354	9,25,362	12,47,716	Kolhapur
9	ओरंगाबाद	... 4,40,477	4,61,741	9,02,218	Aurangabad
10	लातूर	... 7,297	32,033	39,330	Latur
11	नांदेड	... 76,159	1,6,395	92,554	Nanded
12	अमरावती	... 3,23,252	5,89,052	9,12,304	Amravati
13	नागपूर (शहर)	... 2,38,561	8,33,305	10,71,866	Nagpur (City)
14	नागपूर (ग्रामीण)	... 1,57,324	4,22,274	5,79,598	Nagpur (Rural)
	एकूण	... 66,20,458	1,10,33,360	1,76,53,818	Total

आधार - परिवहन आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source.—Transport Commissioner, Government of Maharashtra, Mumbai

12. परिवहन व दळणवळण/TRANSPORT AND COMMUNICATIONS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 12.6

लोहमार्गाची लांबी/RAILWAY ROUTE LENGTH

(कि.मी./k.m.)

वर्ष Year (1)	ब्रॉड गेज Broad gauge (2)	मीटर गेज Metre gauge (3)	नेरो गेज Narrow gauge (4)	एकूण Total (5)
1998-99	4,141	500	806	5,447
1999-2000	4,141	501	754	5,396
2000-01	4,205	500	754	5,459
2001-02	4,254	451	754	5,459
2002-03	4,271	445	734	5,450
2003-04	4,299	445	753	5,497
2004-05	4,345	429	753	5,527
2005-06	4,366	429	733	5,528
2006-07	4,474	312	733	5,519
2007-08	4,707	232	596	5,535
2008-09	4,899	106	596	5,601

आधार - रेल्वे मंत्रालय (रेल्वे बोर्ड), नवी दिल्ली

Source— Ministry of Railway (Railway Board), New Delhi

12. परिवहन व दळणवळण/TRANSPORT AND COMMUNICATIONS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 12.7

डाक कार्यालये व तार कार्यालये यांची संख्या

NUMBER OF POST OFFICES AND TELEGRAPH OFFICES

वर्ष Year (1)		डाक कार्यालये Post Offices (2)	तार कार्यालये Telegraph Offices (3)
1990-91	...	11,910	2,531
1991-92	...	12,041	2,593
1995-96	...	12,282	2,218
1997-98	...	12,609	2,923
2000-01	...	12,223	1,757
2001-02	...	11,789	1,710
2004-05	...	12,703	1,991
2005-06	...	12,625	2,229
2006-07	...	12,599	2,048
2007-08	...	12,595	2,048
2008-09	...	12,595	1,920

आधार - पोस्टमास्तर जनरल, भारत सरकार, मुंबई

Source — Postmaster General, Government of India, Mumbai

13. जहाज वाहतूक/SHIPPING

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 13.1

मुंबई बंदरात प्रवेश केलेल्या जहाजांची संख्या व वजन

NUMBER AND TONNAGE OF VESSELS ENTERED IN MUMBAI PORT
2008-09

अनु- क्रमांक Serial No.	जहाजांचा प्रकार	संख्या No. of Ships	जहाजांचे वजन (हजार टनात) जहाजांची Vessels Tonnage(000' Tonne)		Class of vessels
			एकूण Gross	निव्वळ Net	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(2)
1	वाफेवर चालणारी (तेल वाहकांव्यतिरिक्त)				Steamship (other than oil tankers)
	(अ) परदेशांशी वाहतूक करणारी-				(A) Foreign
	(१) ३,५०० G.R.T. च्यावर	1,124	20,894	10,126	(1) Above 3,500 G.R.T.
	(२) ३,५०० G.R.T. आणि कमी	1,108	1,179	743	(2) 3,500 G.R.T. and less
	(ब) किना-यावर वाहतूक करणारी -				(B) Coastal —
	(१) ३,५०० G.R.T. च्यावर	32	474	237	(1) Above 3,500 G.R.T.
	(२) ३,५०० G.R.T. आणि कमी	829	849	346	(2) 3,500 G.R.T. and less
	(३) रिग पुरवठा करणारे	1,363	1,525	496	(3) Rig supplier
	(४) जहाजे	67	851	306	(4) Ferry ships
2	तेलवाहक जहाजे	1,097	24,025	12,513	Oil Tankers
3	कोळसा नेणारी	Colliers
	एकूण ...	5,620	49,797	24,767	... Total

टीप - ३,५०० G.R.T. = ३,५५६ मेट्रिक टन

Note- 3,500 G.R.T.= 3,556 gross registered metric tone

आधार - मुंबई पोर्ट ट्रस्ट

Source.— Mumbai Port Trust

13. जहाज वाहतूक/SHIPPING

तक्का क्रमांक/TABLE No.13.2

मुंबई बंदरामध्ये गोद्या आणि बंदरे येथून हलविलेला माल

CARGO HANDLED AT THE DOCKS AND PORTS IN MUMBAI PORT

(दशलक्ष टनात/In million tonne)

अनुक्रमांक Serial No.	बाब	माहिती Particulars		Item
		2007-08 (3)	2008-09 (4)	
(1)	(2)	(3)	(4)	(2)
1	आयात माल ..	32.38	35.32	Imports
2	निर्यात माल ..	24.66	19.22	Exports
	एकूण	57.04	54.54	Total

आधार — मुंबई पोर्ट ट्रस्ट

Source — Mumbai Port Trust

13. जहाज वाहतूक/SHIPPING

तक्ता क्रमांक/TABLE No.13.3

निवडक गौण बंदरांतून हलविलेला (आयात व निर्यात)माल

CARGO (IMPORTS AND EXPORTS) HANDLED AT THE SELECTED MINOR PORTS
2008-09

(मे.टनात/in metric tonne)

अनुक्रमांक Sr.No.	बंदराचे नाव (1)	...	आयात Imports (3)	निर्यात Exports (4)	एकूण Total (5)	नाम Name of the Port (2)
1	डहाणू	...	3,40,518	...	3,40,518	Dahanu
2	ठाणे	160	160	Thane
3	ट्रॉम्बे	...	1,385	542	1,927	Trombay
4	बेलापूर (उळवा)	...	15,59,494	3,158	15,62,652	Belapur (Ulwa)
5	मोरा	Mora
6	धरमतर	...	50,01,681	86,665	50,88,346	Dharamtar
7	रेवदंडा	...	9,98,933	30,390	10,29,323	Revadanda
8	राजपुरी	Rajpuri
9	दिघी	...	2,27,765	...	2,27,765	Dighi
10	हर्णे	Harnai
11	केळशी	3,05,212	3,05,212	Kelashi
12	दाभोळ	...	31,779	1,89,589	2,21,368	Dabhol
13	जयगड	3,70,977	3,70,977	Jaigad
14	रत्नागिरी	...	7,25,095	...	7,25,095	Ratnagiri
15	जैतापूर	Jaitapur
16	विजयदुर्ग	13,300	13,300	Vijaydurg
17	देवगड	Devgad
18	रेडी	5,29,288	5,29,288	Redi
एकूण			15,29,281	88,86,650	1,04,15,931	Total

आधार— मुख्य बंदर अधिकारी, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source—Chief Ports Officer, Government of Maharashtra, Mumbai

13. जहाज वाहतूक/SHIPPING

तक्ता क्रमांक/TABLE No.13.4

गौण बंदरांतून होणारी प्रवासी वाहतूक

PASSANGERS TRAFFIC AT THE MINOR PORTS
2008-09

अनु क्रमांक Serial No. (1)	बंदराचे नाव (2)	बिगर यांत्रिक जहाजाने By-non mechanised vessels (3)	यांत्रिक जहाजाने By mech- anised vessels (4)	एकूण Total (5)	Name of the Port (6)	
1	डहाणू	...	35,051	35,051	Dahanu	
2	सातपाटी	6,14,360	Satpati	
3	वसई	87,270	Vasai	
4	मनोरी-मार्वे	...	37,72,993	37,72,993	Manori-Marve	
5	कल्याण	...	20,400	20,400	Kalyan	
6	वरसोवा	...	50,65,000	50,65,000	Varsova	
7	मोरा	...	6,68,929	6,68,929	Mora	
8	करंजा	...	2,76,970	2,98,661	Karanja	
9	रेवस	...	5,77,316	5,77,316	Rewas	
10	माडंवा	...	8,38,715	8,38,715	Mandwa	
11	एलिफंटा	...	10,24,542	10,24,542	Ellphanta	
12	अलिबाग	30,143	Alibag	
13	राजपुरी	...	4,61,870	7,58,350	Rajpuri	
14	दिघी	...	2,04,350	2,08,752	Dighi	
15	केळशी	...	13,400	13,400	Kelashi	
16	बाणकोट	...	69,158	1,52,060	Bankot	
17	दाभोळ	...	55,650	3,92,227	Dabhol	
18	जयगड	54,838	Jaigad	
19	रत्नागिरी	8,915	Ratnagiri	
20	वरोडा	12,630	Varoda	
21	पूर्णगड	...	827	...	827	Purnagad
22	जैतापूर	...	96,775	...	96,775	Jitapur
23	विजयदुर्ग	...	38,270	...	38,270	Vijaydurg
24	देवगड	...	17,430	...	17,430	Devgad
25	मालवण	...	4,49,145	...	4,49,145	Malvan
26	किरणपाणी	2,68,231	2,68,231	Kiranpani
27	इतर	...	68,217	18,284	86,501	Other
	एकूण...	18,49,818	1,38,66,721	1,57,16,539	Total	

आधार - मुख्य बंदर अधिकारी, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source—Chief Ports Officer, Government of Maharashtra, Mumbai

14. देशांतर्गत व्यापार/INLAND TRADE

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 14.1

महाराष्ट्राचा देशातील इतर राज्यांशी झालेला व्यापार

INLAND TRADE OF MAHARASHTRA

2008-09

(किंमतल/in Qty.)

अनुक्रमांक Serial No.	मालाचे नाव	महाराष्ट्रात आयात झालेला माल Imports into the State	महाराष्ट्रातून निर्यात झालेला माल Exports from the State	Commodity
(1)	(2)	(3)	(4)	(2)
1	कोळसा आणि कोक	30,11,65,165	3,69,49,270	Coal and coke
2	कच्चे मॅंगेनिज	6,09,912	2,41,620	Manganese ore
3	कच्चे लोखंड	1,48,33,603	1,16,090	Iron ore
4	इतर कच्चे धातू	10,63,106	20,57,120	Other ore
5	चुना आणि चुनखडी	20,50,744	...	Lime and limestone
6	लोखंड व पोलाद	2,25,50,891	4,56,440	Iron and steel
7	मीठ	10,80,054	...	Salt
8	तांदूळ	1,55,06,058	13,85,230	Rice
9	गहू व गव्हाचे पीठ	2,54,31,375	5,85,360	Wheat and wheat flour
10	ज्वारी व बाजरी	99,052	25,820	Jowar and Bajri
11	कडधान्ये व इतर धान्ये	...	4,34,880	Pulses and other grains
12	बाजरी व ज्वारी सोडून इतर एकदल धान्ये	Milletts other than bajra, jowar
13	हरभरा व तज्जन्य उत्पादन	50,426	5,42,190	Gram and gram products
14	मका व एकदल धान्ये	7,85,546	37,060	Maize and Milletts
15	गळिताचे धान्ये(कापसाची सोडून)	64	...	Oil seeds(other than cotton)
16	शेंगदाणा तेल	1,00,665	...	Groundnut oils
17	साखर	47,77,900	20,29,220	Sugar
18	गूळ	2,322	...	Gur

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 14.1—contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(2)
19	कापड (कापसाचे) आणि धागा	Cotton piecegoods and yarn etc.
20	सिमेंट	7,07,15,121	3,39,72,720	Cement
21	केरोसिन	33,80,665	26,100	Kerosene
22	पेंड	40,33,875	5,54,180	Oil cakes
23	चहा	3,529	...	Tea
24	इमारतीचे लाकूड (सागवान धरुन)	27,985	...	Timber (including teak wood)
25	पशु-पशुधन (संख्या)	14,380	...	Animal -Live stock (In No.)
26	मासे	Fish
27	खनिज तेल (केरोसिन सोडून)	1,16,61,181	17,83,690	Mineral oil(Excl.Kerosene)
28	विटा व कौले	117,560	...	Bricks and tiles
29	काच	300	57,47,200	Glass
30	हिरडा	Myrobalance
31	ताग व लाख	Jute and hemp
32	यंत्रसामग्री	2,34,550	...	Machinery equipment
33	धातू व धातूच्या वस्तू	11,310	...	Metal & Metal products
34	खते व सेद्रिय खते	58,02,976	1,82,082	Fertilizer & Organic Manure
35	विडीचे पान	Bidi leaves
36	बांबू	10,692	2,35,740	Bamboo
37	कापूस	83,953	...	Raw cotton
38	तंबाखू	8,780	...	Tobacco-Manufactured
39	फळे व भाजीपाला	54,484	4,19,420	Fruits and vegetable
40	लोकर व रेशमाच्या कापडाचे तागे	130	...	Woolen and silk piecegoods

आधार — वाणिज्य माहिती आणि सांख्यिकी महासंचालनालय, भारत सरकार, कोलकत्ता
Source — Directorate General of Commercial Intelligence and Statistics,
 Government of India, Kolkata

15. शिक्षण/EDUCATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 15.1

शिक्षणाच्या प्रकारानुसार संस्थांचे व विद्यार्थ्यांचे वर्गीकरण

INSTITUTION AND ENROLMENT BY TYPE OF EDUCATION

2005-06

अनुक्रमांक Serial No. (1)	शिक्षणाचा प्रकार (2)	संस्था (संख्या) Institutions (No.) (3)	विद्यार्थी (संख्या) Enrolment (No.) (4)	Type of Education (2)	
I	पूर्व-प्राथमिक	...	NA	NA	Pre-primary
II	प्राथमिक	...	68,109	1,11,84,975	Primary
III	माध्यमिक	...	18,254	88,23,452	Secondary
III (A)	कनिष्ठ महाविद्यालये	...	755	5,15,130	Junior Colleges
IV	शिक्षकांचे प्रशिक्षण -				<i>Teacher's training</i> —
	(1) अध्यापक विद्यालय प्रशिक्षण	...	392	34,110	Junior College of education
	(2) आंग्ल भारतीय	...	2	126	Anglo Indian
	(3) चित्रकला शिक्षण प्रमाणपत्र	...	32	3,517	Drawing teacher's Certificate
	(4) हस्तकला शिक्षण प्रमाणपत्र	...	NA	NA	Handi-crafts teacher's Certificate
	एकूण (IV) ...		426	37,753	Total (IV)
V	उच्च शिक्षण - #				<i>Higher Education</i> — #
	(1) विद्यापीठ शिक्षण विभाग	...	134	24,935	University teaching departments
	(2) संशोधन संस्था	...	25	447	Research institutions
	(3) राष्ट्रीय महत्त्वाच्या संस्था	...	1	3,512	Institutes of national importance
	(4) अभिमत विद्यापीठ संस्था	...	8	5,980	Institutes deemed as Universities
	(5) कला, वाणिज्य व शास्त्र	...	1,089	8,08,527	Art, Commerce and Science
	(6) कला व शास्त्र	...	*	*	Arts and Science

तत्का क्रमांक/TABLE No. 15.1 —contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(2)
(7) कला व वाणिज्य	...	*	*	Arts and Commerce
(8) कला	...	*	*	Arts
(9) शास्त्र	...	*	*	Science
(10) वाणिज्य	...	*	*	Commerce
(11) शास्त्र व वाणिज्य	...	*	*	Science and Commerce
(12) ललित कला	...	12	2,133	Fine arts
(13) वास्तुशास्त्र	...	N.A.	N.A.	Architecture
(14) तंत्र निकेतन	...	N.A.	N.A.	Polytechnic
(15) व्यावसायिक व्यवस्थापन	...	80	13,231	Business management
(16) अभियांत्रिकी	...	N.A.	N.A.	Engineering
(17) विधी (कायदा)	...	61	38,180	Law
(18) तंत्रशास्त्र	...	N.A.	N.A.	Technology
(19) पशुवैद्यकशास्त्र	...	7	1,555	Veterinary Science
(20) वृत्तपत्र व्यवसाय	...	N.A.	N.A.	Journalism
(21) ग्रंथपालनशास्त्र	...	8	452	Library Science
(22) विषमचिकित्सा	...	33	17,260	Allopathy
(23) आयुर्वेद	...	38	8,386	Ayurvedic
(24) दंतवैद्यक	...	13	2,960	Dental
(25) परिचर्या	...	5	631	Nursing
(26) औषधी शास्त्र	...	N.A.	N.A.	Medicine (Pharmacy)
(27) प्राच्य विद्याभ्यास	...	9	140	Oriental
(28) नृत्य व संगीत	...	4	707	Dancing and Music
(29) युनानी	...	3	746	Unani
(30) उपाहारगृह व्यवस्था	...	N.A.	N.A.	Catering
(31) श्रमविज्ञान	...	2	105	Labour Science
(32) व्यावसायिक मार्गदर्शन	...	N.A.	N.A.	Vocational Guidance
(33) योग	...	11	85	Yoga
(34) समाजशास्त्र	...	46	5,808	Social Science
(35) शेतकीव्यवसाय	...	25	8,122	Agriculture
(36) गृहशास्त्र पदवी	...	8	4,123	Home science (Degree)
(37) शिक्षणशास्त्र पदवी	...	44	13,816	Bachelor of education
(38) शारीरिक शिक्षण (पदवी)	...	97	15,769	Physical education
(39) चित्रपट विद्या व दूरदर्शन	...	1	25	Film Institute & Television
(40) समचिकित्सा	...	38	6,790	Homeopathy
	एकूण (V)	1,902	9,84,425	Total (V)

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 15.1—contd .

(1)	(2)	(3)	(4)	(2)
VI व्यावसायिक व विशेष शिक्षण		<i>Professional and Special Education—</i>		
अ पदवीपूर्व स्तर		a) Pre-Graduate Level		
(1) समाचिकित्सा (होमिओपॅथी)	1	90	Homeopathy	
(2) परिचर्या व प्रसविका	65	4,716	Nursing, Midwife	
(3) वाणिज्य ...	0	0	Commerce	
(4) ललितकला ...	14	1,092	Fine arts	
(5) गृहशास्त्र पदविका ...	2	89	Home Science Degree	
(6) ग्रंथपालशास्त्र ...	0	0	Library Science	
(7) योग ...	1	588	Yoga	
एकूण (अ)...		83	6,575	Total (a)
ब शालेय स्तर		b) School Level		
(1) गृहशास्त्र (शालेय पातळी)	0	0	Home Science (School level)	
(2) शेतकीशाळा ...	103	11,131	Agricultural Schools	
(3) कुक्कुटपालन प्रशिक्षण	6	291	Poultry training	
(4) प्राच्यविद्या अभ्यास...	40	4,120	Oriental	
(5) कीर्तन ...	1	63	Kirtan	
एकूण (ब)...		150	15,605	Total (b)

टिप - अनुक्रमांक V मधील बाब क्रमांक 6 ते 11 ची माहिती बाब क्रमांक 5 मध्ये समाविष्ट आहे

Note- Items No. 6 to 11 of serial No. V are included in item No. 5

आधार — शिक्षण संचालक, महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source— Directorate to Education, Government of Maharashtra, Pune

15. शिक्षण/EDUCATION
तक्ता क्रमांक/TABLE No. 15.2
जिल्हावार प्राथमिक व माध्यमिक शिक्षण
DISTRCTWISE PRIMARY AND SECONDARY EDUCATION
2005-06

(शिक्षक व विद्यार्थी संख्या हजारात/No of Pupils & Teachers in thousand)

अ. क्र. Serial	प्राथमिक शिक्षण Primary Education			माध्यमिक शिक्षण (उच्च माध्यमिक सह) Secondary Education (Including Higher Secondary)			जिल्हा District	
	संस्था Institutions	विद्यार्थी Pupils	शिक्षक Teachers	संस्था Institutions	विद्यार्थी Pupils	शिक्षक Teachers		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	
1	बृहन्मुंबई	2,136	931	22	1,501	988	26	Brihan Mumbai
2	ठाणे	4,670	1,027	24	1,237	577	20	Thane
3	रायगड	2,768	256	8	400	181	8	Raigad
4	रत्नागिरी	2,763	208	9	368	126	4	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	1,487	88	5	205	71	3	Sindhudurg
	कोकण विभाग	13,824	2,511	69	3,711	1,942	61	Konkan Div.
6	नाशिक	3,415	627	16	783	513	13	Nashik
7	धुळे	1,243	185	5	400	191	8	Dhule
8	नंदुरबार	1,317	131	4	290	126	5	Nandurbar
9	जळगाव	2,130	430	12	648	384	11	Jalgaon
10	अहमदनगर	3,253	427	13	864	412	16	Ahmednagar
	नाशिक विभाग	11,358	1,799	50	2,985	1,628	51	Nashik Div.
11	पुणे	4,535	784	23	1,134	727	22	Pune
12	सातारा	2,705	279	10	619	267	12	Satara
13	सांगली	1,831	272	9	542	221	10	Sangli
14	सोलापूर	2,955	469	14	833	338	12	Solapur
15	कोल्हापूर	2,150	377	11	792	313	10	Kolhapur
	पुणे विभाग	14,176	2,181	67	3,920	1,867	66	Pune Division
	उर्वरित महाराष्ट्र	39,358	6,491	187	10,616	5,437	178	Rest of Maharashtra

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 15.2 Contd .

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)
16	औरंगाबाद	1,958	454	10	533	251	6	Aurangabad
17	जालना	1,331	214	6	256	135	4	Jalna
18	परभणी	1,162	220	5	271	100	4	Parbhani
19	हिंगोली	804	162	3	171	45	1	Hingoli
20	बीड	2,044	290	9	536	260	9	Beed
21	नांदेड	2,442	450	12	554	236	7	Nanded
22	उस्मानाबाद	1,079	177	6	368	115	4	Osmanabad
23	लातूर	1,591	309	9	553	214	6	Latur
	औरंगाबाद विभाग	12,411	2,275	60	3,242	1,355	42	Aurangabad Div.
24	बुलढाणा	1,574	286	8	426	228	6	Buldhana
25	अकोला	1,165	194	6	370	167	4	Akola
26	वाशिम	878	167	4	246	84	2	Washim
27	अमरावती	1,962	307	9	598	281	9	Amravati
28	यवतमाळ	2,161	321	9	477	185	6	Yavatmal
	अमरावती विभाग	7,740	1,275	36	2,117	945	28	Amravati Div.
29	वर्धा	1,075	125	4	270	145	5	Wardha
30	नागपूर	2,471	416	12	779	446	17	Nagpur
31	भंडारा	902	124	4	273	149	4	Bhandara
32	गोंदिया	982	146	5	263	124	5	Gondia
33	चंद्रपूर	1,795	220	8	428	117	4	Chandrapur
34	गडचिरोली	1,375	113	4	266	106	3	Gadchiroli
	नागपूर विभाग	8,600	1,144	37	2,279	1,086	38	Nagpur Div.
	विदर्भ विभाग	16,340	2,419	73	4,396	2,031	66	Vidharbha Div.
	महाराष्ट्र राज्य	68,109	11,185	320	18,254	8,823	285	Maharashtra State

टीप - प्राथमिक शिक्षणात पूर्व-प्राथमिक शिक्षणाचा समावेश केलेला नाही.

Note.—Primary Education does not include pre-primary Education

आधार - प्राथमिक शिक्षण संचालक, महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source.—Director of Primary Education, Government of Maharashtra, Pune

15. शिक्षण/EDUCATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 15.3

शासकीय व अशासकीय औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांची संख्या व प्रशिक्षणार्थीच्या मंजूर जागा

NUMBER OF GOVERNMENT AND NON-GOVERNMENT INDUSTRIAL
TRAINING INSTITUTIONS AND SEATS SANCTIONED

2008-09

विभाग	संस्थांची एकूण संख्या			मंजूर करण्यात आलेल्या जागांची संख्या			Division
	Total number of institutions			Number of sanctioned seats			
	शासकीय Govern- ment	अशासकीय Non- Govt.	एकूण Total	शासकीय Govern- ment	अशासकीय Non- Govt.	एकूण Total	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(1)
मुंबई	62	39	101	14,024	3,234	17,258	Mumbai
नाशिक	66	98	164	12,652	11,086	23,738	Nashik
पुणे	61	52	113	16,684	9,666	26,350	Pune
ओरंगाबाद	81	21	102	14,936	1,660	16,596	Aurangabad
अमरावती	62	07	69	12,288	898	13,186	Amravati
नागपूर	75	43	118	12,688	5,356	18,044	Nagpur
महाराष्ट्र राज्य	407	260	667	83,272	31,900	1,15,172	Maharashtra State

आधार— व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source- Directorate of Vocational Education and Training, Maharashtra State, Mumbai

15. शिक्षण/EDUCATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 15.4

शासकीय व अशासकीय औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांच्या अंतिम परीक्षांचे निकाल
**RESULTS OF THE FINAL EXAMINATIONS OF GOVERNMENT AND NON-GOVERNMENT
 INDUSTRIAL TRAINING INSTITUTES**

(जुलै २००९/JULY 2009)

विभाग	शासकीय / अशासकीय Government / Non-Government		एकूण Total		Division
	बसलेले Appeared	उत्तीर्ण Passed	बसलेले Appeared	उत्तीर्ण Passed	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(1)
मुंबई	8,263	5,968	8,263	5,968	Mumbai
नाशिक	13,915	10,266	13,915	10,266	Nashik
पुणे	13,218	9,178	13,218	9,178	Pune
औरंगाबाद	8,591	6,654	8,591	6,654	Aurangabad
अमरावती	7,324	5,700	7,324	5,700	Amravati
नागपूर	11,542	6,508	11,542	6,508	Nagpur
महाराष्ट्र राज्य	62,853	44,274	62,853	44,274	Maharashtra State

आधार - व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source.—Directorate of Vocational Education and Training, Government of Maharashtra, Mumbai

15. शिक्षण/EDUCATION

तक्का क्रमांक/TABLE No. 15.5

शिकाऊ उमेदवारांची वर्गवारी

CLASSIFICATION OF APPRENTICE TRAINEES

वर्गवारी	2008-09	Classification
(1)	(2)	(1)
(१) उपलब्ध जागा ..	47,735	(1) Sanctioned Seats
(२) नेमलेले शिकाऊ उमेदवार (अ ते इ) ..	31,252	(2) No. of Apprentice appointed (a to e)
(अ) अनुसूचित जाती ..	3,267	(a) Scheduled Castes
(ब) अनुसूचित जमाती ..	1,316	(b) Scheduled Tribes
(क) अपंग ..	23	(c) Physically handicapped
(ड) महिला ..	1,053	(d) Women
(इ) इतर ..	23,981	(e) Others

आधार— व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source—Directorate of Vocational Education and Training, Government of Maharashtra, Mumbai

15. शिक्षण/EDUCATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 15.6

माध्यमिक व उच्च माध्यमिक तंत्रशिक्षण शाळा व विद्यार्थी संख्या

SECONDARY AND HIGHER SECONDARY TECHNICAL SCHOOLS AND STUDENTS

2008-09

विभाग	माध्यमिक तंत्रशिक्षण शाळांची संख्या			एकूण स्थापित विद्यार्थी प्रवेश क्षमता			Division
	Number of secondary technical schools			Installed intake capacity of students			
	शासकीय Govern- ment	अशासकीय Non- Govt.	एकूण Total	शासकीय Govern- ment	अशासकीय Non- Govt.	एकूण Total	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(1)
मुंबई	27	76	103	3,030	7,440	10,470	Mumbai
नाशिक	19	104	123	4,160	9,420	13,580	Nashik
पुणे	13	179	192	1,865	17,940	19,805	Pune
औरंगाबाद	40	87	127	3,840	7,920	11,760	Aurangabad
अमरावती	26	72	98	3,060	7,680	10,740	Amravati
नागपूर	32	15	47	2,710	1,200	3,910	Nagpur
महाराष्ट्र राज्य	157	533	690	18,665	51,600	70,265	Maharashtra State

आधार— व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source- Directorate of Vocational Education and Training, Maharashtra State, Mumbai

15. शिक्षण/EDUCATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 15.7

तांत्रिक आणि व्यवसाय अभ्यासक्रम प्रकारानुसार संस्था व त्यांतील प्रवेशक्षमता
**TECHNICAL AND VOCATIONAL INSTITUTES ACCORDING TO TYPE OF
 SYLLABUS AND THEIR IN TAKE CAPACITY
 2008-09**

अनु क्रमांक Sr.no.	अभ्यासक्रम संस्थेचा प्रकार	बाब	शासकीय Govern- ment	अशासकीय Non- Govt.	एकूण Total	Item	Type of Educational Institutions
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(3)	(2)
1.	औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था	संस्था प्रवेश क्षमता	407 83,272	260 31,900	667 1,15,172	Institutes Intake capacity	Industrial Training Institutes
2.	औद्योगिक कामगारां- साठी अंशकालीन सायंवर्ग संस्था	संस्था प्रवेश क्षमता	Nil Nil	Nil Nil	Nil Nil	Institutes Intake capacity	Part time evening classes for industrial workers
3.	मूलभूत प्रशिक्षण तथा अनुषंगिक सूचना केंद्रे	संस्था प्रवेश क्षमता	Nil Nil	Nil Nil	Nil Nil	Institutes Intake capacity	Basic training & related instruction centres
4.	प्रगत व्यवसाय प्रशिक्षण पद्धती	संस्था प्रवेश क्षमता	Nil Nil	Nil Nil	Nil Nil	Institutes Intake capacity	Advanced vocational training system
5.	+२ स्तरावरील व्यवसाय अभ्यासक्रम संस्था (द्विलक्षी)	संस्था प्रवेश क्षमता	46 3,855	963 41,300	1,009 45,155	Institutes Intake capacity	+ 2 Stage vocational institutes
6.	+२ स्तरावरील केंद्र शासन पुरस्कृत व्यवसाय अभ्यासक्रम संस्था	संस्था प्रवेश क्षमता	51 3,040	993 60,920	1,044 63,960	Institutes Intake capacity	Centrally Sponsored + 2 stage vocational Institutes Education
7.	माध्यमिक तंत्रशिक्षण शाळा/विद्यालये	संस्था प्रवेश क्षमता	122 17,580	240 20,220	362 37,800	Institutes Intake capacity	Technical secondary school/ colleges
8.	प्रमाणपत्र अभ्यासक्रम संस्था	संस्था प्रवेश क्षमता	29 725	3,088 77,200	3,117 77,925	Institutes Intake	Institutes for Certificate courses
एकूण		संस्था प्रवेश क्षमता	655 1,08,472	5,544 2,31,540	6,199 3,40,012	Institutes Intake capacity	Total

आधार - व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source-Directorate of Vocational Education and Training, Govt. of Maharashtra, Mumbai

15. शिक्षण/EDUCATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 15.8

प्रमाणपत्र अभ्यासक्रम शिकविणा-या शासकीय व अशासकीय संस्था व त्यांतील विद्यार्थ्यांची प्रवेशक्षमता
 NUMBER OF GOVERNMENT AND NON-GOVERNMENT INSTITUTIONS TEACHING
 CERTIFICATE COURSE AND THEIR INTAKE CAPACITY
 2008-09

विभाग	प्रमाणपत्र अभ्यासक्रम शिकविणा-या संस्था Institutes of teaching certificate course			विद्यार्थी प्रवेश क्षमता Intake capacity of students			Division
	शासकीय Govern- ment	अशासकीय Non- Govt.	एकूण Total	शासकीय Govern- ment	अशासकीय Non- Govt.	एकूण Total	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(1)
मुंबई	4	365	369	100	9,125	9,225	Mumbai
नाशिक	10	339	349	250	8,475	8,725	Nashik
पुणे	4	630	634	100	15,750	15,850	Pune
औरंगाबाद	7	410	417	175	10,250	10,425	Aurangabad
अमरावती	2	575	577	50	14,375	14,425	Amravati
नागपूर	2	769	771	50	19,225	19,275	Nagpur
महाराष्ट्र राज्य	29	3,088	3,117	725	77,200	77,925	Maharashtra State

आधार — व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई
 Source- Directorate of Vocational Education and Training, Maharashtra State, Mumbai

16. जीवनविषयक आकडेवारी/VITAL STATISTICS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 16.1

निरनिराळ्या पद्धतीनुसार कुटुंबनियोजन करणा-यांची जिल्हावार संख्या

DISTRICTWISE NUMBER OF PERSONS USING VARIOUS FAMILY PLANNING METHODS
2008-09

(संख्या/Numbers)

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	नसबंदी शस्त्रक्रिया Sterilisation	लूप पद्धती I.U.D.	नेहमीची संतती प्रतिबंधक साधने वापरणारे Conventional contraceptive users	मुखाद्वारे गोळ्या वापरणारे Oral pills users	District
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(2)
1	मुंबई	42,184	56,644	77,027	30,553	Mumbai
2	मुंबई उपनगर }					Mumbai Suburban
3	ठाणे	21,320	16,125	3,720	1,898	Thane
4	रायगड	8,363	7,782	8,481	7,234	Raigad
5	रत्नागिरी	6,150	7,740	13,567	7,674	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग	3,190	5,748	9,662	5,225	Sindhudurg
	कोकण विभाग	81,207	94,039	1,12,457	52,584	Konkan Division
7	नाशिक	30,034	17,286	16,824	11,792	Nashik
8	धुळे	12,487	6,554	13,417	7,332	Dhule
9	नंदुरबार	9,472	2,485	7,496	4,236	Nandurbar
10	जळगाव	24,768	14,131	21,560	11,586	Jalgaon
11	अहमदनगर	25,889	22,243	11,538	8,424	Ahmednagar
	नाशिक विभाग	1,02,650	62,699	70,835	43,370	Nashik Division
12	पुणे	52,595	30,353	19,698	18,227	Pune
13	सातारा	19,050	10,058	2,187	12,594	Sata
14	सांगली	16,759	17,071	11,436	12,469	Sangli
15	सोलापूर	24,293	17,805	8,809	10,772	Solapur
16	कोल्हापूर	22,148	24,077	13,353	26,801	Kolhapur
	पुणे विभाग	1,34,845	99,364	55,483	80,863	Pune Division
	उर्वरित महाराष्ट्र	3,18,702	2,56,102	2,38,775	1,76,817	Rest of Maharashtra

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 16.1 Contd .

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(2)
17	औरंगाबाद ...	14,990	10,901	17,167	6,533	Aurangabad
18	जालना ...	9,850	6,163	11,347	6,891	Jalna
19	परभणी ...	8,822	8,139	13,655	6,043	Parbhani
20	हिंगोली ...	5,999	3,330	11,444	3,841	Hingoli
21	बीड ...	14,548	11,873	12,777	9,778	Beed
22	नांदेड ...	18,374	7,291	14,177	9,288	Nanded
23	उस्मानाबाद ...	8,860	5,022	7,609	4,133	Osmanabad
24	लातूर ...	16,807	8,435	734	1,664	Latur
	औरंगाबाद विभाग...	98,250	61,154	88,910	48,171	Aurangabad Division
25	बुलढाणा ...	13,260	7,426	13,860	629	Buldhana
26	अकोला ...	9,526	6,326	8,215	5,607	Akola
27	वाशिम ...	6,572	3,677	5,066	3,704	Washim
28	अमरावती ...	13,554	8,921	15,697	8,556	Amravati
29	यवतमाळ ...	16,637	12,112	9,084	8,012	Yavatmal
	अमरावती विभाग ...	59,549	38,462	51,922	26,508	Amravati Division
30	वर्धा ...	6,972	5,952	16,948	481	Wardha
31	नागपूर ...	21,906	16,590	9,249	9,977	Nagpur
32	भंडारा ...	6,847	3,701	6,575	3,772	Bhandara
33	गोंदिया ...	9,031	3,812	7,640	4,819	Gondia
34	चंद्रपूर ...	12,851	7,337	11,931	6,920	Chandrapur
35	गडचिरोली ...	5,904	1,640	94	464	Gadchiroli
	नागपूर विभाग ...	63,511	39,032	52,437	26,433	Nagpur Division
	विदर्भ विभाग ...	1,23,060	77,494	1,04,359	52,941	Vidharbha Division
	महाराष्ट्र राज्य ...	5,40,012	3,94,750	4,32,044	2,77,929	Maharashtra State

आधार - कुटुंब कल्याण वार्षिक पुस्तक, महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source.—Family Welfare Year Book, Government of Maharashtra, Pune

16. जीवनविषयक आकडेवारी/VITAL STATISTICS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 16.2

नमुना नोंदणी पद्धतीने काढलेले जन्म, मृत्यू व अर्भकमृत्यू दर

BIRTH, DEATH AND INFANT MORTALITY RATES BY SAMPLE REGISTRATION SYSTEM

वर्ष Year	ग्रामीण/Rural			नागरी/Urban			एकत्र/Combined		
	जन्म दर Birth rate	मृत्यू दर Death rate	अर्भक मृत्यू दर Infant mortality rate	जन्म दर Birth rate	मृत्यू दर Death rate	अर्भक मृत्यू दर Infant mortality rate	जन्म दर Birth rate	मृत्यू दर Death rate	अर्भक मृत्यू दर Infant mortality rate
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
1971	33.7 (38.9)	13.5 (16.4)	111 (138)	29.0 (30.1)	9.7 (9.7)	88 (82)	32.2 (36.9)	12.3 (14.9)	105 (129)
1981	30.4 (35.6)	10.6 (13.7)	90 (119)	24.5 (27.0)	7.4 (7.8)	49 (62)	28.5 (33.9)	9.6 (12.5)	79 (110)
1991*	28.0 (30.9)	9.3 (10.6)	69 (87)	22.9 (24.3)	6.2 (7.1)	38 (53)	26.2 (29.5)	8.2 (9.8)	60 (80)
2001	21.1 (27.1)	8.5 (9.1)	55 (72)	20.2 (20.3)	5.9 (6.3)	28 (42)	20.7 (25.4)	7.5 (8.4)	45 (66)
2005	19.6 (25.6)	7.4 (8.1)	41 (64)	18.2 (19.1)	5.7 (6.0)	27 (40)	19.0 (23.8)	6.7 (7.6)	36 (58)
2008	18.4 (24.4)	7.4 (8.0)	40 (58)	17.2 (18.5)	5.6 (5.9)	23 (36)	17.9 (22.8)	6.6 (7.4)	33 (53)
2009	18.1 (24.1)	7.6 (7.8)	37 (55)	16.9 (18.3)	5.5 (5.8)	22 (34)	17.6 (22.5)	6.7 (7.3)	31 (50)

- टीप - (१) जन्म दर व मृत्यू दर एक हजार लोकसंख्येमागे आहेत
 (२) अर्भकमृत्यू दर एक हजार जीवित जन्मामागे आहेत
 (३) * कंसातील आकडे भारताकरिता असून जम्मू व काश्मीर सोडून आहेत

- Note- (1) Birth and Death rates are per thousand population
 (2) Infant mortality rates are per thousand live births
 (३) Bracketed figures are for India, excluding Jammu & Kashmir

आधार — नमुना नोंदणी पत्रिका, महानिबंधक भारत सरकार, नवी दिल्ली

Source - Sample Registration Bulletin, Registrar General; India, New Delhi

16. जीवनविषयक आकडेवारी/VITAL STATISTICS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 16.3

उपलब्ध वैद्यकीय सुविधा

MEDICAL FACILITIES AVAILABLE

(सार्वजनिक आणि सार्वजनिक सहाय्यित /Public and Public aided)

अनु क्रमांक Serial No.	वर्ष Year (No.)	रुग्णालये (संख्या) Hospitals (No.)	दवाखाने (संख्या) Dispensaries	प्राथमिक आरोग्य केंद्रे (संख्या) Primary Health Centres (No.)	प्राथमिक आरोग्य पथके (संख्या) Primary Health Units (No.)	क्षयरोग आणि रुग्ण चिकित्सालये (संख्या) T.B. Hospitals & clinics (No.)	संस्थांतील खटांची संख्या No. of beds in Institutions	दर लाख लोकसंख्येमागे खाटा Beds per lakh of population
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
1	1971	299	1,372	388	1	72	43,823	88
2	1981	530	1,776	454	400	90	71,385	114
3	1991	768	1,896	1,672	81 +	1,977	1,09,267	144
4	2001	981	1,629	1,768	169	2,520	92,106	93
5	2007	1,099	2,072	1,816	177	2,520	94,603 \$	88
6	2008	1,181	2,072	1,816	177	2,520	1,00,249	91
7	2009	1,178	2,904	1,816	191	2,520	1,08,806	97

टीप - (१) + प्राथमिक आरोग्य केंद्रे म्हणून श्रेणीवाढ झाल्यामुळे

(२) \$ बृहन्मुंबई महानगरपालिकेची काही प्रसूतीगृहे व राज्यातील काही प्रसूतीपश्चात दक्षता केंद्रे बंद झाल्यामुळे

Note- (1) Due to upgradation as Primary Health Centers

(2) \$ Due to closing of some Maternity hospitals in Mumbai & some aftercare centre in Maharashtra

आधार - आरोग्य सेवा संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source - Directorate of Health Services, Government of Maharashtra, Pune

17. पोलीस आणि गुन्हे/POLICE AND CRIMES

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 17.1

पोलीस स्टेशने आणि पोलिसांची संख्या

POLICE STATIONS AND POLICE FORCES

अनुक्रमांक Serial No. (1)	बाब (2)	2008-09 (3)	Item (2)
	पोलीस स्टेशने		Police Stations
1	पोलीस स्टेशनांची संख्या (सब-पोलिसस्टेशन धरुन)	997	Number of Police Stations (including Sub-Police Station)
2	चौक्यांची/आउट पोस्टची संख्या	1,697	Number of out-Posts/chowkies
	पोलिसांची संख्या		Police Force
1	पोलीस महासंचालक, अपर पोलीस महा-संचालक, विशेष पोलीस महानिरीक्षक, पोलीस उप महानिरीक्षक, पोलीस आयुक्त.	99	Director General of Police, Addi. Director General of Police, Inspector General of Police, Deputy Inspector General of Police, Commissioner of Police
2	पोलीस उप आयुक्त/पोलीस अधीक्षक	263	Deputy Commissioner of Police, Superintendent of Police
3	सहाय्यक पोलीस आयुक्त/ पोलीस उप अधीक्षक इत्यादी.	804	Assistant Commissioner of Police Deputy Superintendent of Police etc
4	पोलीस निरीक्षक	3,315	Police Inspector
5	पोलीस उप निरीक्षक / सहाय्यक पोलीस निरीक्षक	12,105	Police Sub-Inspector / Assistant Police Inspector
6	सहाय्यक पोलीस उपनिरीक्षक (पोलीस हवालदार धरुन)	53,988	Assistant Sub-Inspector (including Head Constable)
7	पोलीस शिपाई/पोलीस नाईक	1,14,501	Police Constable/Police Naik
	एकूण	1,85,075	... Total

आधार —पोलीस महासंचालक, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source.—Director General of Police, Government of Maharashtra, Mumbai

17. पोलीस आणि गुन्हे/POLICE AND CRIMES

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 17.2

भारतीय दंडसंहितेखाली झालेले दखलपात्र गुन्हे (गुन्हांचे प्रयत्न धरून)
COGNIZABLE OFFENCES (INCLUDING ATTEMPTS) UNDER INDIAN PENAL CODE
2009

अनुक्रमांक Serial No. (1)	गुन्हांचा प्रकार (2)	गुन्हांची संख्या Number of offences (3)	Type of offence (2)
1	दंगल	.. 7,142	Rioting
2	नाण्यासंबंधीचे गुन्हे	.. 0	Offences relating to coins
3	चलन व बँक नोटासंबंधीचे गुन्हे	.. 406	Offences relating to currency and bank notes
4	खून	.. 3,640	Murders
5	सदोष मनुष्यवध	.. 103	Culpable homicide
6	मादक पदार्थांचा वापर	.. 1,453	Administering of stupefying drugs
7	माणसांचे अपहरण	.. 1,262	Kidnapping and abduction
8	दरोडा अथवा त्याकरिता एकत्र होणे	.. 747	Dacoity and preparation of assembly for dacoity
9	चोरी/लूट	.. 3,257	Robbery
10	घरफोडी	.. 13,915	House breaking
11	फसवणूक	.. 6,467	Cheating
12	विश्वासघात	.. 1,582	Breach of trust
13	चो-या--		Theft of—
	(अ) तांब्याची तार	.. 576	(a) Copper wire
	(ब) जनावारे	.. 854	(b) Cattle
	(क) सायकली	.. 600	(c) Cycles
	(ड) मोटारी व सुटे भाग	.. 685	(d) Motor vehicles & accessories
	(इ) पिस्तुले	.. 12	(e) Firearms
	(फ) स्फोटक पदार्थ	.. 1	(f) Explosives
	(ग) इतर	.. 27,556	(g) Other
14	इतर गुन्हे	.. 38,696	Other crimes
	एकूण	.. 1,08,954	... Total

आधार - पोलीस महासंचालक, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source.—Director General of Police, Government of Maharashtra, Mumbai

18. कारागृहे/PRISONS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 18.1

कारागृहांची व कैद्यांची संख्या/NUMBER OF PRISONS AND CONVICTS

2008-09

अनुक्रमांक Serial No. (1)	बाब (2)	माहिती Particulars (3)	Item (2)
१	विविध प्रकारच्या कारागृहांची संख्या —		<i>Number of different types of prisons—</i>
	(अ) मध्यवर्ती कारागृह ..	9	(a) Central Prisons
	(ब) जिल्हा कारागृह ..	27	(b) District Prisons
	(क) तालुका दुय्यम कारागृह ..	172	(c) Taluka Sub-jails
	(ड) पोलीस कोठड्या	(d) Police Lock-ups
	(इ) इतर (खुले कारागृह) ..	5	(e) Others(Open Prisons)
2	३१ मार्च, २००९ रोजी शिक्षेच्या मुदतीनुसार दीर्घ कैद्यांचे वर्गीकरण		Number of convicts according to length of sentences as on 31st March 2009
	(अ) एक वर्ष व त्याहून कमी ..	1,046	(a) One year and below
	(ब) एक वर्षाहून अधिक पण दोन वर्षाहून कमी ..	234	(b) Above one year and not exceeding two years
	(क) दोन वर्षाहून अधिक पण पाच वर्षांपेक्षा कमी ..	324	(c) Above two years and not exceeding five years
	(ड) पाच वर्षांपेक्षा अधिक पण दहा वर्षांपेक्षा कमी ..	999	(d) Above five years & not exceeding ten years
	(इ) दहा वर्षांपेक्षा अधिक ..	649	(e) Exceeding ten years
	(फ) जन्मठेप ..	5,312	(f) Life sentence
	(ग) मृत्यू दंड ..	58	(g) Sentenced to death
	एकूण * ..	8,622	... Total *

टिप - * एकूण बंदी संख्येमध्ये तालुका दुय्यम कारागृहांची माहिती समाविष्ट नाही

Note- * Information about total convicts in Taluka Sub-jails is not included

आधार - कारागृह महानिरीक्षक, महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source.— Director General of Prisons, Government of Maharashtra, Pune

19. घरबांधणी/HOUSING

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 19.1

घरांची वापरानुसार केलेली वर्गवारी

CLASSIFICATION OF HOUSES ACCORDING TO USE

जनगणना / Population Census, 2001

(हजारांत/In thousand)

अनुक्रमांक Serial No.	वापराचे प्रकार (2)	ग्रामीण Rural (3)	नागरी Urban (4)	एकूण Total (5)	Type of use (2)
1	घरांची यादी करतेवेळी रिकामी आढळलेली घरे-	1,216	1,393	2,609	Census houses vacant at the time of house-listing
2	वापरातील घरे -				<i>Occupied census house used as</i>
(1)	निवासी घरे	10,536	7,769	18,305	Residence
(2)	निवासासह अन्य उपयोग	312	203	515	Residence-cum-other use
(3)	दुकाने, कार्यालये	435	1021	1456	Shop, office
(4)	शाळा, कॉलेज इ.	145	33	178	School, colleges etc.
(5)	हॉटेल, लॉज, गेस्ट हाऊस इ.	38	50	88	Hotel, lodge, guest house etc.
(6)	रुग्णालय, दवाखाना इ.	30	49	79	Hospital, dispensary etc.
(7)	कारखाने, यंत्रशाळा व तात्पुरत्या जागा इ.	78	219	297	Factories, workshops & worksheds etc.
(8)	पूजास्थान	169	51	220	Place of worship
(9)	निवासाव्यतिरिक्त अन्य उपयोग	1,450	404	1,854	Other non-residential use
	एकूण वापरातील घरे (२)	13,193	9,799	22,993	Total occupied census houses (2)
	एकूण (१) + (२)	14,409	11,192	25,601	Grand Total of (1) + (2)

टिप -- (१) 'गणनाघर' म्हणजे एखादी इमारत किंवा इमारतीचा भाग, ज्याला रस्त्यावरून, शिवालातून किंवा सार्वजनिक जिन्यावरून स्वतंत्र प्रवेशद्वार आहे व जे वापराच्या दृष्टीने एक स्वतंत्र घटक आहे

(२) आकडे संक्षिप्तात लिहिल्यामुळे बेरजा जुळतीलच असे नाही

Note.- (1) A 'census house' is a building or part of a building having a separate main entrance from road, common court yard, staircase etc., used or recognised as separate unit.

(2) Details may not add up to the totals due to rounding.

आधार - भारताची जनगणना, २००१, महाराष्ट्र, मालिका २८, खंड एक

Source.—Census of India, 2001 Maharashtra, Series 28, Volume - I.

19. घरबांधणी/HOUSING

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 19.2

वापरातील खोल्यांच्या संख्येनुसार कुटुंबाचे वर्गीकरण

CLASSIFICATION OF HOUSEHOLDS ACCORDING TO ROOMS OCCUPIED

जनगणना / Population Census, 2001

अनुक्रमांक Sr. No.	बाब	ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	Item
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(2)
1	गणना केलेली एकूण कुटुंबे (हजारात)	10,993	8,070	19,063	Total number of households (In thousand)
2	गणना केलेले एकूण लोक (संस्थांतून राहणारे व गृहहीन इत्यादी) (हजारात)	55,778	41,101	96,879	Total number of persons enumerated (including inmates of institutions and houseless persons) (In thousand)
3	कुटुंबांचे वर्गीकरण (शेकडा)				Classification of households (Percentage)
	(अ) वेगळी खोली नसलेले	4.90	3.86	4.46	(a) No exclusive room
	(ब) एका खोलीत राहणारी कुटुंबे	48.71	46.71	47.86	(b) Households with one room
	(क) दोन खोल्यांत राहणारी कुटुंबे	30.45	26.90	28.95	(c) Households with two rooms
	(ड) तीन खोल्यांत राहणारी कुटुंबे	10.47	13.49	11.75	(d) Households with three rooms
	(इ) चार खोल्यांत राहणारी कुटुंबे	3.54	5.38	4.32	(e) Households with four rooms
	(फ) पाच खोल्यांत राहणारी कुटुंबे	0.92	1.70	1.25	(f) Households with five rooms
	(ग) सहा खोल्यांत राहणारी कुटुंबे	1.01	1.96	1.41	(g) Households with Six rooms
	एकूण	100.0	100.0	100.0	Total

.आधार - भारताची जनगणना २००१, मालिका २८, कुटुंबातील तक्ते, खंड एक

.Source - Census of India, 2001-Series28, Household Tables, Volume - I.

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 19.3 (A) (B)

19. घरबांधणी/

तक्ता क्रमांक/

राहत्या घराच्या छप्परांसाठी वापरलेल्या प्रमुख साधनानुसार कुटुंबांचे वर्गीकरण/
जनगणना/

ग्रामीण नागरी एकूण	एकूण कुटुंबे Total households	गवत, पाने, लाकूड, बांबू चिखल,इ. Grass, leaves, wood, bamboo, mud,etc.	प्लॅस्टिक, पॉलिथिन Polythene	खाप-या Tiles	स्लेट Slate
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
ग्रामीण	1,09,93,623	17,37,783	49,032	46,20,161	34,102
नागरी	80,69,526	1,77,843	94,000	12,94,192	33,028
एकूण	1,90,63,149	19,15,626	1,43,032	59,14,353	67,130

19. घरबांधणी/

तक्ता क्रमांक/

राहत्या घराच्या भितींसाठी वापरलेल्या प्रमुख साधनानुसार कुटुंबांचे वर्गीकरण/
जनगणना/

ग्रामीण नागरी एकूण	एकूण कुटुंबे Total households	गवत, पाने, लाकूड, बांबू,इ. Grass, leaves, wood, bamboo,etc.	प्लॅस्टिक, पॉलिथिन Polythene	माती कच्ची विट Mud, unburnt brick	लाकूड Wood
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
ग्रामीण	1,09,93,623	12,20,130	30,510	46,16,123	1,12,871
नागरी	80,69,526	1,69,478	63,092	10,13,403	1,29,023
एकूण	1,90,63,149	13,89,608	93,602	56,29,526	2,41,894

आधार — भारताची जनगणना, २००१

HOUSING

TABLE No. 19.3 (A)

DISTRIBUTION OF HOUSEHOLDS BY PREDOMINANT MATERIAL OF ROOF OF HOUSE OCCUPIED
Population Census, 2001

जी.आय.धातू, अॅस्बेस्टॉसचे पत्रे G.I.Metal, Asbestos sheets	विटा Brick	दगड Stone	काँक्रीट Concrete	इतर सर्व प्रकारचे सामान All other materials	Rural Urban Total
(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(1)
36,26,154	43,337	22,324	7,08,105	1,52,625	Rural
30,12,662	50,426	10,469	33,22,003	74,903	Urban
66,38,816	93,763	32,793	40,30,108	2,27,528	Total

HOUSING

TABLE No. 19.3 (B)

DISTRIBUTION OF HOUSEHOLDS BY PREDOMINANT MATERIAL OF WALLS OF HOUSE OCCUPIED
Population Census, 2001

जी.आय.धातू, अॅस्बेस्टॉसचे पत्रे G.I.Metal, Asbestos sheets	पक्की विटा Brick	दगड Stone	काँक्रीट Concrete	इतर सर्व प्रकारचे सामान All other materials	Rural Urban Total
(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(1)
68,645	27,86,381	17,23,856	4,03,359	31,748	Rural
3,21,907	50,80,753	1,36,168	11,32,352	23,350	Urban
3,90,552	78,67,134	18,60,024	15,35,711	55,098	Total

Source — Census of India, 2001

19. घरबांधणी/HOUSING

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 19.4

बेघर व संस्थांत रहाणारे लोक

HOUSELESS AND INSTITUTIONAL POPULATION

जनगणना/Population Census, 2001

अनु क्रमांक Serial No. (1)	जिल्हा (2)	व्यक्तींची संख्या/Number of persons			एकूण लोकसंख्येशी टक्केवारी Per- centage of total population (6)	District (2)
		बेघर Houseless (3)	संस्थांतील Institu- tional (4)	एकूण Total (5)		
1	मुंबई शहर	24,000	73,724	97,724	2.93	Mumbai City
2	मुंबई उपनगर	15,074	59,075	74,149	0.86	Mumbai Suburban
3	ठाणे	51,888	91,246	1,43,134	1.76	Thane
4	रायगड	14,607	22,675	37,282	1.69	Raigad
5	रत्नागिरी	6,294	12,879	19,173	1.13	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग	6,172	5,036	11,208	1.29	Sindhudurg
	कोंकण विभाग	1,18,035	2,64,635	3,82,670	1.54	Konkan Division
7	नाशिक	25,421	94,977	1,20,398	2.41	Nashik
8	धुळे	3,620	29,529	33,149	1.94	Dhule
9	नंदुरबार	4,044	45,172	49,216	3.75	Nandurbar
10	जळगाव	16,879	28,767	45,646	1.24	Jalgaon
11	अहमदनगर	10,494	50,565	61,059	1.51	Ahmadnagar
	नाशिक विभाग	60,458	2,49,010	3,09,468	1.97	Nashik Division
12	पुणे	16,316	98,856	1,15,172	1.59	Pune
13	सातारा	8,843	24,861	33,704	1.20	Satara
14	सांगली	6,402	15,638	22,040	0.85	Sangli
15	सोलापूर	18,112	27,836	45,948	1.19	Salapur
16	कोल्हापूर	7,416	21,044	28,460	0.81	Kolhapur
	पुणे विभाग	57,089	1,88,235	2,45,324	1.23	Pune Division
	उर्वरित महाराष्ट्र	2,35,582	7,01,880	9,37,462	1.55	Rest of Maharashtra

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 19.4.—*contd.*

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(2)
17	औरंगाबाद	7,132	24,742	31,874	1.10	Aurangabad
18	जालना	5,525	9,408	14,933	0.93	Jalna
19	परभणी	2,653	9,002	11,655	0.76	Parbhani
20	हिंगोली	1,286	6,405	7,691	0.78	Hingoli
21	बीड	5,811	12,940	18,751	0.87	Beed
22	नांदेड	5,600	25,833	31,433	1.09	Nanded
23	उस्मानाबाद	5,337	12,620	17,957	1.21	Osmanabad
24	लातूर	3,308	18,083	21,391	1.03	Latur
	औरंगाबाद विभाग	36,652	1,19,033	1,55,685	1.00	Aurangabad Div.
25	बुलढाणा	5,340	13,834	19,174	0.86	Buldhana
26	अकोला	5,842	9,577	15,419	0.95	Akola
27	वाशिम	2,593	7,559	10,152	1.00	Washim
28	अमरावती	9,904	27,393	37,297	1.43	Amravati
29	यवतमाळ	9,581	31,861	41,442	1.69	Yavatmal
	अमरावती विभाग	33,260	90,224	1,23,484	1.24	Amravati Div.
30	वर्धा	10,434	12,423	22,857	1.85	Wardha
31	नागपूर	8,995	36,605	45,600	1.12	Nagpur
32	भंडारा	2,472	6,569	9,041	0.80	Bhandara
33	गोंदिया	1,914	11,803	13,717	1.14	Gondiya
34	चंद्रपूर	8,139	22,053	30,192	1.46	Chandrapur
35	गडचिरोली	3,476	24,582	28,058	2.89	Gadchiroli
	नागपूर विभाग	35,430	1,14,035	1,49,465	1.40	Nagpur Division
	विदर्भ विभाग	68,690	2,04,259	2,72,949	1.32	Vidarbha Div.
	महाराष्ट्र राज्य	3,40,924	10,25,172	13,66,096	1.41	Maharashtra State

आधार — भारताची जनगणना २००१

Source — Census of India. 2001

**19. घरबांधणी/
तक्ता क्रमांक/
खोल्यांच्या संख्येनुसार कुटुंबांची संख्या/
जनगणना/
खोल्यांच्या संख्येनुसार कुटुंबे/**

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	एकूण Total	वेगळी खोली		
			नसलेले exclusive room	१ खोली 1 Room	२ खोल्या 2 Rooms
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
1	मुंबई शहर ..	6,48,590	45,739	4,43,362	86,184
2	मुंबई उपनगर ..	17,74,332	124,355	11,05,757	3,63,308
3	ठाणे ..	17,00,019	84,262	8,42,631	5,28,648
4	रायगड ..	4,71,628	22,172	1,87,480	1,61,830
5	रत्नागिरी ..	3,66,605	30,875	1,46,770	1,06,206
6	सिंधुदुर्ग ..	1,90,278	10,317	47,757	56,200
	कोकण विभाग ..	51,51,452	317,720	27,73,757	13,02,376
7	नाशिक ..	8,76,758	47,886	4,21,728	2,56,414
8	धुळे ..	3,29,868	25,447	1,62,340	87,984
9	नंदुरबार ..	2,50,526	30,901	1,55,731	42,451
10	जळगाव ..	7,30,063	43,685	3,82,310	2,01,567
11	अहमदनगर ..	7,42,065	37,518	4,26,590	1,81,728
	नाशिक विभाग ..	29,29,280	185,437	15,48,699	7,70,144
12	पुणे ..	14,39,610	76,316	7,00,488	3,76,000
13	सातारा ..	5,46,458	37,474	2,27,301	1,72,040
14	सांगली ..	4,95,189	20,700	1,95,947	1,54,559
15	सोलापूर ..	7,15,075	19,777	3,81,782	2,02,385
16	कोल्हापूर ..	6,90,523	14,087	1,99,834	2,20,110
	पुणे विभाग ..	38,86,855	168,354	17,05,352	11,25,094
	उर्वरित महाराष्ट्र ..	1,19,67,587	671,511	60,27,808	31,97,614

HOUSING

TABLE No. 19.5

HOUSEHOLDS BY NUMBER OF ROOMS OCCUPIED

Population Census, 2001

Households occupying number of rooms

३ खोल्या 3 Rooms	४ खोल्या 4 Rooms	५ खोल्या 5 Rooms	६ खोल्या 6 Rooms	District
(7)	(8)	(9)	(10)	(2)
46,805	18,012	4,413	4,075	Mumbai City
1,35,745	29,767	6,103	9,297	Mumbai Suburban
1,79,213	42,084	9,880	13,301	Thane
66,682	22,008	5,598	5,858	Raigad
48,219	20,592	6,999	6,944	Ratnagiri
34,205	23,241	9,141	9,417	Sindhudurg
5,10,869	1,55,704	42,134	48,892	Konkan Division
98,789	32,893	8,588	10,460	Nashik
36,346	11,057	2,962	3,732	Dhule
14,626	3,729	1,044	2,044	Nandurbar
68,055	21,993	5,371	7,082	Jalgaon
59,273	22,754	6,439	7,763	Ahmadnagar
2,77,089	92,426	24,404	31,081	Nashik Division
1,75,342	71,499	19,166	20,799	Pune
68,364	26,230	7,159	7,890	Satara
71,438	32,280	9,384	10,881	Sangli
62,980	28,864	8,485	10,802	Solapur
1,58,531	63,847	16,217	17,897	Kolhapur
5,36,655	2,22,720	60,411	68,269	Pune Division
13,24,613	4,70,850	1,26,949	1,48,242	Rest of Maharashtra

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
17	औरंगाबाद ..	5,26,155	16,851	2,83,729	1,41,737
18	जालना ..	3,02,549	9,702	1,80,596	77,790
19	परभणी ..	2,83,603	3,779	1,36,962	92,848
20	हिंगोली ..	1,81,035	5,295	86,290	62,246
21	बीड ..	4,33,108	5,986	2,71,390	1,03,666
22	नांदेड ..	5,23,539	21,018	2,72,863	1,50,357
23	उस्मानाबाद ..	2,93,109	5,946	1,40,177	95,715
24	लातूर ..	3,73,283	5,308	1,56,092	1,30,135
	औरंगाबाद विभाग .	29,16,381	73,885	15,28,099	8,54,494
25	बुलढाणा ..	4,43,878	13,836	2,45,826	1,26,364
26	अकोला ..	3,13,405	6,927	1,51,623	95,681
27	वाशिम ..	2,02,634	7,003	94,980	69,976
28	अमरावती ..	5,13,723	15,789	2,13,400	1,73,780
29	यवतमाळ ..	5,08,706	13,381	2,11,324	1,86,788
	अमरावती विभाग .	19,82,346	56,936	9,17,153	6,52,589
30	वर्धा ..	2,59,342	8,138	78,373	1,05,262
31	नागपूर ..	7,90,524	13,601	2,16,054	2,66,724
32	भंडारा ..	2,39,861	5,216	67,593	88,321
33	गोंदिया ..	2,49,376	5,448	90,242	86,135
34	चंद्रपूर ..	4,51,981	9,528	1,40,189	1,79,035
35	गडचिरोली ..	2,05,751	5,508	58,723	88,063
	नागपूर विभाग .	21,96,835	47,439	6,51,174	8,13,540
	विदर्भ विभाग ..	41,79,181	1,04,375	15,68,327	14,66,129
	महाराष्ट्र राज्य ..	1,90,63,149	8,49,771	91,24,234	55,18,237

आधार— भारताची जनगणना २००१, मालिका २८, कुटुंबातील तक्ते, खंड एक

TABLE No. 19.5—Contd.

(7)	(8)	(9)	(10)	(2)
48,985	20,715	6,314	7,824	Aurangabad
21,741	7,444	2,453	2,823	Jalna
29,583	12,360	4,186	3,885	Parbhani
17,348	6,123	1,833	1,900	Hingoli
31,357	11,961	3,873	4,875	Beed
45,049	20,135	6,072	8,045	Nanded
29,991	13,109	3,802	4,369	Osmanabad
44,474	22,364	7,061	7,849	Latur
2,68,528	1,14,211	35,594	41,570	Aurangabad Division
36,742	12,505	3,840	4,765	Buldhana
34,486	14,822	4,474	5,392	Akola
19,759	6,882	2,008	2,026	Washim
64,790	26,595	9,757	9,612	Amravati
58,726	23,253	7,745	7,489	Yavatmal
2,14,503	84,057	27,824	29,284	Amravati Division
43,807	14,502	4,823	4,437	Wardha
1,65,536	75,170	25,262	28,177	Nagpur
57,388	13,619	3,838	3,886	Bhandara
46,437	13,710	3,593	3,811	Gondiya
81,328	27,727	7,279	6,895	Chandrapur
37,869	10,130	2,742	2,716	Gadchiroli
4,32,365	1,54,858	47,537	49,922	Nagpur Division
6,46,868	2,38,915	75,361	79,206	Vidharbha Division
22,40,009	8,23,976	2,37,904	2,69,018	Maharashtra State

Source—Census of India. 2001—Series28, Household Tables, Volume - I

20. स्थानिक संस्था/LOCAL BODIES

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 20.1

ग्रामपंचायतींची व्याप्ती, स्वनिर्मित उत्पन्न आणि खर्च

COVERAGE, INCOME AND EXPENDITURE OF VILLAGE PANCHAYATS

अनुक्रमांक Sr. No. (1)	बाब (2)	माहिती/Particulars		Item (2)
		2006-07 (3)	2007-08 (4)	
I. व्याप्ती				
(1)	ग्रामपंचायतींची संख्या *	27,919	27,920	Coverage — No. of village panchayats *
(2)	त्यात अंतर्भूत असलेल्या खेड्यांची संख्या	43,711	43,711	No. of villages covered
(3)	त्यांतील लोकसंख्या (हजारांमध्ये)	55,778	55,778	Population covered (in thousand)
II. उत्पन्न (कोटी रुपये)				
(1)	पंचायतींचे स्वतःचे उत्पन्न	501	551	Income (crore Rs.) Own income
(2)	शासकीय अनुदाने	376	377	Government Grants
(3)	देणग्या, वर्गणी इत्यादी	71	131	Donations, contributions etc.
एकूण उत्पन्न (प्रारंभीची शिल्लक वागळून)		990	1,059	Total Income (Excluding opening Balance)
III. खर्च (कोटी रुपये)				
(1)	आरोग्य व सफाई	241	250	Expenditure (crore Rs.) Sanitation and health
(2)	सार्वजनिक कामे	352	423	Public works
(3)	लोककल्याणाची कामे	44	296	Welfare of people
(4)	इतर	301	106	Others
एकूण खर्च (अखेरची शिल्लक वागळून)		938	1,075	Total Expenditure (Excluding closing Balance)

टिप - * नगर पंचायतींच्या समावेशासह. / Including Nagar panchayats.

आधार - अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source - Directorate of Economics and Statistics, Government of Maharashtra, Mumbai

20. स्थानिक संस्था/LOCAL BODIES

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 20.2

नगरपरिषदांबाबत माहिती / CONSTITUTION OF MUNICIPAL COUNCILS (31.3.2009)

अनु क्रमांक Serial No. (1)	जिल्हा (2)	नगरपरिषदांची संख्या Number of municipal councils (3)	नगरपरिषदांच्या सदस्यांची संख्या Number of councillors				नाम निर्देशित Nomi- nated (8)	एकूण Total (9)	District (2)
			सर्वसाधारण General (4)	अ.जा. S.C. (5)	अ.ज. S.T. (6)	इ.मा.व O.B.C. (7)			
1	ठाणे	9	186 (60)	13 (7)	20 (9)	82 (28)	N.A.	301 (104)	Thane
2	रायगड	11	133 (43)	11 (5)	12 (5)	62 (23)	N.A.	218 (76)	Raigad
3	रत्नागिरी	5	71 (25)	3 (0)	0 (0)	29 (11)	N.A.	103 (36)	Ratnagiri
4	सिंधुदुर्ग	4	45 (13)	3 (3)	0 (0)	20 (8)	N.A.	68 (24)	Sindhudurg
	कोंकण विभाग	29	435 (141)	30 (15)	32 (14)	193 (70)	N.A.	690 (240)	Konkan Div.
5	नाशिक	8	79 (25)	23 (10)	14 (5)	44 (17)	N.A.	160 (57)	Nashik
6	धुळे	2	29 (10)	3 (1)	5 (2)	13 (4)	N.A.	50 (17)	Dhule
7	नंदुरबार	4	44 (12)	6 (3)	17 (7)	25 (9)	N.A.	92 (31)	Nandurbar
8	जळगाव	13	193 (62)	22 (12)	12 (4)	85 (30)	N.A.	312 (108)	Jalgaon
9	अहमदनगर	9	107 (35)	25 (10)	6 (2)	52 (19)	N.A.	190 (66)	Ahmednagar
	नाशिक विभाग	36	452 (144)	79 (36)	54 (20)	219 (79)	N.A.	804 (279)	Nashik Div.
10	पुणे	11	124 (40)	26 (13)	4 (0)	60 (22)	N.A.	214 (75)	Pune
11	सातारा	9	118 (38)	21 (10)	0 (0)	55 (20)	N.A.	194 (68)	Satara
12	सांगली	4	54 (20)	10 (3)	0 (0)	23 (8)	N.A.	87 (31)	Sangli
13	सोलापूर	9	109 (34)	28 (12)	3 (1)	55 (20)	N.A.	195 (67)	Solapur
14	कोल्हापूर	9	120 (38)	23 (10)	0 (0)	56 (21)	N.A.	191 (69)	Kolhapur
	पुणे विभाग	42	525 (170)	108 (48)	7 (1)	249 (91)	N.A.	889 (310)	Pune Division
	उर्वरित महाराष्ट्र	107	1412 (455)	217 (99)	93 (35)	661 (240)	N.A.	2383 (829)	Rest of Maharashtra

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 20.2 — contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(2)
15	औरंगाबाद	6	72 (23)	14 (4)	3 (2)	32 (12)	N.A.	118 (41)	Aurangabad
16	जालना	4	66 (21)	9 (3)	1 (1)	30 (11)	N.A.	106 (36)	Jalna
17	परभणी	8	122 (38)	17 (9)	3 (1)	53 (19)	N.A.	195 (67)	Parbhani
18	हिंगोली	3	43 (14)	6 (3)	2 (1)	20 (7)	N.A.	71 (25)	Hingoli
19	बीड	6	95 (29)	20 (9)	1 (1)	44 (16)	N.A.	160 (55)	Beed
20	नांदेड	11	90 (26)	31 (12)	18 (8)	56 (22)	N.A.	195 (68)	Nanded
21	उस्मानाबाद	8	87 (28)	21 (9)	2 (0)	43 (17)	N.A.	153 (54)	Osmanabad
22	लातूर	5	84 (26)	25 (10)	2 (1)	41 (15)	N.A.	152 (52)	Latur
	औरंगाबाद विभाग	51	659 (205)	140 (59)	32 (15)	319 (119)	N.A.	1150 (398)	Aurangabad Div.
23	बुलढाणा	11	151 (51)	23 (10)	3 (0)	68 (23)	N.A.	245 (84)	Buldhana
24	अकोला	5	64 (22)	10 (3)	3 (1)	30 (11)	N.A.	107 (37)	Akola
25	वाशिम	4	53 (17)	11 (5)	0 (0)	24 (8)	N.A.	88 (30)	Washim
26	अमरावती	10	116 (36)	25 (12)	11 (5)	58 (21)	N.A.	210 (74)	Amravati
27	यवतमाळ	9	113 (36)	20 (9)	12 (5)	57 (21)	N.A.	202 (71)	Yavatmal
	अमरावती विभाग	39	497 (162)	89 (39)	29 (11)	237 (84)	N.A.	852 (296)	Amravati Div.
28	वर्धा	6	75 (23)	21 (9)	11 (4)	41 (15)	N.A.	148 (51)	Wardha
29	नागपूर	10	93 (29)	28 (11)	19 (7)	55 (21)	N.A.	195 (68)	Nagpur
30	भंडारा	3	34 (10)	12 (5)	6 (3)	20 (7)	N.A.	72 (25)	Bhandara
31	गोंदिया	2	26 (7)	12 (5)	3 (2)	16 (6)	N.A.	57 (20)	Gondiya
32	चंद्रपूर	7	92 (30)	35 (14)	15 (6)	53 (18)	N.A.	195 (68)	Chandrapur
33	गडचिरोली	2	19 (6)	6 (2)	4 (2)	11 (4)	N.A.	40 (14)	Gadchiroli
	नागपूर विभाग	30	339 (105)	114 (46)	58 (24)	196 (71)	N.A.	707 (246)	Nagpur Div.
	विदर्भ विभाग	69	836 (267)	203 (85)	87 (35)	433 (155)	N.A.	1559 (542)	Vidarbha Div.
	एकूण नगर परिषदा	227	2907 (927)	560 (243)	212 (85)	1413 (514)	N.A.	5092(1769)	Total Municipal Councils

150

टीप - कंसांतील आकडे स्त्रियांकरिता राखीव जागांची संख्या दर्शवितात. Note - Figures in brackets indicate number of seats reserved for women.
 आधार - राज्य निवडणूक आयोग महाराष्ट्र, अहवाल २००४-२००९ महाराष्ट्र शासन, Source—State Election Commission Maharashtra, Report 2004-2009 Go M,

20. स्थानिक संस्था/LOCAL BODIES

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 20.3

महानगरपालिकांबाबतची माहिती / CONSTITUTION OF MUNICIPAL CORPORATIONS (31.3.2009)

अनु क्रमांक Serial No. (1)	महानगर पालिका (2)	महानगरपालिकांची संख्या Number of Municipal Corporation (3)	महानगरपालिकांच्या सदस्यांची संख्या Number of corporators			नाम निर्देशित Nominated (8)	एकूण Total (9)	Municipal Corporation (2)	
			सर्वसाधारण General (4)	अ.जा. S.C. (5)	अ.ज. S.T. (6)				इ.मा.व O.B.C . (7)
(1)	बृहन्मुंबई	1	153 (51)	11 (4)	2 (1)	61 (20)	N.A.	227 (76)	Brihanmumbai
(2)	ठाणे	1	77 (26)	5 (2)	3 (1)	31 (10)	N.A.	116 (39)	Thane
(3)	नवी मुंबई	1	59 (20)	6 (2)	1 (0)	24 (8)	N.A.	90 (30)	New Mumbai
(4)	कल्याण	1	70 (23)	6 (2)	2 (1)	29 (10)	N.A.	107 (36)	Kalyan
(5)	उल्हासनगर	1	45 (16)	9 (3)	1 (0)	21 (7)	N.A.	76 (26)	Ulhasnagar
(6)	मिरा-भाईंदर	1	56 (18)	1 (1)	1 (1)	21 (7)	N.A.	79 (27)	Mira Bhyander
(7)	भिवंडी	1	59 (19)	1 (0)	1 (1)	23 (8)	N.A.	84 (28)	Bhivandi
(8)	नाशिक	1	59 (18)	13 (5)	7 (3)	29 (10)	N.A.	108 (36)	Nashik
(9)	मालेगाव	1	50 (16)	2 (1)	1 (1)	19 (6)	N.A.	72 (24)	Malegaon
(10)	अहमदनगर	1	39 (12)	7 (3)	1 (1)	18 (6)	N.A.	65 (22)	Ahmednagar
(11)	धुळे	1	42 (14)	5 (2)	3 (1)	18 (6)	N.A.	67 (23)	Dhule
(12)	जळगाव	1	43 (14)	4 (2)	3 (1)	19 (6)	N.A.	69 (23)	Jalgaon
(13)	पुणे	1	87 (28)	17 (6)	1 (1)	39 (13)	N.A.	144 (48)	Pune
(14)	पिंपरी-चिंचवड	1	60 (20)	15 (5)	2 (1)	28 (9)	N.A.	105 (35)	Pimpri-Chinchwad
(15)	सांगली	1	44 (14)	10 (4)	0 (0)	20 (7)	N.A.	74 (25)	Sangli
(16)	सोलापूर	1	57 (18)	13 (5)	2 (1)	26 (9)	N.A.	98 (33)	Solapur
(17)	कोल्हापूर	1	47 (16)	9 (3)	0 (0)	21 (7)	N.A.	77 (26)	Kolhapur
(18)	औरंगाबाद	1	54 (18)	17 (6)	1 (0)	27 (9)	N.A.	99 (33)	Aurangabad
(19)	नांदेड	1	43 (15)	9 (3)	1 (0)	20 (7)	N.A.	73 (25)	Nanded
(20)	अमरावती	1	43 (14)	13 (5)	3 (1)	22 (7)	N.A.	81 (27)	Amravati
(21)	अकोला	1	44 (15)	6 (2)	2 (1)	19 (6)	N.A.	71 (24)	Akola
(22)	नागपूर	1	64 (22)	23 (8)	12 (4)	37 (12)	N.A.	136 (46)	Nagpur
एकूण महानगरपालिका		22	1294(427)	202(74)	50(21)	572(190)	N.A.	2118 (712)	Total Mun. Corpn.

N.A. = उपलब्ध नाही/Not available

टीप - कंसांतील आकडे स्त्रियांकरिता राखीव जागांची संख्या दर्शवितात. Note : Figures in brackets indicate number of seats reserved for women.

आधार -राज्य निवडणूक आयोग महाराष्ट्र,अहवाल २००४-२००९ महाराष्ट्र शासन, Source—State Election Commission Maharashtra, Report 2004-2009 Go M,

20. स्थानिक संस्था/LOCAL BODIES

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 20.4

नगरपरिषदांचे व महानगरपालिकांचे उत्पन्न व खर्च
INCOME AND EXPENDITURE OF MUNICIPAL COUNCILS
AND MUNICIPAL CORPORATIONS
2007-08

(रुपये कोटीत/Rs. in crore)

बाब	सर्व नगरपरिषदा All Municipal Councils	सर्व महानगरपालिका All Municipal Corporations	कटक मंडळे Canton- ment Boards	एकूण Total (2+3+4)	वृहन्मुंबई महानगरपालिका Municipal Corporation of Greater Mumbai (2006-07)	Item
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(1)
उत्पन्न						Income
I. नगरपरिषदांचे दर व कर	552.94	5,751.39	130.79	6,435.12	6,122.12	Municipal rates and taxes
एकूण	552.94	5,751.39	130.79	6,435.12	6,122.12	... Total
II. इतर साधनांपासून उत्पन्न						<i>Income from other sources</i>
(1) शासकीय अनुदाने	1,346.93	880.89	8.83	2,236.65	139.40	Government Grants
(2) इतर साधने	1,005.59	2,717.97	88.59	3,812.15	3,382.73	Other Sources
एकूण (1+2)	2,352.52	3,598.89	97.42	6,048.80	3,522.13	Total (1+2)
एकूण उत्पन्न (I+II)	2,905.46	9,350.25	228.81	12,483.92	9,644.25	Total Income (I+II)

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 20.4.—*contd.*

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(1)
प्रारंभिक शिल्लक	695.41	1,076.87	22.52	1,794.80	1,634.13	Opening balance
खर्च						Expenditure
(1) सामान्य प्रशासन	636.95	1,943.29	39.65	2,619.89	2,616.64	General Administration
(2) सार्वजनिक दिवाबत्ती	63.38	235.18	5.56	304.12	82.01	Public lighting
(3) पाणीपुरवठा	157.92	921.56	5.43	1,084.91	645.98	Water Supply
(4) जलनिःसारण व मलनिःसारण	61.08	462.56	3.13	526.77	710.32	Drainage Conservance and Sanitation
(5) सार्वजनिक आरोग्य	74.96	223.51	3.95	302.42	432.45	Public Health
(6) परिवहन	3.75	29.53	0.00	33.28	378.55	Transport
(7) शिक्षण	26.01	93.73	0.35	120.09	139.97	Education
(8) सार्वजनिक बांधकामे	357.54	1,559.88	20.99	1,938.41	83.06	Public Works
(9) इतर	771.42	1,751.23	91.98	2,614.63	3,414.37	Other
एकूण खर्च	2,153.01	7,220.47	171.04	9,544.52	8,503.35	Total Expenditure

आधार - अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source—Directorate of Economics and Statistics, Government of Maharashtra,
Mumbai

20. स्थानिक संस्था/LOCAL BODIES

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 20.5

जिल्हा परिषदांचे उत्पन्न व खर्च

INCOME AND EXPENDITURE OF ZILLA PARISHADS

(रुपये कोटीत/Rs. in crores)

अनुक्रमांक Serial No.	बाब	प्रत्यक्ष Actuals 2005-06	प्रत्यक्ष Actuals 2006-07	प्रत्यक्ष Actuals 2007-08	Item
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(2)
	उत्पन्न				Receipts
1.	एकूण महसुली उत्पन्न (1 ते 3)	7,729	8,116	8,590	Total Revenue receipts (1 to 3)
(1)	स्वनिर्मित साधनांकरवी	154	144	161	Self-raised resources
(2)	एकूण शासकीय अनुदाने (अ+ब)	7,394	7,784	8,246	Total Government grants (a+b)
(अ)	सांविधिक	6,604	6,961	7,320	(a) Statutory grants
(ब)	अधिकरण योजनांसाठी	790	823	926	(b) Agency scheme grants
(3)	इतर साधनांपासून उत्पन्न	181	188	183	Income from other sources
2.	स्वनिर्मित साधनांकरवी (1 ते 4)	154	332	161	Self-raised resources (1 to 4)
(1)	जमीन महसुलावरील स्थानिक उपकर (स्टॅम्प ड्यूटीसह)	75	213	27	Local cess on Land revenue (including stamp duty)
(2)	शिक्षण	20	29	24	Education
(3)	इमारत व दळणवळण	8	10	14	Buildings and communications
(4)	इतर	51	80	96	Others

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 20.5 — *Contd.*

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(2)
3. एकूण सांविधिक अनुदाने (1 ते 4)		6,604	6,961	7,320	Total Statutory grants (1 to 4)
(1) सहेतुक अनुदाने		3,662	3,818	4,103	Purposive grants
(2) आस्थापना अनुदाने		1,774	1,775	1,835	Establishment grants
(3) योजना अनुदाने		708	809	814	Plan scheme grants
(4) इतर		460	559	567	Others
खर्च					Expenditure
एकूण महसुली खर्च (1 to 14)		7,495	8,161	8,494	Total Revenue Expenditure (1 to 14)
(1) सामान्य प्रशासन		569	576	610	General Administration
(2) शिक्षण		3,489	3,638	3,917	Education
(3) वैद्यकीय		27	34	11	Medical
(4) सार्वजनिक आरोग्य		483	510	939	Public Health
(5) आयुर्वेद		26	29	15	Ayurved
(6) कृषि		75	92	128	Agiculture
(7) पशुसंवर्धन		100	115	123	Animal Husbandry
(8) इमारती व दळणवळण (सार्वजनिक बांधकाम)		502	591	692	Buildings and Communications (Public Works)
(9) समाजकल्याण		367	391	700	Social Welfare
(10) सामूहिक विकास		262	344	- -	Community Development
(11) सार्वजनिक आरोग्य अभियांत्रिकी		291	374	- -	Public Health Engineering
(12) पाटबंधारे		216	239	211	Irrigation
(13) वने		9	7	6	Forest
(14) इतर		1,079	1,221	1,142	Other

आधार — अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source— Directorate of Economics and Statistics, Government of Maharashtra, Mumbai

20. स्थानिक संस्था/LOCAL BODIES

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 20.6

स्थानिक स्वराज्य संस्थांची प्रकारानुसार संख्या

LOCAL SELF-GOVT. INSTITUTION BY TYPES

(संख्या/Number)

स्थानिक संस्था	रोजी /As on 31-3-2009	Local Body
महानगरपालिका	22	Municipal Corporations
नगर परिषदा	222	Municipal Councils
जिल्हा परिषदा	33	Zilla Parishads
पंचायत समित्या	351	Panchayat Samitis
ग्रामपंचायती	27,935	Gram Panchayats
नगर पंचायत	3	Nagar Panchayat
कटक मंडळे	7	Cantonment Boards

आधार – अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source – Directorate of Economics and Statistics, Government of Maharashtra, Mumbai

21. स्थानिक निवडणुका/GENERAL ELECTIONS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 21.1

सार्वत्रिक निवडणुकांचे निकाल

RESULTS OF GENERAL ELECTIONS

अनु क्रमांक Sr. No.	बाब	लोकसभा Lok Sabha (2009)	विधानसभा Vidhan Sabha (2009)	Item
(1)	(2)	(3)	(4)	(2)
1	एकूण जागांची संख्या	48	288	Total number of seats
	(अ) अनुसूचित जातींकरिता राखीव जागा	5	24	(a) Number of seats reserved for scheduled castes
	(ब) अनुसूचित जमातींकरिता राखीव जागा	4	26	(b) Number of seats reserved for scheduled tribes
2	सर्वसाधारण जागा	39	238	Number of general seats
3	उमेदवारांची संख्या			Number of candidates—
	(अ) नामनिर्देशन प्राप्त	N.A.	N.A.	(a) Nominations filed
	(ब) ज्यांचा नामनिर्देश नाकारला असे	N.A.	N.A.	(b) Whose nomination was rejected
	(क) उमेदवारी मागे घेणारे	N.A.	N.A.	(c) Withdrew
	(ड) निवडणुका लढवणारे	816	3,552	(d) Contested
	(ई) निवडून आलेले	48	288	(e) Elected
4	मतदारांची संख्या (हजारात)			Number of electors (In thousand)
	पुरुष	38,160	39,815	Men
	स्त्रिया	34,794	36,072	Women
	एकूण	72,954	75,887	Total
5	मतदान केलेल्यांची संख्या (हजारात)	36,966	45,198	Number of voters who voted (In thousand)
6	ग्राह्य मते (हजारात)	36,991	45,315	Number of valid votes polled (In thousand)
7	मतदान केलेल्यांचे शेकडा प्रमाण	51	60	Percentage of electors voting

आधार — मुख्य निवडणूक अधिकारी, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source—Chief Election Officer, Government of Maharashtra, Mumbai

21. सार्वत्रिक निवडणुका/GENERAL ELECTIONS

तक्ता क्रमांक/ TABLE No. 21.2

उमेदवारांचे पक्ष संलग्नतेनुसार वर्गीकरण

CANDIDATES ACCORDING TO PARTY AFFILIATIONS

अनु क्रमांक Serial No. (1)	पक्षाचे नाव (2)	लोकसभा Lok Sabha (2009)		विधानसभा Vidhan Sabha (2009)		Name of the party (2)
		पुरस्कृत केलेले Number sponsored (3)	निवडून आलेले Number elected (4)	पुरस्कृत केलेले Number sponsored (5)	निवडून आलेले Number elected (6)	
1	भारतीय राष्ट्रीय काँग्रेस	25	17	170	82	Indian National Congress
2	राष्ट्रवादी काँग्रेस पार्टी	21	8	113	62	Nationalist Congress Party
3	भारतीय जनता पक्ष	25	9	120	46	Bharatiya Janata Party
4	शिवसेना	22	11	159	44	Shivsena
5	समाजवादी पार्टी	10	...	31	4	Samajwadi Party
6	बहुजन विकास आघाडी	1	1	4	2	Bahujan vikas Asghadi
7	महाराष्ट्र नवनिर्माण सेना	11	...	143	13	Maharashtra Navnirman Sena
8	जन सुराज्य शक्ती	1	...	37	2	Jan Surajya Shakti
9	शेतकरी कामगार पक्ष	17	4	Peasants and Workers Party
10	अपक्ष	407	1	1813	24	Independent
11	इतर पक्ष	293	1	945	5	Other Party
एकूण		816	48	3,552	288	Total

आधार - मुख्य निवडणूक अधिकारी, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source-Chief Election Officer, Government of Maharashtra, Mumbai

22. किंमत निर्देशांक/PRICE INDICES

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 22.1

अखिल भारतीय घाऊक किंमतींचे निर्देशांक (नवीन मालिका)

ALL INDIA WHOLESALE PRICE INDEX NUMBERS (NEW SERIES)
2009

(आधारभूत वर्ष/Base year : 1993-94=100)

महिना	मूलभूत पदार्थ Primary articles	इंधन, शक्ती, दिवाबत्ती व वंगण Fuel, power, light and lubricants	उत्पादित पक्का माल Manufactured products	सर्व वस्तू All commodities	Month
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(1)
भार	22.025	14.226	63.749	100.00	Weight
जानेवारी	249	329	200	229	January
फेब्रुवारी	246	329	200	228	February
मार्च	248	321	201	228	March
एप्रिल	254	323	203	232	April
मे	257	326	206	234	May
जून	260	328	206	235	June
जुलै	268	338	207	239	July
ऑगस्ट	269	343	209	241	August
सप्टेंबर	273	345	210	243	September
ऑक्टोबर	273	345	209	243	October
नोव्हेंबर	286	345	212	247	November
डिसेंबर	287	351	212	248	December

आधार - आर्थिक सल्लागार, वाणिज्य व उद्योग मंत्रालय, भारत सरकार, नवी दिल्ली

Source— Office of the Economic Adviser, Ministry of Commerce & Industry, Government of India, New Delhi

22. किंमत निर्देशांक/
तक्ता क्रमांक/
कामगारांकरिता ग्राहक किंमतीचे निर्देशांक/

अनुक्रमांक	केंद्रे	वस्तुंचा गट	भार	जाने.	फेब्रु.	मार्च	एप्रिल	मे
Serial			Weight	Jan.	Feb.	March	April	May
No.								
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
1	मुंबई	अन्न गट	48.88	154	153	154	157	157
		सर्वसाधारण निर्देशांक	100.00	153	152	153	154	153
2	सोलापूर	अन्न गट	54.74	156	158	157	163	162
		सर्वसाधारण निर्देशांक	100.00	151	152	152	155	155
3	नागपूर	अन्न गट	43.06	167	167	169	174	177
		सर्वसाधारण निर्देशांक	100.00	159	159	160	162	165
4	पुणे	अन्न गट	39.77	162	162	164	164	167
		सर्वसाधारण निर्देशांक	100.00	153	153	154	154	156
5	नाशिक	अन्न गट	41.43	158	157	158	160	167
		सर्वसाधारण निर्देशांक	100.00	145	145	145	146	149
6	जळगाव	अन्न गट	55.98	152	154	154	156	159
		सर्वसाधारण निर्देशांक	100.00	155	156	156	157	158
7	नांदेड	अन्न गट	60.26	154	150	148	149	154
		सर्वसाधारण निर्देशांक	100.00	159	159	158	158	161
8	औरंगाबाद	अन्न गट	53.65	146	151	149	152	158
		सर्वसाधारण निर्देशांक	100.00	150	151	151	153	155
9	कोल्हापूर	अन्न गट	55.64	147	147	148	152	154
		सर्वसाधारण निर्देशांक	100.00	150	150	150	152	153
10	अकोला	अन्न गट	62.30	136	134	138	139	143
		सर्वसाधारण निर्देशांक	100.00	147	147	149	149	151

आधार - कामगार आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

PRICE INDICES

TABLE No. 22.2

CONSUMER PRICE INDEX NUMBERS FOR WORKING CLASS

2009

(आधारभूत वर्ष/Base year : 2001 = 100)

जून June (10)	जुलै July (11)	ऑगस्ट Aug. (12)	सप्टें. Sep. (13)	ऑक्टो. Oct. (14)	नोव्हें. Nov. (15)	डिसें. Dec. (16)	Item (3)	Centres (2)
160	168	170	170	174	186	187	Food Group	Mumbai
155	160	161	162	164	170	171	General Index	
162	167	173	172	173	188	192	Food Group	Solapur
155	160	165	164	165	173	176	General Index	
185	196	195	197	196	200	199	Food Group	Nagpur
168	186	185	186	186	188	188	General Index	
168	175	180	185	190	197	200	Food Group	Pune
156	162	165	168	170	173	175	General Index	
169	177	186	184	187	200	202	Food Group	Nashik
150	161	166	165	167	172	174	General Index	
164	166	170	169	174	182	181	Food Group	Jalgaon
160	163	166	165	167	172	173	General Index	
155	162	174	170	174	179	178	Food Group	Nanded
162	169	175	173	175	178	178	General Index	
163	167	170	171	172	178	184	Food Group	Aurangabad
157	161	163	163	164	167	170	General Index	
157	159	166	169	170	179	183	Food Group	Kolhapur
155	157	161	164	165	171	173	General Index	
142	147	152	150	157	167	169	Food Group	Akola
151	155	158	157	161	167	168	General Index	

Source—Office of the Commissioner of Labour, Government of Maharashtra, Mumbai

22. किंमत निर्देशांक/PRICE INDICES

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 22.3

महाराष्ट्रातील ग्रामीण भागातील निवडक जीवनावश्यक वस्तूंच्या ग्राहक किंमतीचे निर्देशांक

CONSUMER PRICE INDEX NUMBERS FOR SELECTED ESSENTIAL

ITEMS FOR RURAL MAHARASHTRA

2009

(आधारभूत वर्ष/Base year : 2003 = 100)

महिना/वर्ष	गट/Group						Month/ Year
	अन्न Food	पान, सुपारी, तंबाखू Pan, Supari, and Tobacco	इंधन व दिवाबत्ती Fuel and Lighting	कापड, बिछाना व पादत्राणे Clothing Bedding and Foot wear	संकीर्ण Miscel- laneous	सर्वसाधारण निर्देशांक General Index	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(1)
भार	52.85	2.15	10.67	8.53	25.80	100.00	Weight
जानेवारी	144	144	241	111	130	148	January
फेब्रुवारी	143	147	238	110	131	147	February
मार्च	144	147	237	110	131	148	March
एप्रिल	146	148	237	110	132	149	April
मे	150	148	238	110	131	151	May
जून	155	152	241	110	132	154	June
जुलै	161	155	244	110	133	158	July
ऑगस्ट	166	155	246	111	134	161	August
सप्टेंबर	167	156	246	111	134	162	September
ऑक्टोबर	170	155	247	111	137	164	October
नोव्हेंबर	177	158	266	111	138	170	November
डिसेंबर	177	158	287	111	138	173	December

आधार - अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source —Directorate of Economics and Statistics, Government of Maharashtra,

22. किंमत निर्देशांक/PRICE INDICES

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 22.4

महाराष्ट्रातील नागरी भागातील निवडक जीवनावश्यक वस्तूंच्या ग्राहक किंमतीचे निर्देशांक
 CONSUMER PRICE INDEX NUMBERS FOR SELECTED ESSENTIAL ITEMS FOR
 URBAN MAHARASHTRA
 2009

(आधारभूत वर्ष/Base year : 2003 = 100)

महिना/वर्ष	गट/Group						Month/ Year
	अन्न Food	पान, सुपारी, तंबाखू Pan, Supari, Tobacco	इंधन व दिवाबत्ती Fuel and Lighting	कापड, बिछाना व पादत्राणे Clothing Bedding and Foot wear	संकीर्ण Miscellaneous	सर्वसाधारण निर्देशांक General Index	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(1)
भार	45.80	1.54	10.28	7.51	34.87	100.00	Weight
जानेवारी	144	138	226	110	126	143	January
फेब्रुवारी	143	139	224	110	125	143	February
मार्च	143	140	223	110	126	143	March
एप्रिल	146	140	223	111	126	144	April
मे	150	140	224	110	126	146	May
जून	156	142	224	111	127	149	June
जुलै	162	144	224	111	129	153	July
ऑगस्ट	166	145	224	112	129	154	August
सप्टेंबर	166	145	224	113	129	155	September
ऑक्टोबर	169	147	228	113	131	158	October
नोव्हेंबर	175	148	251	113	133	163	November
डिसेंबर	175	150	278	113	133	166	December

आधार - अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source —Directorate of Economics and Statistics , Government of Maharashtra, Mumbai

22. किंमत निर्देशांक/PRICE INDICES

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 22.5

अखिल भारतीय नागरी श्रमिकेतर कर्मचा-यांकरिता ग्राहक किंमतीचे निर्देशांक
 ALL INDIA CONSUMER PRICE INDEX NUMBERS FOR
 URBAN NON-MANUAL EMPLOYEES 2009

(आधारभूत वर्ष/Base year : 1984-85 = 100)

महिना/वर्ष	खाद्यपदार्थ, पेय व तंबाखू Food, beverages & Tobacco	इंधन व दिवाबत्ती Fuel & Lighting	निवास Housing	कापड, बिछाना व पादत्राणे Clothing, Bedding & Foot wear	संकिर्ण Miscel- laneous	सर्वसाधारण General	Month/Year
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(1)
जानेवारी	585	637	582	464	567	574	January
फेब्रुवारी	586	629	582	467	566	575	February
मार्च	590	629	582	471	567	577	March
एप्रिल	602	625	582	471	568	583	April
मे	613	620	582	475	572	589	May
जून	625	620	582	475	574	595	June
जुलै	649	629	681	479	580	624	July
ऑगस्ट	660	637	681	479	583	631	August
सप्टेंबर	667	646	681	479	585	635	September
ऑक्टोबर	683	642	681	479	585	643	October
नोव्हेंबर	706	650	681	483	589	655	November
डिसेंबर	709	655	681	483	589	657	December

आधार - केंद्रीय सांख्यिकीय संघटना, भारत सरकार, नवी दिल्ली

Source — Central Statistical Organisation, Government of India, New Delhi

22. किंमत निर्देशांक/PRICE INDICES

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 22.6

महाराष्ट्रातील शेतमजुरांकरिता ग्राहक किंमतीचे निर्देशांक

CONSUMER PRICE INDEX NUMBERS FOR AGRICULTURAL
LABOURERS IN MAHARASHTRA

2009

(आधारभूत शेती वर्ष/Agricultural Base year:1986-87=100)

महिना/वर्ष	अन्न गट निर्देशांक	सर्वसाधारण निर्देशांक	Month /Year
(1)	Food Index	General Index	(1)
भार	64.86	100.00	Weight
जानेवारी	496	474	January
फेब्रुवारी	495	474	February
मार्च	493	474	March
एप्रिल	501	479	April
मे	508	485	May
जून	528	499	June
जुलै	555	526	July
ऑगस्ट	576	540	August
सप्टेंबर	589	551	September
ऑक्टोबर	595	557	October
नोव्हेंबर	604	565	November
डिसेंबर	614	572	December

आधार - लेबर ब्यूरो, भारत सरकार, सिमला

Source — Labour Bureau, Government of India, Simla

23. रोजगार/EMPLOYMENT

तक्ता क्रमांक/ Table No. 23.1

काम करणा-यांचे (शेतीव्यतिरिक्त) औद्योगिक गटांनुसार वर्गीकरण

INDUSTRIAL CLASSIFICATION OF PERSONS AT WORK (OTHER THAN CULTIVATION)
(OTHER THAN CULTIVATION) 2001

(हजारत/In thousand)

अनु क्रमांक Serial No.	उद्योग गट (2)	मुख्यतःकाम करणा-यांची संख्या No. of Main Workers			सीमांतिक काम करणा-यांची संख्या No. of Marginal Workers			Industrial division (2)
		पुरुष Males (3)	स्त्रिया Females (4)	एकूण Total (5)	पुरुष Males (6)	स्त्रिया Females (7)	एकूण Total (8)	
1.	कृषि, शिकार, वन संवर्धन, मच्छिमारी	459	131	590	66	65	133	Agriculture, hunting, forestry, fishing
2.	खाणकाम व दगडकाम	90	17	107	65	3	10	Mining and quarrying
3.	वस्तुनिर्माण आणि दुरुस्ती							Manufacturing & repairs
	(i) घरगुती उद्योग	482	312	794	72	210	283	Household industry
	(ii) बिगर घरगुती उद्योग	3,799	460	4,252	232	141	373	Other than household industry
4.	वीज, वायू आणि पाणीपुरवठा	192	8	200	7	*	8	Electricity, gas & water supply
5.	बांधकाम	1,199	176	1,372	192	54	245	Construction
6.	घाऊक व किरकोळ व्यापार	2,721	231	2,953	150	59	209	Wholesale & retail Trade
7.	हॉटेल्स व उपाहारगृहे	317	26	343	19	4	22	Hotels & restaurants
8.	परिवहन, साठवण व दळणवळण	1,738	73	1,810	82	6	87	Transport, storage & communication
9.	वित्तीय मध्यस्थीता, स्थावर मालमत्ता भाड्याने देणे व व्यवसाय सेवा	875	171	1,046	32	9	41	Financial inter-mediation, real estate renting & business activities
10.	इतर सेवा	2,368	1,008	3,376	114	120	235	Other services
	एकूण	14,230	2,612	16,843	973	672	1,645	Total

टीप - * आकडे ५००पेक्षा कमी आहेत / Figures are below 500

आधार/Source- भारताची जनगणना, २००१/Census of India, 2001

23. रोजगार/EMPLOYMENT

तक्ता क्रमांक/Table No. 23.2

शेती करणा-यांव्यतिरिक्त काम करणा-यांचे व्यवसायानुसार वर्गीकरण

OCCUPATIONAL CLASSIFICATION OF PERSONS AT WORK OTHER THAN CULTIVATORS
1991

(हजारात/In thousand)

अनुक्रमांक Serial No. (1)	व्यवसाय गट (2)	काम करणा-यांची संख्या No. of Workers			Occupational division (2)
		पुरुष Males (3)	स्त्रिया Females (4)	एकूण Total (5)	
1.	धंदेवाईक, तंत्रविशारद आणि तत्सम काम करणारे	907	366	1,273	Professional, technical and related workers
2.	प्रशासकीय, कार्यकारी व व्यवस्थापकीय काम करणारे	449	29	478	Administrative, executive and managerial workers
3.	कारकून व तत्सम काम करणारे	1,266	211	1,477	Clerical and related workers
4.	विक्रेते ..	1,740	204	1,944	Sales workers
5.	सेवा क्षेत्रातील ..	891	224	1,115	Service workers
6.	मत्स्यव्यवसाय करणारे, फासे पारधी, लाकूडतोडे आणि तत्सम काम करणारे	318	77	395	Fishermen, hunters, loggers and related workers
7.	उत्पादन व तत्सम क्षेत्रातील काम करणारे परिवहन सामग्री चालक आणि मजूर	5,198	767	5,965	Production and related workers, transport, equipments, operators and labourers
8.	अवर्गीकृत ..	135	53	188	Workers not classified by occupations
	एकूण ..	10,903	1,932	12,835	Total

आधार - भारताची जनगणना, १९९१, मालिका १४, भाग तीन, बी (सहा)

Source - Census of India. 1991, Series-14, Part III, B (vi).

23. रोजगार/EMPLOYMENT

तक्ता क्रमांक/ Table No. 23.3

रोजगार व स्वयंरोजगार मार्गदर्शन केंद्रांसंबंधित माहिती

**EMPLOYMENT AND SELF-EMPLOYMENT GUIDANCE CENTRE STATISTICS
2009**

अनुक्रमांक Serial No.	बाब	माहिती Particulars	Item
(1)	(2)	(3)	(2)
1.	नवीन नोंदणी	6,98,362	Number of registrations
2.	नोकरी मिळालेल्यांची संख्या	17,239	Number of placements
3.	जाहीर केलेल्या रिकाम्या जागा	1,76,657	Number of vacancies notified
4.	पटावरील अर्जदारांची संख्या	28,75,988	Number of persons on live register

आधार - रोजगार व स्वयंरोजगार संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, नवी मुंबई*Source*— Directorate of Employment and Self-Employment, Government of Maharashtra, Navi Mumbai

23. रोजगार/EMPLOYMENT

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 23.4

राज्य शासकीय व निम शासकीय कर्मचारी

STATE GOVERNMENT AND SEMI GOVERNMENT EMPLOYEES

(१ जुलै २००८ रोजी/As on 1st July 2008)

अनु क्रमांक Serial No.	प्रकार	कर्मचा-यांची संख्या/No. of Employees				Category
		राज्य शासकीय		निमशासकीय *		
		State Government	Semi Government *			
		एकूण	स्त्रिया	एकूण	स्त्रिया	
(1)	(2)	Total	Female	Total	Female	(2)
		(3)	(4)	(5)	(6)	
1	(अ) श्रेणी-अ	23,253	3,176	6,720	669	(a) Grade-A
	(ब) श्रेणी-ब	48,508	8,941	24,892	4,368	(b) Grade-B
	एकूण (अ+ब)	71,761	12,117	31,612	5,037	Total (a+b)
2	(क) श्रेणी-क	3,35,143	46,018	2,63,391	89,142	(c) Grade-C
	(ड) श्रेणी-ड	1,26,829	18,676	64,869	15,557	(d) Grade-D
	एकूण (क+ड)	4,61,972	64,694	3,28,260	1,01,699	Total (c+d)
	एकूण (अ+ब+क+ड)	5,33,733	76,811	3,59,872	1,06,736	Total (a+b+c+d)
3	इतर (आकस्मिकता निधीतून वेतन मिळणारे, कार्यव्ययी आस्थापनेवरील, अंशकालीन व मानसेवी कर्मचारी)	59,484	24,460	1,60,578	1,44,122	Other (paid from contingencies,work charged personnel, part time and honorary)
	एकूण कर्मचारी	5,93,217	1,01,271	5,20,450	2,50,858	Total staff

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 23.4 --contd.
कर्मचारी गणना/EMPLOYEES CENSUS, 2008

अनुक्रमांक Serial No.	वेतन श्रेणी Pay Scale Range	शासकीय कर्मचारी State Government	जिल्हा परिषद Zilla Parishad	नगर परिषद Nagar Parishad	* निमशासकीय * Semi Government
1	2550 Fixed	191	1,975	#	#
2	2500 - 3200	34,734	12,329	#	#
3	2610 - 4000	71,684	16,574	#	#
4	2650 - 4000	5,533	1,815	#	#
5	2750 - 4400	14,194	480	#	#
6	3050 - 4590	57,006	9,997	#	#
7	3200 - 4900	51,524	2,085	#	#
8	4000 - 6000	1,39,976	39,823	#	#
9	4500 - 7000	30,510	1,15,235	#	#
10	5000 - 8000	54,990	67,532	#	#
11	5500 - 9000	21,658	18,762	#	#
12	6500 - 10500	19,361	5,087	#	#
13	7450 - 11500	4,805	113	#	#
14	7500 - 12000	2,408	475	#	#
15	8000 - 13500	13,982	5,662	#	#
16	10000 - 15200	3,481	705	#	#
17	10650 - 15850	1,412	232	#	#
18	12000 - 16500	1,152	57	#	#
19	14300 - 18300	207	4	#	#
20	15100 - 18300	53	1	#	#
21	16400 - 20000	194	0	#	#
22	16400 - 20900	152	0	#	#
23	18400 - 22400	128	0	#	#
24	22400 - 24500	55	0	#	#
25	26000 Fixed	18	0	#	#
26	Other	63,809	1,69,297	#	#
27	No Pay Scale	0	0	#	#
28	As per Fourth pay commission	0	0	#	#
एकूण-Total		5,93,217	4,68,040	52,410	5,20,450

* जिल्हा परिषद व नगर परिषद कर्मचारी/Zilla Parishad and Nagar Parishad Employees.

वेतन श्रेणीनुसार आकडेवारीचा अहवाल उपलब्ध नाही/Scalewise data not reported.

आधार - अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source—Directorate of Economics and statistics, Government of Maharashtra, Mumbai

23. रोजगार/EMPLOYMENT

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 23.5

श्रेणी व सामाजिक गटानुसार राज्य शासकीय व निमशासकीय कर्मचारी
GRADE AND SOCIAL GROUPWISE STATE GOVERNMENT AND SEMI-GOVERNMENT EMPLOYEES

(१ जुलै,२००८ रोजी/As on 1st July 2008)

सामाजिक गट	श्रेणी अ Grade A	श्रेणी ब Grade B	श्रेणी क Grade C	श्रेणी ड Grade D	इतर (आकस्मिकता निधीतून पगार मिळणारे, अंशकालीन व मानसेवी इत्यादी) Others (Paid from contin- gencies,parttime, honorary etc.)	एकूण कर्मचारी Total Employees	Social Group
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(1)
शासकीय							Government
मागासवर्गीय ..	12,072	28,784	2,12,692	92,539	41,660	3,87,747	Backward
इतर ..	11,181	19,724	1,22,451	34,290	17,824	2,05,470	others
एकूण ..	23,253	48,508	3,35,143	1,26,829	59,484	5,93,217	Total
निमशासकीय *							Semi-Government *
मागासवर्गीय ..	4,215	16,569	1,74,381	49,873	1,10,032	3,18,181	Backward
इतर ..	2,509	8,323	89,010	15,006	47,842	1,49,859	Others
एकूण ..	6,724	24,892	2,63,391	64,879	1,57,874	4,68,040	Total

* जिल्हा परिषद व नगरपरिषद कर्मचा-यांची माहिती. / Information of Zilla Parishad and Nagar Parishad Employees.

आधार - अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source — Directorate of Economics and Statistics, Government of Maharashtra, Mumbai

23. रोजगार/EMPLOYMENT

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 23.6

सार्वजनिक क्षेत्रातील रोजगार/EMPLOYMENT IN PUBLIC SECTOR

(मार्च २००९/March 2009)

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	रोजगार (हजारात) Employment (In thousand.)	District
(1)	(2)	(3)	(2)
1	मुंबई शहर	.. 549.8	Mumbai City
2	मुंबई उपनगर	.. 98.0	Mumbai Suburban
3	ठाणे	.. 112.9	Thane
4	रायगड	.. 36.6	Raigad
5	रत्नागिरी	.. 29.8	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग	.. 16.6	Sindhudurg
	कोकण विभाग	.. 844.0	Konkan Division
7	नाशिक	.. 90.3	Nashik
8	धुळे	.. 28.4	Dhule
9	नंदुरबार	.. 14.3	Nandurbar
10	जळगाव	.. 72.9	Jalgaon
11	अहमदनगर	.. 52.2	Ahmednagar
	नाशिक विभाग	.. 258.4	Nashik Division.
12	पुणे	.. 182.9	Pune
13	सातारा	.. 39.6	Satara
14	सांगली	.. 36.4	Sangli
15	सोलापूर	.. 62.3	Solapur
16	कोल्हापूर	.. 52.3	Kolhapur
	पुणे विभाग	.. 373.7	Pune Division
	उर्वरित महाराष्ट्र	.. 1,476.1	Rest of Maharashtra
17	औरंगाबाद	.. 49.9	Aurangabad
18	जालना	.. 16.4	Jalna
19	परभणी	.. 21.9	Parbhani
20	हिंगोली	.. 6.6	Hingoli
21	बीड	.. 37.8	Beed
22	नांदेड	.. 36.3	Nanded
23	उस्मानाबाद	.. 22.3	Osmanabad
24	लातूर	.. 28.6	Latur
	औरंगाबाद विभाग	.. 220.0	Aurangabad Division

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 23.6 --contd.

(1)	(2)	(3)	(2)
25	बुलढाणा	.. 33.1	Buldhana
26	अकोला	.. 29.1	Akola
27	वाशिम	.. 5.9	Washim
28	अमरावती	.. 48.0	Amravati
29	यवतमाळ	.. 45.9	Yavatmal
	अमरावती विभाग	.. 162.3	Amravati Division
30	वर्धा	.. 19.0	Wardha
31	नागपूर	.. 151.0	Nagpur
32	भंडारा	.. 19.8	Bhandara
33	गोंदिया	.. 12.3	Gondiya
34	चंद्रपूर	.. 54.9	Chandrapur
35	गडचिरोली	.. 18.4	Gadchiroli
	नागपूर विभाग	.. 275.6	Nagpur Division
	विदर्भ विभाग	.. 437.9	Vidarbha Division
	महाराष्ट्र राज्य	.. 2,134.0	Maharashtra State
	केंद्र सरकारी	.. 359.5	Central Government
	राज्य सरकारी	.. 514.2	State Government
	निम केंद्र सरकारी	.. 376.2	Quasi Central Government
	निम राज्य सरकारी	.. 224.4	Quasi State Government
	स्थानिक संस्था	.. 659.9	Local Bodies

आधार - रोजगार व स्वयंरोजगार संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, नवी मुंबई

Source- Directorate of Employment and Self-Employment, Government of Maharashtra, Navi Mumbai

23. रोजगार/EMPLOYMENT

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 23.7

दुकाने व व्यापारी संस्था अधिनियमाखाली नोंदलेल्या संस्थांतील रोजगार

EMPLOYMENT UNDER SHOPS AND COMMERCIAL ESTABLISHMENT ACT

अनुक्रमांक Serial No.	व्यापारी संस्थांचे प्रकार (2)	माहिती/Particulars		Type of Establishment (2)
		2008 (3)	2009 (4)	
	अधिनियम लागू असलेल्या स्थानिक स्वराज्य संस्थांची संख्या	241	241	No. of local bodies to which the Act is applicable
1	दुकाने			<i>Shops—</i>
	(अ) दुकानांची संख्या	3,30,371	3,72,042	(a) Establishments
	(ब) त्यांतील कामगारांची संख्या	7,63,691	8,34,591	(b) Persons employed
2	व्यापारी संस्था			<i>Commercial Establishments—</i>
	(अ) संस्थांची संख्या	3,59,563	4,09,717	(a) Establishments
	(ब) त्यांतील कामगारांची संख्या	19,93,864	22,80,118	(b) Persons employed
3	हॉटेल इत्यादी			<i>Hotels etc—</i>
	(अ) संस्थांची संख्या	65,552	71,073	(a) Establishments
	(ब) त्यांतील कामगारांची संख्या	2,99,693	3,23,877	(b) Persons employed
4	चित्रपटगृहे			<i>Theatres—</i>
	(अ) संस्थांची संख्या	1,707	1,855	(a) Establishments
	(ब) त्यांतील कामगारांची संख्या	12,342	12,785	(b) Persons employed
	एकूण			Total
	(अ) संस्थांची संख्या	22,83,480	24,63,683	(a) Establishments
	(ब) त्यांतील कामगारांची संख्या	30,69,530	34,51,371	(b) Persons employed
	(क) कामगार नसलेल्या संस्थांची संख्या	15,26,287	16,08,996	(c) Establishments having no employees

टीप - वरील माहिती १९४८ च्या दुकान व व्यापारी संस्था कायद्याखाली (दुकाने व व्यापारी संस्था अधिनियम, १९४८) नोंदलेल्या संस्थासंबंधीची आहे.

Note—The above information relates to the establishments registered under the Shops and Establishments Act, 1948

आधार - कामगार आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source—Office of the Commissioner of Labour, Government of Maharashtra, Mumbai

23. रोजगार/ EMPLOYMENT

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 23.8

महाराष्ट्र ग्रामीण रोजगार हमी योजनेखाली घेण्यात आलेली प्रकारानुसार कामे व त्यांवरील खर्च
 CATEGORYWISE NUMBER OF WORKS AND EXPENDITURE INCURRED THEREON UNDER
 THE MAHARASHTRA RURAL EMPLOYMENT GUARANTEE SCHEME
 2008-09

(रुपये लाखात/Rs. in lakh)

कामाचा प्रकार	पूर्ण झालेल्या कामांची संख्या Number of completed works	वर्षात झालेला खर्च Expenditure incurred during the year	Category of work
(1)	(2)	(3)	(1)
(1) ग्रामीण बारमाही जोड रस्ते	351	1,072.97	Rural Connectivity
(2) पूरनियंत्रण व पूर संरक्षण	18	51.09	Flood Control and Protection
(3) जलसंधारण व जलसंवर्धन / जलभरणा	7,362	10,531.76	Water Conservation and Water Harvesting
(4) दुष्काळ प्रतिबंधक काम	678	319.31	Drought Proofing
(5) लघु व सूक्ष्म जलसिंचन	4	3.4	Micro Irrigation Works
(6) अनुसूचित जाती/जमाती व नवीन भूधारकांना सिंचन सुविधा	353	275.75	Provision of Irrigation facility to SC/ST Land Owners
(7) पारंपारिक जलस्रोतांचे नुतनीकरण	518	488.53	Renovation of Traditional Water Bodies
(8) भूविकास/शेतीविकास	1,486	1,644.05	Land Development
(9) केंद्र शासनाने अधिसूचित केलेली मान्यताप्राप्त इतर कामे	8	17.34	Any other activity approved by MRD
एकूण . .	10,778	14,404.20	Total

आधार - नियोजन विभाग, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source— Planning Department, Government of Maharashtra, Mumbai

24. छापखाने व प्रकाशने /PRESSES AND PUBLICATIONS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 24.1

छापखाने, वर्तमानपत्रे, पुस्तके आणि नियतकालिके

PRINTING PRESSES, NEWSPAPERS, BOOKS AND PERIODICALS 2009

अनुक्रमांक Serial No. (1)	बाब (2)	तपशील Particulars (3)	Item (4)
1	छापखान्यांची संख्या	... 1,461	Number of printing presses
2	वर्तमानपत्रे	... 5,203	Newspapers—
	(अ) दैनिके	... 714	(a) Dailies
	(ब) साप्ताहिके (आठवडयातून दोनदा व तीनदा निघणारी धरून)	... 3,004	(b) Weeklies (including bi-weeklies and tri-weeklies)
	(क) पाक्षिके	... 254	(c) Fortnightlies
	(ड) मासिके (द्वैमासिके धरून)	... 907	(d) Monthlies (including bi-monthlies).
	(इ) त्रैमासिके (चौमासिके धरून)	... 227	(e) Quarterlies (including four monthlies)
	(फ) वार्षिके (षण्मासिके धरून)	... 97	(f) Annuals (including six monthlies)
3	पुस्तके	... 708	Books

टीप - आकडे अस्थायी आहेत.

Note—Figures are provisional.

आधार - अधिपरीक्षक, पुस्तके व प्रकाशने, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source—Examiner of Books and Publications, Government of Maharashtra,
Mumbai

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 25.1

25. वार्षिक योजना

तक्ता क्रमांक

महाराष्ट्राची दहावी पंचवार्षिक योजना-वर्षनिहाय व

TENTH FIVE YEAR PLAN—YEARWISE AND

(रुपये कोटीत/

अनु क्रमांक Serial No.	विकासाचे शीर्ष / उप-शीर्ष	मान्य नियत व्यय दहावी पंचवार्षिक योजना (२००२-२००७) Approved outlay X th Five Year Plan (2002-2007)	वार्षिक योजना २००६-०७ Annual Plan 2006-07	
		मान्य नियत व्यय Approved Outlay	प्रत्यक्ष खर्च Actual Expenditure	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
1	कृषी व संलग्न सेवा	2,698.62	617.86	732.27
2	ग्राम विकास	6,919.72	1,035.91	1,215.46
3	विशेष क्षेत्र विकास कार्यक्रम	373.22	67.06	76.58
4	पाटबंधारे व पूरनियंत्रण	6,991.91	2,742.96	3,802.62
5	विद्युत विकास	7,329.41	1,405.99	1,330.08
6	उद्योग व खनिजे	716.56	186.96	361.45
7	वाहतूक व दळणवळण	3,417.21	1,757.11	1,689.04
8	वैज्ञानिक, तंत्रज्ञान व पर्यावरण	55.25	17.00	14.50
9	सर्वसाधारण आर्थिक सेवा	2,599.51	489.42	477.94
10	सामाजिक व सामूहिक सेवा	15,023.45	5,880.03	5,453.64
11	सामान्य सेवा	440.58	121.20	103.21
12	इतर कार्यक्रम	20,066.56	507.50	424.59
एकूण		66,632.00	14,829.00	15,681.38

आधार - नियोजन विभाग, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

ANNUAL PLANS

TABLE No. 25.1

उप-क्षेत्र निहाय सुधारित नियत व्यय आणि खर्च

SUB-SECTORWISE OUTLAY AND EXPENDITURE OF MAHARASHTRA

Rs. in crore)

वार्षिक योजना २००७-०८ Annual Plan 2007-08		वार्षिक योजना २००८-०९ Annual Plan 2008-09		Head/Sub-head of Development
मान्य नियत व्यय Approved Outlay (6)	प्रत्यक्ष खर्च Actual Expen- diture (7)	मान्य नियत व्यय Approved Outlay (8)	प्रत्यक्ष खर्च Actual Expen- diture (9)	
775.82	1,370.61	1,915.74	1,410.51	Agriculture and allied services
1519.15	919.29	874.31	954.88	Rural development
68.42	193.33	206.12	183.50	Special area develop- ment programme
4144.16	5,131.40	6,780.48	6,729.46	Irrigation and flood control
1930.55	1,398.20	2,135.36	1,328.05	Power development
110.79	209.34	325.40	273.92	Industry and minerals
1994.05	1,761.25	2,314.11	2,437.49	Transport and communications
16.50	10.54	19.00	4.59	Science, technology & enviroment
555.82	490.43	423.06	212.31	General economic services
7914.36	7,583.41	9,477.33	8,796.28	Social and commu- nity services
227.6	354.42	529.04	529.99	General services
992.78	0.00	0.05	0.00	Other progrommes
20250.00	19,422.22	25,000.00	22,860.97	Total

Source — Planning Department, Government of Maharashtra, Mumbai

26. राज्य वित्त/STATE FINANCE

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 26.1

राज्याची महसुली जमा/REVENUE RECEIPTS OF THE STATE

(रुपये कोटीत/Rs.in crore)

महसुलाची शीर्ष	प्रत्यक्ष Actuals 2007-08	सुधारित अंदाज Revised Estimates 2008-09	अर्थसंकल्प Budget Estimates 2009-10	Heads of Revenue (1)
(1)	(2)	(3)	(4)	(1)
(I) कर महसूल -				(I) Tax Revenue—
(ए) उत्पन्न व खर्च यांवरील कर -				(a) Taxes on Income and Expenditure -
0020 निगम कर	2411.11	2628.33	3162.72	Corporation Tax
0021 निगम करांव्यतिरिक्त इतर उत्पन्नावरील कर	1618.31	1650.42	1779.00	Taxes on Income other than Corporation Tax
0022 कृषि उत्पन्नावरील कर	0.05	0.00	0.00	Taxes on Agricultural Income
0028 उत्पन्न व खर्च यांवरील इतर कर	1488.14	1449.89	1599.80	Other Taxes on Income and Expenditure
एकूण (ए)	5517.61	5728.64	6541.52	Total—(a)
(बी) मालमत्ता व भांडवली व्यवहार यांवरील कर -				(b) Taxes on Property and Capital Transactions -
0029 जमीन महसूल	512.22	700.00	770.00	Land Revenue
0030 मुद्रांक व नोंदणी फी	8549.56	8600.00	9600.00	Stamps and Registration Fees
0031 संपदा शुल्क	0.00	0.00	0.00	Estate Duty
0032 संपत्ती कर	2.68	2.50	3.18	Taxes on Wealth
0035 शेत जमिनीव्यतिरिक्त इतर स्थावर मालमत्तेवरील कर	0.00	0.00	0.00	Taxes on Immovable Property other than Agricultural Land
एकूण (बी)	9064.46	9302.50	10373.18	Total—(b)
(सी) विक्रेय वस्तू व सेवा यांवरील कर -				(c) Taxes on Commodities and Services -
0037 शुल्क	1436.00	1532.12	1559.46	Customs
0038 संघ उत्पादन शुल्क	1370.85	1336.28	1020.62	Union Excise Duties
0039 राज्य उत्पादन शुल्क	3963.05	4300.00	4800.00	State Excise Duties
0040 विक्रीकर	26752.80	28439.00	27006.00	Sales Tax

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 26.1—contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(1)
0041 वाहनांवरील कर	2143.11	2200.00	2600.00	Taxes on Vehicles
0042 माल व उतारू यांवरील कर	388.27	617.88	665.29	Taxes on Goods and Passengers
0043 विजेवरील कर व शुल्क	2687.87	2800.00	3000.00	Taxes and Duties on Electricity
0044 सेवा कर	758.78	365.92	1043.89	Service Tax
0045 विक्रेय वस्तू व सेवा यांवरील इतर कर व शुल्क	1042.88	980.71	944.19	Other Taxes and Duties on Commodities and Services
एकूण (सी)	40543.56	43071.91	42639.45	Total—(c)
एकूण (I)	55125.63	58103.05	59554.15	Total—(I)
(II) करांव्यतिरिक्त महसूल - (ए) इतर आर्थिक सेवा -				(II) Non-Tax Revenue - (a) Other Fiscal Services-
0047 इतर आर्थिक सेवा	0.06	0.00	0.00	Other Fiscal Services
एकूण (ए)	0.06	0.00	0.00	Total—(a)
(बी) व्याजाच्या जमा रकमा, लाभांश व नफा -				(b) Interest receipts, Dividends and Profits-
0049 व्याजाच्या जमा रकमा	1170.17	1244.88	1113.72	Interest Receipts
0050 लाभांश व नफा	122.00	7.45	4.61	Dividends and profits
एकूण (बी)	1292.17	1252.33	1118.33	Total—(b)
(सी) करांव्यतिरिक्त इतर महसूल -				(c) Other Non-Tax revenue-
(i) सर्वसाधारण सेवा				(i) General Services -
0051 लोकसेवा आयोग	5.28	17.76	11.44	Public Service Commission
0055 पोलीस	140.20	126.51	145.29	Police
0056 तुरुंग	10.94	13.02	11.23	Jails
0057 पुरवठा व विनियोग	0.05	0.03	0.06	Supplies and disposals
0058 लेखनसामग्री व मुद्रण	24.38	21.96	21.59	Stationery and printing
0059 सार्वजनिक बांधकामे	101.90	104.53	141.13	Public works
0070 इतर प्रशासनिक सेवा	110.31	106.56	127.93	Other administrative services
0071 निवृत्तिवेतने व इतर सेवानिवृत्ति लाभ यांच्या संबंधातील अंशदानाच्या व वसुलीच्या रकमा	30.73	31.82	31.82	Contributions and Recoveries towards pension and other retirement benefits

तत्ता क्रमांक/TABLE No. 26.1—contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(1)
0075 संकीर्ण सर्वसाधारण सेवा	11522.16	3779.34	968.59	Miscellaneous general services
एकूण (i)	11945.95	4201.53	1459.08	Total—(i)
(ii) सामाजिक सेवा -				(ii) Social Services—
0202 शिक्षण, क्रीडा, कला व संस्कृती	122.25	122.12	128.23	Education, sports, art and culture
0210 वैद्यकीय सेवा व सार्वजनिक आरोग्य	170.69	198.00	229.68	Medical and public health
0211 कुटुंब कल्याण	5.11	11.51	10.05	Family welfare
0215 पाणीपुरवठा व स्वच्छता	34.72	9.80	9.78	Water supply & sanitation
0216 गृहनिर्माण	55.45	33.78	39.36	Housing
0217 नगरविकास	84.46	335.67	335.67	Urban development
0220 माहिती व प्रसिध्दी	2.85	1.78	1.09	Information & publicity
0230 कामगार व सेवायोजन	49.69	38.72	32.50	Labour & employment
0235 सामाजिक सुरक्षा व कल्याण	52.59	56.93	63.78	Social security & welfare
0250 इतर सामाजिक सेवा	76.78	78.75	82.59	Other social services
एकूण (ii)	654.59	889.06	932.73	Total—(ii)
(iii) आर्थिक सेवा -				(iii) Economic Services—
0401 पीकसंवर्धन	26.61	36.08	37.56	Crop Husbandry
0403 पशुसंवर्धन	12.74	18.69	18.17	Animal Husbandry
0404 दुग्धव्यवसाय विकास	453.59	581.09	449.99	Dairy Development
0405 मत्स्यव्यवसाय	6.94	6.20	7.33	Fisheries
0406 वनीकरण व वन्यजीवन	195.73	254.31	267.03	Forestry and wild life
0407 लागवड	0.00	0.00	0.00	Plantation
0408 अन्न साठवण व वखार	7.42	8.36	8.47	Food Storage & War housing
0425 सहकार	67.72	77.76	80.25	Co-operation
0435 कृषीविषयक इतर कार्यक्रम	2.42	3.04	3.73	Other Agricultural Programmes
0506 जमीन सुधारणा	26.20	28.97	30.42	Land Reforms
0515 इतर ग्रामविकास कार्यक्रम	52.18	56.30	57.89	Other Rural Development Programmes
0551 डोंगराळ प्रदेश	0.78	0.84	0.85	Hilly Areas
0700 मोठे पाटबंधारे	0.00	589.69	633.57	Major Irrigation
0701 मध्यम पाटबंधारे	626.41	138.87	153.67	Medium Irrigation
0702 लहान पाटबंधारे	47.87	58.23	63.36	Minor Irrigation

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 26.1—contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(1)
0801 वीज	344.07	790.00	773.00	Power
0802 पेट्रोलियम	0.07	0.00	0.00	Petroleum
0810 ऊर्जेची अपारंपारिक साधने	0.90	0.12	0.13	Non-conventional Sources of Energy
0851 ग्रामोद्योग व लघुउद्योग	6.11	7.39	2.05	Village and Small Industries
0852 उद्योग	2.84	2.03	1.69	Industries
0853 अलोहयुक्त खाणकाम व धातुशास्त्रीय उद्योग	1091.19	1382.93	1372.00	Non-ferrous Mining and Metallurgical Industries
0875 इतर उद्योग	0.00	0.00	0.00	Other Industries
1001 भारतीय रेल्वे	0.04	0.00	0.00	Indian Railways
1051 बंदरे व दीपगृहे	0.00	0.00	0.00	Ports and Light Houses
1454 रस्ते व पूल	2.07	8.98	3.90	Roads and Bridges
1055 मार्ग परिवहन	0.00	0.00	0.00	Road Transport
1056 अंतर्देशीय जल परिवहन	0.00	0.00	0.00	Inland Water Transport
1452 पर्यटन	2.37	0.00	0.00	Tourism
1475 इतर सर्वसाधारण आर्थिक सेवा	78.93	68.29	68.92	Other General Economic Services
एकूण (iii)	3055.20	4118.17	4033.98	Total—(iii)
एकूण (सी)	15655.74	9208.76	6425.79	Total—(c)
एकूण (II)	16947.97	10461.09	7544.12	Total—(II)
(III) सहायक अनुदाने व अंशदाने -				(III) Grants-in-aid and Contributions—
1601 केंद्र सरकारकडून सहायक अनुदाने	7509.55	14305.79	13612.38	Grant-in-aid from Central Government
1603 केंद्रीय उत्पादन शुल्कातील राज्यांचा हिस्सा	0.00	0.00	0.00	State share of Union Excise Duties
एकूण (III)	7509.55	14305.70	13612.38	Total—(III)
एकूण - महसुली जमा (I+II+III)	79583.15	82869.93	80710.65	Total— Revenue Receipts (I+II+III)

आधार - महाराष्ट्र राज्याची अर्थसंकल्पीय प्रकाशने, २००९-१०

Source—Maharashtra State Budget Publications, 2009-10

26. राज्य वित्त/STATE FINANCE

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 26.2

महसुली लेखावरील खर्च/EXPENDITURE ON REVENUE ACCOUNT

(रुपये कोटीत/Rs.in crore)

खर्चाची शीर्ष	प्रत्यक्ष Actuals 2007-08	सुधारित अंदाज Revised Estimates 2008-09	अर्थसंकल्प Budget Estimates 2009-10	Heads of Expenditure (1)
(1)	(2)	(3)	(4)	(1)
(I) सर्वसाधारण सेवा				(I) General Services—
(अ) राज्याची अंगे -				(a) Organs of State—
2011 संसद/राज्य/संघ राज्यक्षेत्र विधानमंडळे	49.17	59.53	67.18	Parliament/State/ Union Territory Legislatures
2012 राष्ट्रपती/उप राष्ट्रपती/ राज्यपाल/ संघ राज्य क्षेत्रांचे प्रशासक	4.58	8.18	6.54	President/Vice-president/ Governor/Administrator of Union Territories
2013 मंत्रिपरिषद	8.85	10.62	10.82	Council of Ministers
2014 न्यायदान	412.52	517.14	696.32	Administration of Justice
2015 निवडणुका	65.40	99.72	416.74	Elections
एकूण (अ)	540.52	695.19	1197.60	Total—(a)
(ब) आर्थिक सेवा				(b) Fiscal Services—
(i) 2020 उत्पन्न व खर्च यांवरील करांची वसुली	10.71	14.91	18.06	(i) Collection of Taxes on Income and Expenditure
एकूण (i)	10.71	14.91	18.06	Total—(i)
(ii) मालमत्ता व भांडवली व्यवहार यांवरील करांची वसुली				(ii) Collection of Taxes on Property and Capital Transactions—
2029 जमीन महसूल	115.34	128.41	174.51	Land Revenue
2030 मुद्रांक व नोंदणी	110.82	80.32	91.51	Stamps and Registration
एकूण (ii)	226.16	208.73	266.02	Total—(ii)
(iii) विक्रेय वस्तू सेवा यांवरील करांची वसुली -				(iii) Collection of Taxes on Commodities and Services—
2039 राज्य उत्पादन शुल्क	38.26	59.11	68.23	State Excise Duty
2040 विक्रीकर	159.89	272.35	280.06	Sales Tax
2045 वाहनांवरील कर	354.59	771.46	373.28	Taxes on Vehicles

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 26.2 —contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(1)
2046 विक्रेय वस्तु व सेवा यांवरील इतर कर व शुल्क	26.48	38.81	46.09	Other Commodities & Taxes and Duties on Services
एकूण (iii)	579.22	1141.73	767.66	Total—(iii)
(iv) इतर आर्थिक सेवा				(iv) Other Fiscal Services
2047 इतर आर्थिक सेवा	6.04	7.29	7.22	Other Fiscal Services
एकूण (iv)	6.04	7.29	7.22	Total—(iv)
एकूण (बी)	822.14	1372.66	1058.96	Total—(b)
(सी) व्याज प्रदान व ऋणसेवा -				(c) Interest payment and servicing of debts —
2048 ऋण कमी करणे किंवा ऋणप्रतिबंधन यांसाठी विनियोजन	561.00	599.00	831.00	Appropriation for reduction or avoidance of debts
2049 व्याज प्रदान	12204.01	12306.66	14351.26	Interest payments
एकूण (सी)	12765.01	12905.66	15182.26	Total—(c)
(डी) प्रशासकीय सेवा -				(d) Administrative services—
2051 लोकसेवा आयोग	9.25	14.30	8.43	Public service commission
2052 सचिवालय सर्वसाधारण सेवा	103.60	133.71	139.41	Secretariate General Services
2053 जिल्हा प्रशासन	1542.90	1785.01	1893.75	District Administration
2054 कोषागार व लेखा प्रशासन	82.33	106.02	128.91	Treasury and Account's Administration
2055 पोलीस	2657.02	3738.75	4101.58	Police
2056 तुरुंग	111.76	99.39	114.28	Jails
2057 पुरवठा व विनियोग	0.72	0.92	1.34	Supplies and Disposals
2058 लेखनसामग्री व मुद्रण	76.95	109.65	112.43	Stationary and Printing
2059 सार्वजनिक बांधकामे	527.25	774.15	909.97	Public Works
2070 इतर प्रशासनिक सेवा	91.76	178.09	2537.43	Other Administrative Services
एकूण (डी)	5503.54	6939.99	9947.53	Total—(d)

तत्का क्रमांक/TABLE No. 26.2—contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(2)
(इ) निवृत्तिवेतने व संकीर्ण सर्वसाधारण सेवा -				(e) <i>Pensions and Miscellaneous General Services—</i>
2071 निवृत्तिवेतने व इतर सेवानिवृत्ति लाभ	4191.26	5025.33	5405.74	Pension and Other Retirement benefits
2075 संकीर्ण सर्वसाधारण सेवा	23.95	47.97	2315.99	Miscellaneous General Services
एकूण (इ)	4215.21	5073.30	7721.73	Total—(e)
एकूण (I)	23846.41	26986.80	35108.08	Total—I
(II) सामाजिक सेवा -				(II) Social Services—
(ए) शिक्षण, क्रीडा, कला व संस्कृती -				(a) <i>Education, Sports, Art and Culture</i>
2202 सर्वसाधारण शिक्षण	12922.60	15405.16	18365.63	General Education
2203 तांत्रिक शिक्षण	472.24	598.33	665.73	Technical Education
2204 क्रीडा व युवक सेवा	112.65	169.42	135.99	Sports and Youth Services
2205 कला व संस्कृती	134.14	152.90	116.62	Art and Culture
एकूण (ए)	13641.63	16325.81	19283.97	Total—(a)
(बी) आरोग्य व कुटुंब कल्याण -				(b) <i>Health and Family Welfare—</i>
2210 वैद्यकीय सेवा व सार्वजनिक आरोग्य	2395.37	2800.12	3009.93	Medical and Public Health
2211 कुटुंब कल्याण	299.70	355.90	156.87	Family Welfare
एकूण (बी)	2695.07	3156.11	3166.80	Total—(b)
(सी) पाणीपुरवठा, स्वच्छता, गृहनिर्माण व नगरविकास -				(c) <i>Water Supply, Sanitation, Housing and Urban Development—</i>
2215 पाणीपुरवठा व स्वच्छता	1977.90	674.41	443.72	Water Supply and Sanitation
2216 गृहनिर्माण	1736.83	1620.88	926.48	Housing
2217 नगरविकास	2289.84	3211.13	1472.43	Urban Development
एकूण (सी)	5044.57	5506.42	2842.63	Total—(c)

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 26.2 -Contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(1)
(डी) माहिती व ध्वनिप्रसारण				(d) Information and Broadcasting—
2220 माहिती व प्रसिध्दी	26.62	31.91	34.19	Information and Publicity
एकूण (डी)	26.62	31.91	34.19	Total—(d)
(इ) अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती व इतर मागासवर्गीयांचे कल्याण-				(e) Welfare of Scheduled Castes, Scheduled Tribes and Other Backward Classes—
2225 अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती व इतर मागासवर्गीयांचे कल्याण	2392.22	3318.07	2170.41	Welfare of Scheduled Castes, Scheduled Tribes and Other Backward Classes
एकूण (इ)	2392.22	3318.07	2170.41	Total—(e)
(एफ) कामगार व कामगार कल्याण -				(f) Labour and Labour Welfare—
2230 कामगार व सेवायोजन	402.56	584.23	496.68	Labour and Employment
एकूण (एफ)	402.56	584.23	496.68	Total—(f)
(जी) समाजकल्याण आणि पोषण आहार -				(g) Social Welfare and Nutrition—
2235 सामाजिक सुरक्षा व कल्याण	884.36	1614.65	1282.61	Social Security and Welfare
2236 पोषण आहार	857.42	975.79	649.38	Nutrition
2245 नैसर्गिक आपत्तीच्या निवारणासाठी सहाय्य	785.37	1181.66	274.76	Relief on account of natural calamities
एकूण (जी)	2527.15	3772.10	2206.75	Total—(g)
(एच) इतर				(h) Others—
2250 इतर सामाजिक सेवा	3.65	2.12	2.22	Other Social Services
2251 सचिवालय सामाजिक सेवा	39.88	55.76	51.54	Secretariat- Social Services
एकूण (एच)	43.53	57.88	53.76	Total—(h)
एकूण (II)	26773.05	32752.53	30255.19	Total—(II)

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 26.2—contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(2)
(III) आर्थिक सेवा				(III) Economic Services—
(ए) कृषी व संलग्न कार्यक्रम -				(a) Agriculture and Allied Services—
2401 पीक संवर्धन	708.93	1,322.45	933.61	Crop Husbandry
2402 मृद् व जल संधारण	31.40	36.16	18.82	Soil and Water Conservatio
2403 पशुसंवर्धन	320.16	383.83	442.62	Animal Husbandry
2404 दुग्धव्यवसाय विकास	597.87	519.62	437.81	Dairy Development
2405 मत्स्यव्यवसाय	102.09	166.30	139.66	Fisheries
2406 वनीकरण व वन्यजीवन	513.25	620.59	694.11	Forestry and Wild Life
2408 अन्न, साठवण व वखार	93.06	102.76	133.33	Food, Storage & Warehousing
2415 कृषीविषयक संशोधन व शिक्षण	292.04	363.64	413.69	Agricultural Research and Education
2425 सहकार	810.42	2980.24	2881.40	Co-operation
एकूण (ए)	3469.22	6495.59	6095.05	Total—(a)
(बी) ग्रामविकास -				(b) Rural Development—
2501 ग्रामविकाससाठी विशेष कार्यक्रम	236.08	254.95	151.76	Special Programmes for Rural development
2505 ग्रामीण सेवायोजन	197.96	879.70	482.44	Rural Employment
2506 जमीन सुधारणा	0.00	0.00	0.00	Land Reforms
2515 इतर ग्रामविकास कार्यक्रम	626.54	1165.75	15594.08	Other Rural Development Programmes
एकूण (बी)	1060.58	2300.40	16228.28	Total—(b)
(सी) विशेष क्षेत्र कार्यक्रम				(c) Special Areas Programmes—
2551 डोंगराळ प्रदेश	32.83	39.85	13.59	Hilly Areas
एकूण (सी)	32.83	39.85	13.59	Total—(c)
(डी) पाटबंधारे व पूर नियंत्रण -				(d) Irrigation and Flood Control—
2701 मोठे व मध्यम पाटबंधारे	1160.17	1379.41	1225.22	Major and Medium Irrigation
2702 लहान पाटबंधारे	466.84	616.55	517.80	Minor Irrigation
2705 लाभक्षेत्र विकास	11.52	13.75	18.07	Command Areas Development
2711 पूर नियंत्रण व जलनिःसारण	9.20	7.88	9.50	Flood Control and Drainage
एकूण (डी)	1647.73	2017.59	1770.59	Total—(d)

तत्का क्रमांक/TABLE No. 26.2 —contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(2)
(इ) ऊर्जा				(e) Energy—
2801 वीज	3389.82	3076.10	2384.65	Power
2810 ऊर्जेची अपारंपारिक साधने	21.33	27.54	9.26	Non-conventional Sources of Energy
एकूण (इ)	3411.15	3103.64	2393.91	Total—(e)
(एफ) उद्योग व खनिज -				(f) Industry and Minerals—
2851 ग्रामोद्योग व लघुउद्योग	55.19	78.62	69.96	Village and Small Industries
2852 उद्योग	900.73	511.04	462.67	Industries
2853 अलोहयुक्त व धातुशास्त्रीय उद्योग	86.83	100.93	102.36	Non-ferrous Mining and Metallurgical Industries
एकूण (एफ)	1042.75	690.59	634.99	Total—(f)
(जी) वाहतूक				(g) Transport —
3001 भारतीय रेल्वे-धोरणनिश्चिती, संचालन संशोधन व इतर संकीर्ण संघटना	0.03	25.04	8.39	Indian Railways-Policy formulation Direction, Research and Miscellaneous Organisation
3051 बंदरे व दीपगृहे	8.18	8.23	9.52	Ports and Light Houses
3053 नागरी विमान चालन	45.16	62.22	31.82	Civil Aviation
3054 मार्ग व पूल	2191.26	2619.54	2082.54	Roads and Bridges
3055 मार्ग परिवहन	0.10	0.10	0.10	Road Transport
3056 अंतर्देशीय जल परिवहन	8.79	5.18	3.51	Inland Water Transport
एकूण (जी)	2253.52	2720.31	2135.87	Total—(g)
(आय) विज्ञान, तंत्रशास्त्र व पर्यावरण -				(i) Science, Technology and Environment —
3402 अवकाश संशोधन	0.30	0.18	0.29	Space Research
3425 इतर वैज्ञानिक संशोधन	2.50	2.00	0.84	Other Scientific Research
3435 पारिस्थितीकी व पर्यावरण	22.76	39.37	58.94	Ecology and Environment
एकूण (आय)	25.56	41.55	60.07	Total—(i)

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 26.2—contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(2)
(जे) सर्वसाधारण आर्थिक सेवा -				(j) General Economic Services—
3451 सचिवालय आर्थिक सेवा	79.85	90.30	101.10	Secretariat-Economic Services
3452 पर्यटन	179.32	185.60	328.58	Tourism
3454 जनगणना, सर्वेक्षण व सांख्यिकी	18.61	16.82	23.68	Census, Survey and Statistics
3456 नागरी पुरवठा	0.06	0.08	0.03	Civil Supplies
3475 इतर सर्वसाधारण आर्थिक सेवा	15.72	17.36	20.76	Other General Economic Services
एकूण (जे)	293.56	310.16	474.15	Total—(j)
एकूण (III)	13236.90	17719.68	29806.47	Total—(III)
(IV) सहायक अनुदाने व अंशदाने -				(IV) Grants-in-aid and Contributions—
3604 स्थानिक संस्था व पंचायत राज्य संस्था यांना नुकसानभरपाईच्या व अभिहस्तांकित रकमा देणे	887.35	1147.87	1014.29	Compensation and Assignments to Local Bodies and Panchayati Raj Institutions
3606 साहायकारी साहित्य व साधनसामग्री	36.34	0.00	0.00	Aid Materials and Equipments
एकूण (IV)	923.69	1147.87	1014.29	Total—(IV)
एकूण - महसुली लेख्यावरील खर्च	64780.05	78606.88	96184.03	Total—Expenditure on Revenue Account

आधार — महाराष्ट्र राज्याची अर्थसंकल्पीय प्रकाशने, २००९-१०

Source — Maharashtra State Budget Publications, 2009-10

26. राज्य वित्त/STATE FINANCE

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 26.3

राज्याच्या अर्थसंकल्पाचे पृथःकरण /ANALYSIS OF STATE GOVERNMENT BUDGET

(रुपये कोटीत/Rs.in crore)

बाब	प्रत्यक्ष Actuals 2007-08	सुधारित Revised Estimates 2008-09	अंदाज Budget Estimates 2009-10	अर्थसंकल्प Item
(1)	(2)	(3)	(4)	(1)
एक - महसुली लेखाशीर्षाखालील जमा -				I - Receipts on Revenue Account—
(अ) कर महसूल	55125.63	58103.05	59554.15	(a) Tax Revenue
(ब) करंव्यतिरिक्त महसूल	24457.52	24766.88	29506.50	(b) Non-Tax Revenue
एकूण (एक)	79583.15	82869.93	89060.65	Total—(I)
दोन - भांडवली लेखावरील जमा	2984.31	15845.49	25906.36	II - Receipts on Capital Account
एकूण जमा (एक+दोन)	79598.84	98715.42	11967.01	Total Receipts (I + II)
तीन - महसुली लेखाशीर्षा खालील खर्च -				III - Expenditure on Revenue Account—
(अ) विकास खर्च	40933.63	51620.08	61075.95	(a) Development Expenditure
(ब) विकासेतर खर्च (i+ii)	23846.42	26986.80	35108.08	(b) Non-Development Expenditure (i+ii)
(i) सर्वसाधारण सेवा	11081.41	14081.14	19925.82	(i) General Services
(ii) ऋण सेवा	12765.01	12905.66	15182.26	(ii) Debt Services
एकूण (तीन)	64680.05	78606.88	96184.03	Total—(III)
चार - भांडवली खर्च				IV - Capital Expenditure—
(अ) महसुली लेखा बाहेरील भांडवली खर्च	11489.60	19483.65	18816.12	(a) Capital Expenditure outside Revenue Account
(ब) कर्ज व ऋण विभागावरील खर्च	5924.27	5370.70	7762.04	(b) Disbursements on Loans and Debt Section
एकूण (चार)	17413.87	24854.35	26578.16	Total—(IV)
एकूण खर्च (तीन+चार)	82193.92	103461.23	122762.19	Total expenditure (III+IV)

आधार — महाराष्ट्र राज्याची अर्थसंकल्पीय प्रकाशने, २००९-१०

Source — Maharashtra State Budget Publications, 2009-10

27. राज्य उत्पन्न/STATE INCOME

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 27.1

चालू आणि स्थिर किंमतीनुसार निव्वळ राज्य उत्पन्न

NET STATE INCOME AT CURRENT AND CONSTANT PRICES

विभाग	राज्य उत्पन्न/State income				Sector
	2007-08*		2008-09*		
	चालू किंमती नुसार At current prices	(२००४-०५) च्या स्थिर किंमतीनुसार At constant prices (2004-05)	चालू किंमती नुसार At current prices	(२००४-०५) च्या स्थिर किंमतीनुसार At constant prices (2004-05)	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(1)
I. उत्पन्न (कोटी रुपयांत)					Income (Rs.in crore)
(1) कृषि, वन उद्योग मत्स्योद्योग आणि खाणी	75,319	58,677	76,888	55,914	Agriculture, forestry, fisheries, mining & quarrying
(2) कारखाने, बांधकाम, वीज, गॅस आणि पाणी पुरवठा	1,80,745	1,52,296	2,00,995	1,58,518	Manufacturing, construction, electricity, gas & water supply
(3) रेल्वे, परिवहन, साठवण व दळणवळण, व्यापार, हॉटेल व उपाहारगृहे	1,47,457	1,38,952	1,68,021	1,53,777	Railway, transport, storage & commu- nication, trade, hotels and restaurants
(4) बँका व विमा उद्योग, स्थावर मालमत्ता व राहत्या घराची मालकी, व्यावसायिक सेवा, सार्वजनिक प्रशासन आणि इतर सेवा	2,10,550	1,92,385	2,53,698	2,15,970	Banking & insur- ance, real estate and ownership of dwellings, business services, public administration & other services
एकूण	6,14,071	5,42,311	6,99,603	5,84,179	Total
II. दरडोई राज्य उत्पन्न (रुपयांमध्ये)	57,218	50,532	64,238	53,640	Per capita State Income (in Rs.)

* अस्थायी/Provisional

आधार — अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source— Directorate of Economics and Statistics, Government of Maharashtra, Mumbai

28. संकीर्ण/MISCELLANEOUS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 28.1

नियंत्रित बाजारपेठा /REGULATED MARKETS

अनुक्रमांक जिल्हा		नियंत्रित बाजारपेठांची संख्या		District
Serial No.		No. of regulated markets		
(1)	(2)	2008	2009	(2)
1	बृहन्मुंबई ...	1	1	Brihan Mumbai
3	ठाणे ...	8	8	Thane
4	रायगड	9	9	Raigad
5	रत्नागिरी ...	1	1	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग ...	1	1	Sindhudurg
	कोकण विभाग ...	20	20	Konkan Division
7	नाशिक ...	15	15	Nashik
8	धुळे ...	4	4	Dhule
9	नंदुरबार ...	6	6	Nandurbar
10	जळगाव ...	12	12	Jalgaon
11	अहमदनगर ...	14	14	Ahmednagar
	नाशिक विभाग ...	51	51	Nashik Division
12	पुणे ...	12	12	Pune
13	सातारा ...	10	10	Satara
14	सांगली ...	6	7	Sangli
15	सोलापूर ...	11	11	Solapur
16	कोल्हापूर ...	4	4	Kolhapur
	पुणे विभाग ...	43	44	Pune Division
	उर्वरित महाराष्ट्र ...	114	115	Rest of Maharashtra

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 28.1-- Contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(2)
17	ओरंगाबाद ...	10	10	Aurangabad
18	जालना ...	7	8	Jalna
19	परभणी ...	10	10	Parbhani
20	हिंगोली ...	6	6	Hingoli
21	बीड ...	10	10	Beed
22	नांदेड ...	19	19	Nanded
23	उस्मानाबाद ...	9	9	Osmanabad
24	लातूर ...	10	11	Latur
	ओरंगाबाद विभाग ...	81	83	Aurangabad Division
25	बुलढाणा ...	13	13	Buldhana
26	अकोला ...	7	7	Akola
27	वाशिम ...	6	6	Washim
28	अमरावती ...	12	12	Amravati
29	यवतमाळ ...	17	17	Yavatmal
	अमरावती विभाग ...	55	55	Amravati Division
30	वर्धा ...	7	7	Wardha
31	नागपूर ...	12	12	Nagpur
32	भंडारा ...	5	5	Bhandara
33	गोंदिया ...	5	5	Gondia
34	चंद्रपूर ...	12	13	Chandrapur
35	गडचिरोली ...	4	4	Gadchiroli
	नागपूर विभाग ...	45	46	Nagpur Division
	विदर्भ विभाग ...	100	101	Vidharbha Division
	महाराष्ट्र राज्य ...	295	299	Maharashtra State

आधार - महाराष्ट्र राज्य कृषी पणन मंडळ, पुणे

Source— Maharashtra State Agriculture Marketing Board, Pune

28. संकीर्ण/MISCELLANEOUS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 28.2

महाराष्ट्रातील विम्याची माहिती /INSURANCE IN MAHARASHTRA

बाब (1)	परिमाण (2)	2007-08 (3)	2008-09 (4)	Unit (2)	Item (1)
1) आयुर्विमा					<i>Life Insurance</i>
पॉलिसी	संख्या	46,07,106	41,37,876	Number	Policies
विम्याची रक्कम रुपयांत	कोटी	45,705.50	73,52,5.00	Rs. in crore	Sum Assured
2) साधारण विमा					<i>General Insurance</i>
भारतीय साधारण विमा मंडळ व तिच्या संलग्न कंपन्यांनी महाराष्ट्रात उत्तरविलेल्या विम्यांचा प्रत्यक्ष प्रिमियम	कोटी रुपयात	N.A.	N.A.	Rs. in crore	Gross direct premium written in Maharashtra by General Insurance Corp- oration of India and its subsi- diary companies

N.A.--उपलब्ध नाही/Not Available

आधार— १) भारतीय आयुर्विमा महामंडळ

Source— 1) Life Insurance Corporation of India

२) भारतीय साधारण विमा महामंडळ

2) General Insurance Corporation of India

28. संकीर्ण/MISCELLANEOUS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 28.3

पर्यटन विभागाने मान्यता दिलेल्या हॉटेलांची संख्या २००७-०८

NUMBER OF HOTELS APPROVED BY THE TOURISM DEPARTMENT 2007-08

(संख्या/Number)

अनु क्र. Sr. No.	ठिकाण (2)	पंचतारांकित डिलक्स Star Deluxe (3)	पंच तारांकित 5 Star (4)	चार तारांकित 4 Star (5)	तीन तारांकित 3 Star (6)	दोन तारांकित 2 Star (7)	एक तारांकित 1 Star (8)	Place (2)
1	मुंबई	16	8	14	30	29	2	Mumbai
2	नवी मुंबई	5	2	1	Navi Mumbai
3	रत्नागिरी	1	..	1	1	Ratnagiri
4	सिंधुदुर्ग	1	..	1	Sindhudurg
5	पुणे	3	4	5	11	7	1	Pune
6	लोणावळा	1	1	..	2	Lonavala
7	औरंगाबाद	..	3	..	1	3	2	Aurangabad
8	नागपूर	..	1	..	2	Nagpur
9	अहमदनगर	..	1	1	2	..	2	Ahmadnagar
10	शिर्डी	..	1	Shirdi
11	सोलापूर	2	1	1	Solapur
12	कोल्हापूर	6	5	1	Kolhapur
13	माथेरान	2	2	..	Matheran
14	नाशिक	..	1	..	2	3	2	Nashik
15	ठाणे	4	3	..	Thane
	एकूण	20	20	21	70	56	14	Total

आधार — भारत पर्यटक सांख्यिकी ,भारत सरकार,नवी दिल्ली

Source— India Tourism Statistics, Government of India, New Delhi

28. संकीर्ण/MISCELLANEOUS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 28.4

हवाईमार्गे मुंबईस उतरणारे परदेशी पर्यटक

FOREIGN TOURISTS DISEMBARKING AT MUMBAI BY AIR

अनुक्रमांक		परदेशी पर्यटकांची संख्या		Country of Nationality
Serial No	नागरिकत्वाचा देश	No. of foreign tourists		
(1)	(2)	2008	2009	(2)
		(3)	(4)	
1	उत्तर अमेरिका	2,83,892	2,64,313	North America
2	दक्षिण व मध्य अमेरिका	13,162	12,252	South & Central America
	एकूण अमेरिका खंड	2,97,054	2,76,565	Total America
3	पश्चिम युरोप	4,23,333	4,04,132	Western Europe
4	पूर्व युरोप	26,614	24,684	Eastern Europe
	एकूण युरोप खंड	4,49,947	4,28,815	Total Europe
	एकूण आफ्रिका खंड	81,332	81,776	Total Africa
5	पश्चिम आशिया	88,585	85,472	West Asia
6	दक्षिण आशिया	37,948	37,340	South Asia
7	दक्षिण पूर्व आशिया	48,977	50,532	South-East Asia
8	पूर्व आशिया	63,069	61,112	East Asia
	एकूण आशिया खंड	2,38,579	2,34,456	Total Asia
	एकूण ऑस्ट्रेलिया खंड	56,452	68,193	Total Australia
9	राष्ट्रीयता नसलेले	7,116	6	Stateless
10	इतर	213	7,464	Other
	एकूण	11,30,693	10,97,275	Grand Total

टीप/Note - वरील आकडे हवाईमार्गे मुंबईस उतरणा-या परदेशी पर्यटकांच्या टक्केवारीवर आधारित असल्याने बेरजा जुळतीलच असे नाही. / Totals may not add-up as the figures are derived from the percentage of Foreign Tourists Disembarking at Mumbai by Air.

आधार - भारत पर्यटक सांख्यिकी, भारत सरकार, नवी दिल्ली

Source —India Tourism Statistics, Government of India, New Delhi

28. संकीर्ण/MISCELLANEOUS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 28.5

कच्च्या क्रूड तेलाचे उत्पादन / PRODUCTION OF CRUDE OIL

('००० टनांत/'००० Tonnes)

वर्ष/ Year				मुंबई हाय किनारा/ Off shore Mumbai High
(1)				(2)
1977-78	2,074
1980-81	4,985
1984-85	20,136
1990-91	21,191
1994-95	20,226
1999-00	16,727
2000-01	16,629
2001-02	16,073
2002-03	17,560
2003-04	17,677
2004-05	18,164
2005-06	16,309
2006-07	17,993
2007-08	18,020
2008-09 *	17,801

* अस्थायी /Provisional

आधार— अर्थ व सांख्यिकी विभाग, पेट्रोलियम व नैसर्गिक वायु मंत्रालय, भारत सरकार, नवी दिल्ली

Source— Economics and Statistics Division Ministry of Petroleum and Natural Gas, Government of India, New Delhi

28. संकीर्ण/MISCELLANEOUS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 28.6

नैसर्गिक वायूचे साठे, एकूण उत्पादन व वापर

RESERVES, GROSS PRODUCTION AND UTILISATION OF NATURAL GAS

वर्ष/Year	मुंबई हाय किनारा/Off shore Mumbai High		
	साठे (अब्ज घन मीटर) Reserves (Bn. Cubic Metres)	एकूण उत्पादन (दशलक्ष घनमीटर) Gross production (Million Cu. Metres)	वापर (दशलक्ष घनमीटर) Utilisation (Million Cu. Metres)
(1)	(2)	(3)	(4)
1980-81	... 329	673	307
1985-86	... 378	5,180	3,067
1990-91	... 483	14,082	10,035
1995-96	... 377	16,579	15,966
1999-00	... 368	17,775	17,058
2000-01	... 461	18,465	17,705
2001-02	... 461	18,426	17,548
2002-03	... 435	18,373	17,643
2003-04	... 526	17,806	17,236
2004-05	... 302	17,313	17,235
2005-06	... 278	16,823	16,351
2006-07	... 272	16,567	16,011
2007-08	... 291	16,457	15,879
2008-09 *	... 295	16,733	16,023

* अस्थायी /Provisional

आधार — अर्थ व सांख्यिकी विभाग, पेट्रोलियम व नैसर्गिक वायु मंत्रालय, भारत सरकार, नवी दिल्ली

Source — Economics and Statistics Division, Ministry of Petroleum and Natural Gas, Government of India, New Delhi

28. संकीर्ण/MISCELLANEOUS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 28.7

द्रवीकृत पेट्रोलियम वायूचे घरगुती ग्राहक / LPG DOMESTIC CUSTOMERS

(हजारत/In thousand)

अनु क्रमांक Sr.No.	कंपनीचे नाव	ग्राहकांची संख्या			Name of company
		No. of Customers			
		1st April	1st April	1st April	
(1)	(2)	2007 (3)	2008 (4)	2009 (5)	(2)
1.	भारतीय तेल महामंडळ मर्यादित	1,402	1,519	1,636	Indian Oil Corporation Limited
2.	हिंदुस्तान पेट्रोलियम महामंडळ मर्यादित	5,346	5,644	5,960	Hindustan Petroleum Corporation Limited
3.	भारत पेट्रोलियम महामंडळ मर्यादित	5,667	6,008	6,295	Bharat Petroleum Corporation Limited
4.	आईबीपी कंपनी लि.	*	*	*	IBP Co. Ltd.
एकूण		12,415	13,171	13,891	Total

* Merged with IOC.

आधार — अर्थ व सांख्यिकी विभाग, पेट्रोलियम व नैसर्गिक वायु मंत्रालय, भारत सरकार, नवी दिल्ली
Source— Economics and Statistics Division, Ministry of Petroleum and Natural Gas,
 Government of India, New Delhi

तक्ता क्रमांक /TABLE No. 29.1

29. निवडक निर्देशकांचा कल

तक्ता क्रमांक/

शेती/

(क्षेत्राचे आकडे हजार हेक्टर व उत्पादनाचे आकडे हजार मे. टनात आहेत/

अनुक्रमांक Serial No. (1)	बाब (2)	1960-61 (3)	1970-71 (4)	1980-81 (5)	1990-91 (6)	
1	एकूण भौगोलिक क्षेत्र (गावपत्रकानुसार)	30,758	30,766	30,758	30,758	
2	निव्वळ पेरणी क्षेत्र	17,878	17,668	18,299	18,565	
3	पिकांखालील स्थूल क्षेत्र	18,823	18,737	19,642	21,859	
4	स्थूल सिंचित क्षेत्र	1,220	1,570	2,415	3,319	
5	मुख्य पिकांखालील क्षेत्र व त्यांचे उत्पादन					
	(अ) तांदूळ	..				
	(१) क्षेत्र	..	1,300	1,352	1,459	1,597
	(२) उत्पादन	..	1,369	1,662	2,315	2,345
	(ब) गहू	..				
	(१) क्षेत्र	..	907	812	1,063	867
	(२) उत्पादन	..	401	440	886	909
	(क) ज्वारी	..				
	(१) क्षेत्र	..	6,284	5,703	6,469	6,300
	(२) उत्पादन	..	4,224	1,557	4,409	5,929
	(ड) बाजरी	..				
	(१) क्षेत्र	..	1,635	2,039	1,534	1,940
	(२) उत्पादन	..	489	824	697	1,115

TRENDS IN SELECTED INDICATORS

TABLE No. 29.1

AGRICULTURE

Area in thousand hectares and production in thousand M. tonnes)

2000-01	2005-06	2006-07	2007-08*	2008-09*	Item
(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(2)
30,758	30,758	30,758	30,758	30,758	Total geographical area (according to village papers)
17,636	17,473	17,478	17,473	17,422	Net area sown
22,255	22,556	22,557	22,655	22,454	Gross cropped area
3,647	3,810	3,958	4,037	3,970	Gross irrigated area
					Area and production of principal crops—
					(a) Rice—
1,512	1,515	1,529	1,535	1,522	(i) Area
1,930	2,694	2,569	2,913	2,288	(ii) Production
					(b) Wheat—
754	933	1231	1,253	1,022	(i) Area
948	1,300	1,871	2,371	1,516	(ii) Production
					(c) Jowar—
5,094	4,740	4,618	4,147	4,071	(i) Area
3,988	3,713	3,782	4,003	3,352	(ii) Production
					(d) Bajri—
1,800	1,434	1,452	1,283	865	(i) Area
1,087	932	1,059	1,127	662	(ii) Production

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
मुख्य पिकांखालील क्षेत्र व त्याचे					
उत्पादन - पुढे चालू					
(ई)	सर्व तृणधान्ये				
	(इतर तृणधान्ये धरून)				
(१)	क्षेत्र	.. 10,606	10,320	10,976	11,136
(२)	उत्पादन	.. 6,755	4,737	8,647	10,740
(फ)	सर्व कडधान्ये	..			
(१)	क्षेत्र	.. 2,349	2,566	2,715	8,257
(२)	उत्पादन	.. 989	677	825	1,441
(ग)	ऊस	..			
(१)	क्षेत्र	.. 155	204	319	536
(२)	उत्पादन (कांड्यांत)	.. 10,404	14,433	23,706	38,154
(प)	कापूस	..			
(१)	क्षेत्र	.. 2,500	2,750	2,550	2,721
(२)	उत्पादन(रूई)	.. 288	82	208	319
(छ)	भुईमूग	..			
(१)	क्षेत्र	.. 1,083	904	695	864
(२)	उत्पादन	.. 800	586	451	979
(ज)	तंबाखू	..			
(१)	क्षेत्र	.. 25	12	12	8
(२)	उत्पादन	.. 12	5	8	8
शेती उत्पादनाचे निर्देशांक					
(पाया:त्रैवार्षिक सरासरी १९७९-८२=१००)					
(१)	अन्नधान्ये	.. N.A.	N.A.	N.A.	120.4
(२)	अन्नधान्येतर	.. N.A.	N.A.	N.A.	154.5
(३)	सर्व पिके	.. N.A.	N.A.	N.A.	136.5

TABLE No. 29.1 —*contd.*

(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(2)
					Area and Production of Principal Crops— <i>Contd.</i>
					(e) All cereals (including other cereals)
9,824	9,303	9,616	9,150	8,320	(i) Area
8,367	9,777	10,589	12,460	9,523	(ii) Production
					(f) All pulses—
3,436	3,432	3,828	4,057	3,093	(i) Area
1,955	2,005	2,304	3,024	1,654	(ii) Production
					(g) Sugarcane—
526	501	849	1,093	768	(i) Area
26,982	38,814	66,277	88,437	60,648	(ii) Production (Cane)
					(h) Cotton—
2,762	2,875	3,107	3,195	3,146	(i) Area
308	3,160	4,618	7,015	4,729	(ii) Production (lint)
					(i) Groundnut—
390	442	448	404	317	(i) Area
453	440	399	472	352	(ii) Production
					(j) Tobacco—
6	6	6	6	5	(i) Area
7	6	7	7	7	(ii) Production
					Index numbers of agricultural production (Base: Triennial Average 1979-82=100)
109.9	125.3	139.3	170.1	116.4	(i) Foodgrains
115.7	146.7	222.7	305.1	212.4	(ii) Non-foodgrains
112.7	135.4	178.7	234.0	161.9	(iii) All commodities

* अस्थायी/Provisional

N.A.--उपलब्ध नाही/Not Available

29. निवडक निर्देशकांचा कल/
तक्ता क्रमांक/
पशुधन व कुक्कुट/

अनुक्रमांक		1961	1966	1972	1978	1982
Serial No.	प्रकार					
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
1	गाई-बैल					
	तीन वर्षावरील बैल	.. 6,490	6,550	6,206	6,329	6,687
	तीन वर्षावरील गाई	.. 4,644	4,534	4,587	4,781	5,247
	वासरे	.. 4,194	3,645	3,912	4,108	4,228
	एकूण - गाई-बैल	.. 15,328	14,729	14,705	15,218	16,162
2	म्हशी- रेडे					
	तीन वर्षावरील रेडे	.. 353	340	308	325	351
	तीन वर्षावरील म्हशी	.. 1,639	1,135	1,871	2,148	2,307
	रेडके	.. 1,095	967	1,122	1,425	1,313
	एकूण - म्हशी-रेडे	.. 3,087	3,042	3,301	3,899	3,972
3	मेंढरे	.. 2,093	2,205	2,128	2,636	2,671
4	शेळया	.. 5,181	5,121	5,911	7,563	7,705
5	घोडे, शिंगरे	.. 105	101	58	48	49
6	इतर जनावरे	.. 360	352	317	326	340
	एकूण - जनावरे	.. 26,048	25,449	26,361	29,642	30,919
7	कोंबडया, बदके वगैरे	.. 10,577	9,902	12,217	18,751	19,844

* अस्थायी /Provisional

TRENDS IN SELECTED INDICATORS

TABLE No. 29.2

LIVESTOCK AND POULTRY

(हजारत/In thousand)

1987	1992	1997	2003	2007*	Category
(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(2)
Cattle--					
6,690	6,955	6,989	6,522	6,398	Males over 3 years
5,739	5,847	5,886	5,324	5,340	Females over 3 years
4,555	4,639	5,196	4,891	4,522	Young stock
16,983	17,441	18,071	16,737	16,260	Total Cattle
Buffaloes--					
356	337	315	316	252	Males over 3 years
2,816	3,224	3,609	3,548	3,632	Females over years
1,583	1,887	2,149	2,220	2,235	Young stock
4,755	5,447	6,073	6,084	6,120	Total buffaloes
2,873	3,074	3,368	3,175	2,970	Sheep
9,195	9,941	11,434	10,449	10,402	Goats
43	40	42	123	38	Horses and ponies
447	449	650	515	387	Other livestock
34,255	36,393	39,638	37,084	36,176	Total livestock
24,839	32,187	35,392	34,596	22,081	Poultry

29. निवडक निर्देशकांचा कल/

तक्ता क्रमांक/

उद्योग आणि खाणकाम/

अनुक्रमांक						
Serial No.	बाब	1960	1970	1980	1990	2000
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
1	चालू कारखान्यांची संख्या	.. 8,010	9,803	15,170	23,410	29,562
2	कामगारांची दैनिक सरासरी उपस्थिती (हजारात)	.. 746	952	1,177	1,163	1,231
3	औद्योगिक उत्पादन -					
	(१) कापूस सूत (दशलक्ष कि.ग्रॅम)	.. 242	227	249	238	N.A.
	(२) सुती कापड (लाख मीटर)	.. 16,747	14,411	12,603	8,552	N.A.
4	खनिज उत्पादन -					
	(१) कोळसा (हजार मे. टन)	.. 788	1,771	5,300	16,030	27,698
	(२) कच्चे मॅंगनीज (हजार मे. टन)	.. 187	216	223	262	353

तक्ता क्रमांक/

वीज/

अनुक्रमांक					
Serial No.	बाब	1960-61	1970-71	1980-81	1990-91
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
1	स्थापित क्षमता (हजार किलोवॅट)	.. 759	2,119	4,298	8,876
2	विजेची निर्मिती (दशलक्ष किलोवॅट तास)	.. 3,268	9,134	18,751	37,311
3	विजेचा वापर (दशलक्ष किलोवॅट तास)				
	(अ) एकूण	.. 2,720	7,650	14,034	30,775
	(ब) उद्योगांकरिता	.. 1,853	5,312	8,130	14,706
4	महाराष्ट्र राज्य विद्युत मंडळाकडून विद्युतीकरण केलेल्या शहरांची व खेड्यांची संख्या (प्रत्येक वर्षाअखेरची)	.. 853	20,112	27,914	39,413

TRENDS IN SELECTED INDICATORS

TABLE No. 29.3

INDUSTRY AND MINING

2004	2005	2006	2007	2008	Item
(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(2)
29,256	30,385	30,684	30,831	32,718	Number of working factories
1,193	1,258	1,281	1,376	1,393	Average daily number of workers (In thousand)
					Industrial production—
N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	(i) Cotton yarn (Million kg.)
N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	(ii) Cotton cloth (Lakh mt.)
					Mineral production—
32,912	34,529	36,119	32,548	37,663	(i) Coal (Thousand tonnes)
453	561	512	544	739	(ii) Manganese Ore (Th.tonne)

TABLE No. 29.4

ELECTRICITY

2000-01	2005-06	2006-07	2007-08	2008-09	Item
(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(2)
12,959	15,105	15,453	16,614	17,266	Installed capacity (Thousand kw.)
62,317	68,865	73,129	79,721	83,008	Electricity generated (Million kwh.)
					Consumption (Million kwh.)
47,289	59,287	62,085	69,838	72,994	(a) Total
18,363	25,692	26,535	30,323	28,850	(b) Industrial
40,703	36,011	36,415	N.A.	N.A.	Towns and villages electrified by M.S. Electricity Board (as at the end of each year)

29. निवडक निर्देशकांचा कल/
 तक्ता क्रमांक/
 सहकार/

क्रमांक	वर्ष	1960-61	1970-71	1980-81	1990-91
क्रमांक	बाब	(3)	(4)	(5)	(6)
1	सहकारी संस्थांची संख्या	31,565	42,603	60,747	1,04,620
2	त्यामधील सभासदांची संख्या (हजारात)	4,191	8,581	14,783	26,903
3	खेळते भांडवल (कोटी रुपये)	291	1,490	5,210	2,4283
4	प्राथमिक कृषि पत संस्थांनी दिलेले कर्ज (कोटी रुपये)	43	133	250	800

टीप - वरील आकडे सर्व प्रकारच्या सहकारी संस्थांचे मिळून आहेत (त्यात सुपरवायझिंग युनियन, विभागीय व जिल्हा बोर्ड, विमा कंपनी इत्यादी संस्थांचा अंतर्भाव आहे)

TRENDS IN SELECTED INDICATORS

TABLE No. 29.5

CO-OPERATION

2000-01	2005-06	2006-07	2007-08	2008-09	Item
(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(2)
1,58,016	1,92,797	2,00,740	2,05,753	2,12,344	Co-operative Societies(No)
43,022	46,232	47,566	48,428	51,729	Members (In thousand)
1,34,440	2,00,264	2,02,206	2,10,530	2,36,571	Working capital (Crore Rs.)
3,734	5,417	5,788	5,828	5,286	Gross lone by primary agricultural credit societies (Crore Rs.)

Note - The above figures relate to all types of Co-operative societies (including super vising unions, divisional and district boards and insurance societies, etc.)

29. निवडक निर्देशकांचा कल/

तक्ता क्रमांक/

परिवहन आणि दळणवळण/

अनुक्रमांक

Sr No.	बाब	1960	1970	1980	1990	2001
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
1	प्रत्येक वर्षाच्या ३१ मार्च रोजी असलेली रस्त्यांची लांबी (कि.मी.)	37,757	62,703	1,38,613	1,72,859	2,16,946
2	वापरात असलेली वाहने (प्रत्येक वर्षाच्या एक जानेवारी रोजीची)					
	(अ) मोटारी	45,328	1,08,679	2,13,700	4,04,240	9,01,278
	(ब) सर्व प्रकारची वाहने	89,127	2,57,539	7,25,352	24,30,615	66,07,054

तक्ता क्रमांक/

शिक्षण/

बाब	1960-61	1970-71	1980-81	1990-91
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
प्राथमिक				
(१) संस्था (संख्या)	.. 34,594	44,535	51,045	57,744
(२) विद्यार्थी (हजारात)	.. 4,178	6,536	8,392	10,424
(३) शिक्षक (हजारात)	.. 113	178	222	268
माध्यमिक (उच्च माध्यमिक सह) @				
(१) संस्था (संख्या)	.. 2,468	5,313	6,119	10,519
(२) विद्यार्थी (हजारात)	.. 858	1,985	3,309	6,260
(३) शिक्षक (हजारात)	.. 35	75	114	194
उच्च (सर्व प्रकारचे) \$				
(१) संस्था (संख्या)	.. 211	547	739	1,134
(२) विद्यार्थी (हजारात)	.. 110	328	589	1,135

@ १९९४-९५ पासून कनिष्ठ महाविद्यालयांचा समावेश उच्च माध्यमिक शिक्षणामध्ये केला आहे.

\$ १९९४-९५ पासून वैद्यकीय, अभियांत्रिकी व कृषि संस्था वगळल्या आहेत.

E - अंदाजित / Estimated

TRENDS IN SELECTED INDICATORS

TABLE No. 29.6

TRANSPORT AND COMMUNICATION

2005 (8)	2007 (9)	2008 (10)	2009 (11)	Item (2)
2,29,302	2,33,664	2,35,595	2,37,668	Length of roads as on 31st March of each year (kilometers)
12,97,632	15,91,492	17,73,231	19,58,859	Motor vehicles in operation (as on 1st January of each year)
96,56,303	1,18,44,037	1,30,19,857	1,41,70,972	(a) Motor cars (b) All types of vehicles

TABLE No. 29.7

EDUCATION

2000-01 (6)	2005-06 (E) (7)	2007-08 (E) (8)	2008-09 (E) (9)	Item (2)
65,960	68,644	69,330	72,053	Primary (1) Institutions (No.)
11,857	11,806	11,571	11,392	(2) Students (In thousand)
313	338	341	342	(3) Teachers (In thousand)
15,389	19,480	20,339	20,339	Secondary (Including Higher Secondary) @ (1) Institutions (No.)
9,267	10,893	11,236	11,484	(2) Students (In thousand)
255	285	298	302	(3) Teachers (In thousand)
1,528	1,654	2,316	2,618	Higher (All types) \$ (1) Institutions (No.)
1,086	1,094	1,170	1,382	(2) Students (In thousand)

@ From 1994-95 onwards junior colleges are included in higher secondary education.

\$ From 1994-95 Medical, Engineering and Agricultural Institutions are excluded.

29. निवडक निर्देशकांचा कल/TRENDS IN SELECTED INDICATORS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 29.8

अखिल भारतीय घाऊक किंमतींचे निर्देशांक

ALL-INDIA WHOLESALE PRICE INDEX NUMBERS

अनुक्रमांक Serial No.	वर्ष Year		प्राथमिक वस्तू Primary articles	इंधन, वीज दिवाबत्ती व वंगण Fuel, power, light and lubricants	वस्तु निर्माण उत्पादने Manufactured products	सर्व वस्तू All Commo- dities
(1)	(2)		(3)	(4)	(5)	(6)
(पायाभूत वर्ष/ Base year : 1993-94)						
	भार/Weight		22.03	14.23	63.75	100.00
1	1997-98	...	139.4	143.8	128.0	132.8
2	1998-99	...	156.2	148.5	133.6	140.7
3	2000-01	...	162.5	208.1	141.7	155.7
4	2003-04	...	181.5	254.6	156.4	175.9
5	2004-05	...	187.9	280.2	166.3	187.3
(पायाभूत वर्ष/ Base year : 2004-05)						
	भार /Weight		20.12	14.91	64.97	100.00
6	2005-06	...	104.3	113.6	102.3	104.4
7	2006-07	...	114.3	120.9	108.0	111.2
8	2007-08	...	123.9	121.0	113.3	116.5
9	2008-09	...	137.5	135.0	120.2	125.9

आधार — आर्थिक सल्लागार, उद्योग मंत्रालय, भारत सरकार, नवी दिल्ली

Source — Office of the Economic Advisor, Ministry of Industry, Government of India, New Delhi

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 29.9

29. निवडक निर्देशकांचा कल/

तक्ता क्रमांक/

निवडक केंद्रांमधील औद्योगिक कामगारांकरिता ग्राहक किंमतीचे निर्देशांक /

अनुक्रमांक				पायाभूत वर्ष/ Base year : 1982			
Sr No.	केंद्र	बाब	भार/Weight	1993-94	2000-01	2003-04	2004-05
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
केंद्रीय केंद्रे							
1	मुंबई	खाद्यपदार्थ गट	59.9	302	541	583	595
		सर्वसाधारण निर्देशांक	100.00	279	512	588	610
2	सोलापूर	खाद्यपदार्थ गट	59.9	271	451	491	509
		सर्वसाधारण निर्देशांक	100.00	269	466	509	532
3	नागपूर	खाद्यपदार्थ गट	53.1	270	439	471	484
		सर्वसाधारण निर्देशांक	100.00	273	469	507	533
4	पुणे	खाद्यपदार्थ गट	50.6	299	513	580	588
		सर्वसाधारण निर्देशांक	100.00	272	501	561	579
5	नाशिक	खाद्यपदार्थ गट	52.9	284	461	487	499
		सर्वसाधारण निर्देशांक	100.00	277	477	537	563
राज्य केंद्रे							
6	अकोला	खाद्यपदार्थ गट	62.30	270	466	505	519
		सर्वसाधारण निर्देशांक	100.00	266	459	507	523
7	कोल्हापूर	खाद्यपदार्थ गट	55.64	286	489	553	578
		सर्वसाधारण निर्देशांक	100.00	267	466	535	561
8	जळगाव	खाद्यपदार्थ गट	55.98	277	477	507	525
		सर्वसाधारण निर्देशांक	100.00	259	449	490	59
9	नांदेड	खाद्यपदार्थ गट	60.26	260	469	510	545
		सर्वसाधारण निर्देशांक	100.00	264	466	508	534
10	औरंगाबाद	खाद्यपदार्थ गट	53.65	276	483	531	554
		सर्वसाधारण निर्देशांक	100.00	258	479	542	562

@ पायाभूत वर्ष/ Base year : 1982

TRENDS IN SELECTED INDICATORS

TABLE No. 29.9

CONSUMER PRICE INDEX NUMBERS FOR INDUSTRIAL WORKERS AT SELECTED CENTRES

पायाभूत वर्ष/ Base year : 2001						
2005-06 (9)	2006-07 (10)	2007-08 (11)	2008-09	भार/Weight	Item (3)	Centre (2)
CENTRAL CENTERS						
115	126	136	151	48.9	Food group	Mumbai
118	128	136	148	100.0	General Index	
113	126	149	159	54.7	Food group	Solapur
115	127	142	151	100.0	General Index	
115	133	146	166	43.1	Food group	Nagpur
119	134	142	155	100.0	General Index	
120	134	145	160	39.8	Food group	Pune
119	130	138	150	100.0	General Index	
119	131	140	155	41.4	Food group	Nashik
118	126	132	142	100.0	General Index	
STATE CENTERS						
@	@	@				
526	590	629	134	45.88	Food group	Akola
533	585	620	144	100.0	General Index	
585	646	684	150	48.22	Food group	Kolhapur
579	626	659	149	100.0	General Index	
549	607	666	151	47.76	Food group	Jalgaon
530	575	617	150	100.0	General Index	
558	609	651	153	49.05	Food group	Nanded
546	590	625	154	100.0	General Index	
565	622	651	148	40.79	Food group	Aurangabad
582	629	659	150	100.0	General Index	

29. निवडक निर्देशकांचा कल/

तक्ता क्रमांक/

औद्योगिक स्रोतांनुसार निव्वळ राज्य उत्पन्न /

अनुक्रमांक Serial No. (1)	बाब (2)	2004-05* (3)	2005-06* (4)	2006-07* (5)
1	चालू किंमतीनुसार निव्वळ राज्य उत्पन्न			
	(अ) निव्वळ राज्य उत्पन्न (कोटी रुपयांत)	3,68,369	4,33,559	5,24,137
	(ब) दरडोई निव्वळ राज्य उत्पन्न (रुपयांत)	35,915	41,624	49,568
2	स्थिर किंमतीनुसार निव्वळ राज्य उत्पन्न			
	(अ) निव्वळ राज्य उत्पन्न (कोटी रुपयांत)	3,68,369 (100.0)	4,26,504 (115.8)	4,88,079 (132.5)
	(ब) दरडोई निव्वळ राज्य उत्पन्न (रुपयांत)	35,915 (100.0)	40,947 (114.0)	46,158 (128.5)

* अस्थायी/Provisional

टीप - कंसातील आकडे स्तंभ (३) शी टक्केवारी दर्शवितात.

Note - Figures in brackets show percentages to col. (3).

TRENDS IN SELECTED INDICATORS

TABLE No. 29.10

NET STATE DOMESTIC PRODUCT BY INDUSTRY OF ORIGIN

2007-08*	2008-09*	Item
(6)	(7)	(2)
I Net State Domestic Product at current prices		
6,14,071	6,99,603	(a) Net State Domestic Product (Rs. in crore)
57,218	6,4,238	(b) <i>Per capita</i> NSDP (in Rs.)
II Net State Domestic product at constant prices		
5,42,311 (147.2)	5,84,179 (1158.6)	(a) Net State Domestic Product (Rs. in crore)
50,532 (140.7)	53,640 (149.4)	(b) <i>Per capita</i> NSDP (in Rs.)

रुपांतर गुणके/CONVERSION FACTORS

1. लांबी/LENGTH

- 1 फूट /Foot = 30.48 सेंटीमीटर (तंतोतंत) /Centimetres(Exact)
- 1 मीटर /Metre = 1.09361 वार/Yard
- 1 वार /Yard = 0.9144 मीटर (तंतोतंत) /Metre(Exact)
- 1 किलोमीटर /Kilometre = 0.62137 मैल /Mile
- 1 मैल /Mile = 1.609344 किलोमीटर (तंतोतंत) /Kilometres (Exact)

2. क्षेत्रफळ/AREA

- 1 चौ. फूट /sq. Foot = 9.2903 चौ. डेसीमीटर /sq. Decimetres
- 1 हेक्टर /Hectare = 2.47105 एकर /Acres
- 1 एकर /Acre = 0.404686 हेक्टर /Hectare
- 1 चौ. किलोमीटर /sq. Kilometre = 0.386101 चौ.मैल /sq. Mile
- 1 चौ. मैल /sq. Mile = 2.58999 चौ. किलोमीटर /sq. Kilometres

3. वजन/WEIGHT

- 1 किलोग्रॅम /Kilogram = 2.20462 पौंड /Pounds = 1.07169 शेर /Seers
- 1 मेट्रिक टन /Metric Tonne = 0.9842 टन/Ton = 26.7923 मण /Maunds
- 1 पौंड / Pound = 0.453592 किलोग्रॅम /Kilogram
- 1 टन /Ton = 1.01605 मेट्रिक टन /Metric Tonnes

4. धारकता/CAPACITY

1 गॅलन (इंपिरियल) / Gallon (Imp.) = 4.54596 लिटर्स /Litres

1 लिटर /Litre= 0.219976 गॅलन (इंपिरियल) /Gallon (Imp.)

1 गॅलन (U.S.) /Gallon (U.S.) = 3.78533 लिटर्स /Litres = 0.83268 गॅलन (इंपिरियल)/Gallon (Imp.)

5. मेट्रिक परिमाणे/METRIC UNITS

लांबी / Length : 1 किलोमीटर /Kilometre = 1,000 मीटर /Metres

1 मीटर/Metre = 1,000 मिलीमीटर / Milimetres

क्षेत्रफळ /Area : 1 चौ.किलोमीटर /sq.Kilometre = 100 हेक्टर / Hectares

1 हेक्टर /Hectare = 10,000 चौ.मीटर /sq. Metres

वजन / Weight : 1 टन /Tonne = 1,000 किलोग्रॅम / Kilograms = 10 क्विंटल / Quintals

1 किलोग्रॅम /Kilogram = 1,000 ग्रॅम / Grams

GOVERNMENT CENTRAL PRESS, MUMBAI
